

Programma- begroting 2025

Meerjarenraming 2026-2028

**gemeente
vaals**

31-10-2024

Inhoudsopgave

Aanbieding begroting 2025	5
Inleiding begroting 2025 meerjarenraming 2026-2028.....	6
Deel 1 Publieksbegroting.....	7
Deel 2 Strategische koers	15
Deel 3 Beleidsbegroting	23
Programma Mens & Voorzieningen	24
Programma Wonen & Verkeer	29
Programma Werk & Economie	33
Programma Bestuur & Dienstverlening	37
Deel 4 Financiële Begroting	41
Integrale financiële begroting.....	42
Programma Mens & Voorzieningen	52
Programma Wonen & Verkeer	55
Programma Werk & Economie	59
Programma Bestuur & Dienstverlening	61
Deel 5 Verplichte paragrafen.....	65
Paragraaf Bedrijfsvoering	66
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	74
Paragraaf Lokale Heffingen.....	83
Paragraaf Financiering	92
Paragraaf Verbonden partijen	97
Paragraaf Grondbeleid.....	119
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	127
Paragraaf Wet Open Overheid	133
Deel 6 Bijlagen	135
Begroting BBV Taakvelden 2025-2028	136
Verplichte beleidsindicatoren BBV	144
Recapitulatie begrotingsevenwicht 2025-2028	145
Overzicht incidentele baten en lasten	146
Structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves.....	147
Geprognosticeerde meerjarenbalans	148
Overzicht Reserves & Voorzieningen 2025-2028	149
Investeringsprogramma 2025-2028	151
EMU Saldo	152

Aanbieding begroting 2025

Voor u ligt de begroting voor het kalenderjaar 2025 en de meerjarenraming voor de periode 2026 – 2028.

Landelijk is een nieuwe regeringsperiode aangebroken en dat heeft ook invloed op gemeenten. Het zogenoemde ravijnjaar 2026 zit er al een tijdje aan te komen, maar lange tijd bleef onduidelijk wat ons allen nu écht te wachten stond.

Met het nieuwe kabinet komt nieuw beleid. In het regeerprogramma is het hoofdlijnenakkoord verder uitgewerkt. Het kabinet streeft er met dit programma naar om zo doelgericht en concreet mogelijk aan te geven hoe te komen tot oplossingen en gerichte maatregelen, die een tastbaar verschil maken in het leven van alle mensen. Echter zijn de financiële middelen beperkt ("de bomen groeien niet meer tot in de hemel") en moeten er keuzes gemaakt worden. De krapte op de arbeidsmarkt kan de matige economische groei verder afremmen, de vergrijzing zorgt voor steeds meer overheidsuitgaven. Gezonde en voorspelbare overheidsfinanciën zijn nu en in de toekomst van belang voor de welvaart. In het Hoofdlijnenakkoord zijn daarom afspraken gemaakt over een solide financieel-economisch beleid. Dit betekent ook dat, als het nodig is, bezuinigingen niet zijn uitgesloten. Tegelijkertijd wil het kabinet gedane beloftes aan de kiezer overeind houden, zodat mensen meer te besteden hebben. Bijvoorbeeld door gerichte lastenverlichting voor de werkende middeninkomens en de halvering van het eigen risico vanaf 2027. De krapte op de arbeidsmarkt is voor dit kabinet geen gegeven en verdient een actieve aanpak, deels door innovatie en deels door gerichte arbeidsmigratie. Het oplossen van de enorme woningnood is één van de prioriteiten van dit kabinet. Streven is om per jaar 100.000 woningen te bouwen. In het regeerprogramma krijgt het geplande strengere asiel- en migratiebeleid verder vorm, zoals bijvoorbeeld het versoberen van opvang, maar ook een actieve inzet om door middel van internationale afspraken de instroom verder te beperken. Daarnaast wordt ingezet op ruimte voor innovatie en (agrarisch) ondernemerschap. Dit betekent ook gerichte lastenverlichting voor bijvoorbeeld het MKB, het verminderen van de regeldruk en een meerjarige investering in de agrarische sector voor bijvoorbeeld innovatie en doelsturing.

Onzekerheid rondom mondiale ontwikkelingen blijft wederom een groot thema voor dit jaar, doch ook voor de komende periode. De oorlog in Oekraïne woedt nog steeds, de crisissituatie in het Midden-Oosten dreigt steeds verder te escaleren, met een mogelijke grootschalige oorlog als gevolg.

De Vaalse begroting wordt onveranderd sterk beïnvloed door het Rijk. Hetgeen ons als gemeente natuurlijk het hardst kan raken is een korting op het gemeentefonds, de primaire bron van inkomsten voor een gemeente. Al langere tijd was er sprake dat vanaf 2026 flink gekort zal worden op het gemeentefonds (ravijnjaar). Na Prinsjesdag en de verstrekking van de septembercirculaire waarin de financiële effecten voor gemeenten voor de komende jaren uitgewerkt zijn, kunnen we vaststellen dat de uitkomsten uit de circulaire een positiever effect op de begroting hebben dan oorspronkelijk verwacht. Zoals gebruikelijk verwerken we de uitkomsten van de septembercirculaire, anders dan veel andere gemeenten, al in onze begroting en meerjarenraming. Niettemin gaan we financieel risicovolle jaren tegemoet. Onze begroting zal voor 2026 niet sluitend en voor 2027 budgettair neutraal zijn. Daarnaast zijn de saldi voor 2025 en 2028 weliswaar positief, maar in veel mindere mate dan in de jaarschijven van de begrotingscyclus 2024-2027.

Ongeacht de uitdagingen op financieel vlak hebben we toch wat ambities voor de komende periode, die de kwaliteit van onze dienstverlening voor onze burgers en daarmee de leefbaarheid in onze gemeente zal versterken. Zo zetten we bijvoorbeeld in op een integrale aanpak voor de brede leefbaarheid. Brede leefbaarheid richt zich niet alleen maar op huisvesting, maar bijvoorbeeld ook op gezondheid, eenzaamheid of werk. Als voorbeelden van onze ambities kunnen hier "gezond en kansrijk opgroeien" voor onze jeugdige inwoners genoemd worden, het versterken van onze landschappelijke kernkwaliteiten (natuur, rust en ruimte) en cultuur, (ook) als basis voor sociale samenhang en versterken van lokale identiteit.

Voorzichtigheid blijft echter ook in deze begrotingscyclus het sleutelwoord. Het Rijk moet bezuinigingen realiseren en de staatsschuld beperken om te voldoen aan de 3% norm van Brussel. Indien dit binnen het huidige beleid niet lukt hangen daar mogelijk (financiële) consequenties voor ons allen aan vast. Het college adviseert daarom bewust en goed met de opgebouwde buffer om te gaan.

Wij wensen u veel leesplezier en bovenal hopen wij dat deze begroting u en uw fractie/achterban veel inzichten en bespiegelingen biedt.

Het college van B&W
van de gemeente Vaals

Inleiding begroting 2025 meerjarenraming 2026-2028

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid de begroting structureel in evenwicht vast te stellen. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Incidentele lasten mogen worden gedekt door structurele en incidentele baten.

Het inzicht in de structurele begrotingspositie blijft een belangrijk aandachtspunt voor alle gemeenten.

Onderstaand overzicht geeft het vereiste inzicht op het structurele begrotingssaldo van de gemeente voor de begrotingscyclus 2025-2028.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x €1.000)	2025	2026	2027	2028
Saldo baten en lasten voor mutatie reserves	172	- 490	159	694
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	- 143	- 50	- 159	- 300
Begotingsaldo	29	- 540	-	394
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	14	-	-	-
Structureel begrotingssaldo	43	- 540	-	394

Deel 1 Publieksbegroting

Inkomsten - Waar komt het geld vandaan?

Hoeveel betaal ik in 2025?

	2025	2024
OZB-belasting:	€ 283,-	€ 270,-
Rioolheffing:	€ 251,-	€ 259,-
Afvalstoffenheffing:	€ 479,-	€ 474,-

Uitgangspunt: meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde van € 214.000,- 130m³ waterverbruik en 12 ledigingen restafval.

Uitgaven - Waar gaat het geld naartoe?

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2025

Voorzichtigheid en verantwoordelijkheid

In deze (publieks)begroting presenteren we de plannen en verwachtingen voor het kalenderjaar 2025, en het meerjarenplan voor de periode 2026 tot en met 2028. We moeten ons voorbereiden op een aantal financiële uitdagingen, waaronder het zogenaamde ravijnjaar 2026. Al langere tijd is de verwachting dat de Rijksoverheid vanaf dat jaar minder geld geeft aan gemeenten. Na Prinsjesdag en de septembercirculaire, waarin de financiële effecten voor gemeenten voor de komende jaren zijn uitgewerkt, kunnen we vaststellen dat de uitkomsten een positiever effect op de begroting hebben dan oorspronkelijk verwacht.

Echter zijn de financiële middelen beperkt. Dit vraagt om zorgvuldige keuzes en een behoudende aanpak in onze financiële planning. Er zijn veel factoren die onze begroting beïnvloeden, zoals de krapte op de arbeidsmarkt en wereldwijde gebeurtenissen zoals oorlogen. Deze omstandigheden maken het belangrijk om voorzichtig om te gaan met de beschikbare middelen. De afspraken in het nieuwe hoofdlijnenakkoord van het kabinet vragen om een sterk financieel beleid. We moeten er rekening mee houden dat, indien nodig, eventuele rijksbezuinigingen in de komende jaren niet uitgesloten zijn. Die zouden ons als gemeente dan ook kunnen raken. Het is onze verantwoordelijkheid om de beloften aan onze inwoners waar te maken, terwijl we tegelijkertijd de kwaliteit van onze dienstverlening hoog houden.

Ondanks de uitdagingen zijn er ook kansen om de kwaliteit van leven in onze gemeente te verbeteren. Onze ambities zijn om de leefbaarheid te versterken. Niet alleen op het gebied van wonen, maar ook met aandacht voor gezondheid, eenzaamheid en werkgelegenheid. Zo willen we een sterke en leefbare gemeente creëren, nu en in de toekomst.

Strategische koers

Om structuur aan te brengen in de verschillende strategische documenten is één strategische koers ontwikkeld. De inhoud van de koers is niet nieuw, maar wel aangescherpt. Er is gekozen voor vijf paden: 'samen goed wonen en leven', 'aantrekkelijk verblijven in stad en land', 'passend ondernemerschap', 'goed verbonden in de (EU)regio' en 'wendbare organisatie'. Deze paden sluiten aan op de eigenheid van de gemeente Vaals en bevatten waardevolle kansen die samen leiden naar het uiteindelijke doel van de strategische koers. Dit is als volgt geformuleerd: 'In 2030 is de gemeente Vaals een landschap waarin mensen in verbinding staan en elkaar naar nieuwe hoogten tillen, goed en onthaast leven'.

Vallisveld 'jouw thuisplek'

Wellicht het meest passende voorbeeld van een project waarin meerdere paden uit de strategische koers samenkomen is het project voor de 'Regio Deal Zuid-Limburg 2023-2025'. Een project waarvoor een bedrag van € 1 miljoen aan subsidie is toegekend aan Vaals. Samen met onze partners Envida en Krijtland Wonen zijn we aan de slag met de wijkaanpak Aan de Noot, Lange Akker en Moretti/Ceresflats in Vaals. De wijk heeft behoefte aan een herkenbare naam en uitstraling voor en in de buurt. Deze naam is gevonden in Vallisveld 'jouw thuisplek'. Een wijk waarin bewoners zelf en samen, welzijn en veiligheid creëren en ervaren, het gezondheidsaspect is versterkt en waar de zorg dichtbij is.

In deze publieksbegroting hebben we de belangrijkste onderwerpen uit de programmabegroting 2025 samengevat. Natuurlijk zijn er meer belangrijke onderwerpen. Wilt u weten welke? Bekijk dan de complete begroting op www.vaals.nl/begroting

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Mens & Voorzieningen

Gelijke onderwijskansen en Jeugdzorg

De gemeente Vaals ziet onderwijs als een belangrijk onderdeel binnen het sociaal domein. In 2025 werken we samen met partners om gelijke kansen te bieden en onderwijsachterstanden te verkleinen. Ondanks dat het kabinet bezuinigt op onderwijs, wil de gemeente toch goede resultaten bereiken met minder geld. Dit doen we via de Lokale Educatieve Agenda.

Op het gebied van jeugdzorg werken we samen met andere regio's in Zuid-Limburg en lokale partners, om de zorg voor jongeren te verbeteren. Belangrijke aandachtspunten zijn de mentale gezondheid van jongeren en de financiële situatie van gezinnen. Hoewel er vanuit het Rijk minder geld beschikbaar is, blijven we werken aan betere jeugdzorg. In 2025 komt een nieuw plan om de zorg dichtbij te organiseren, bijvoorbeeld met hulp van de eigen omgeving. Dit vraagt om goede samenwerking met ouders en hulpverleners.

Betere toegang tot huishoudelijke hulp

De toegang tot huishoudelijke hulp vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) staat onder druk. Door onder andere een tekort aan zorgpersoneel, minder geld en vergrijzing zijn wachtlijsten ontstaan. Hoewel we hier als gemeente weinig invloed op hebben, worden wel stappen ondernomen om de toegang tot huishoudelijke hulp te verbeteren.

In 2025 start de gemeente nieuwe projecten om de wachtlijsten te verkorten. Deze projecten richten zich onder andere op het werven van meer personeel in samenwerking met zorgaanbieders en maatschappelijk werk. Ook wordt gekeken naar mogelijkheden met persoonsgebonden budgetten, zodat mensen zelf hun hulp kunnen regelen. Zo willen we ervoor zorgen dat iedereen die hulp nodig heeft, die sneller kan krijgen.

Investeren in cultuur en gemeenschapsvoorziening

Cultuur is heel belangrijk voor inwoners van Vaals. Het zorgt voor verbinding, persoonlijke groei en versterkt de Vaalser identiteit. Met cultuur brengen we mensen samen, laten we trots zien en bouwen we spreekwoordelijke bruggen. In 2025 presenteren we een nieuwe cultuurvisie om uitdagingen zoals gezondheid en eenzaamheid op een creatieve en inclusieve manier aan te pakken. Hiermee willen we de culturele ontwikkeling in Vaals een sterke impuls geven.

Daarnaast speelt gemeenschapsvoorziening Suisse een belangrijke rol in de lokale samenleving. Dit gebouw is niet alleen een horecagelegenheid, maar ook een plek waar verenigingen zullen samenkomen. De gemeente heeft in 2024 besloten het gebouw aan te kopen om het als maatschappelijke voorziening te behouden. Na aankoop wordt het pand voorlopig verhuurd aan de oude eigenaar en blijft de huidige functie behouden. De gemeenteraad zal later beslissen over een mogelijke herbestemming of verbouwing. Daarbij vormen de uitkomsten van het lopende (participatie)traject over gemeentelijk accommodatiebeleid belangrijke input.

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Wonen & Verkeer

Leefbare wijken en een toekomstbestendig centrum

We willen de leefbaarheid van haar inwoners verbeteren door te focussen op thema's zoals geld, werk, huisvesting en gezondheid. Soms staan deze onderwerpen onder druk, waardoor mensen zich zorgen maken. Met de "Agenda Brede Leefbaarheid" onderzoeken we welke wijken extra ondersteuning nodig hebben en wat mensen nodig hebben om hun leven beter te maken.

Gezonde en aantrekkelijke winkelvoorzieningen zijn goed voor de leefbaarheid en de economie. We willen het winkelgebied in de kern Vaals toekomstbestendig maken, zodat het een veilige en uitnodigende plek blijft. Daarbij kijken we welke delen van het winkelgebied kansen bieden en welke kwetsbaar zijn. Door duidelijke keuzes te maken, willen we zorgen voor een sterk en vitaal centrum, met een groene en schone openbare ruimte, waar zowel inwoners als bezoekers graag komen.

Evenwicht tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid

We willen een betere balans vinden tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid als het gaat om mobiliteit. Naast goede wegen voor auto's, willen we het aantrekkelijker maken om te lopen, fietsen en het openbaar vervoer te gebruiken. Het is belangrijk dat inwoners eenvoudig bij belangrijke voorzieningen in de buurt kunnen komen. Daarom willen we zorgen voor goede wandel- en fietsverbindingen, vooral voor korte afstanden.

Daarnaast willen we de leefomgeving verbeteren door geluidsoverlast, stank en luchtvervuiling tegen te gaan die slecht zijn voor de gezondheid. Dit geldt voor woon-werkverkeer, maar ook voor recreatieve verplaatsingen. Hiervoor wordt in 2025 een (meerjarig) programma uitgewerkt met maatregelen om de infrastructuur te verbeteren, maar ook maatregelen met betrekking tot gedrag en handhaving.

Groen voor een goed woon- en werkklimaat

Groen draagt bij aan de leefbaarheid van onze gemeente, zowel voor mensen als voor dieren. Groen draagt bij aan een gezonde omgeving, betere luchtkwaliteit en biedt ruimte voor ontspanning en beweging. Het zorgt ook voor een mooi landschap en een fijne plek om te wonen en werken. Onze gemeente heeft een bijzonder cultuurlandschap dat we willen behouden en versterken. Natuur, rust en ruimte zijn voor ons belangrijk, en daarom richten we ons op projecten die het landschap en de biodiversiteit verbeteren. Met het 'ontwikkelfonds buitengebied' willen we daarom een reeks projecten voor natuur en landschap samenstellen.

We focussen daarbij op meer groen, beter groen en toegankelijker groen. Dit betekent dat we de natuur beschermen, herstellen en aantrekkelijk maken voor mens en dier. Met deze plannen zorgen we voor een sterk en mooi landschap, met betrokkenheid van de inwoners om samen de natuur en biodiversiteit in de gemeente te beschermen en te versterken.

Strategische ontwikkellocaties

Er wordt gewerkt naar voldoende, goede woningen voor onze huidige en toekomstige inwoners. Dat betekent meer variatie op het gebied van het type huis en prijsklasse. Bereikbaarheid voor jong en oud, arm en rijk én voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. Dat kan door bestaande bouwplannen af te ronden, maar ook door hier bij nieuwe plannen op te sturen. De focus ligt momenteel bij locaties zoals Vijlen Zuid-Oost, de Pastoerswei, de voormalige Esso-locatie, de Grenslandhal, het voormalig Hekkert-terrein en het Selzerbeekgebied.

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Werk & Economie

Impulsen en stimulering aan de vrijetijdseconomie

Met de agenda vrijetijdseconomie willen we vanaf 2025 een impuls geven aan de vrijetijdseconomie in Vaals. De agenda die in januari 2025 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, heeft als doel een vrijetijdssector op te zetten die bijdraagt aan een fijne leefomgeving. De focus van de aanpak ligt op het versterken van de kernkwaliteiten van Vaals en het zorgen voor kwaliteitsvolle verblijfsaccommodaties.

De vrijetijdseconomie is heel belangrijk voor de economie en werkgelegenheid in onze gemeente. Er liggen nog kansen om de bestaande lokale economie te versterken. Hier zetten we ook in 2025 op in, door bijvoorbeeld het winkelgebied in de kern toekomstbestendig te maken door leegstand aan te pakken. Dit gaat samen met de nog op te stellen centraanpak zoals omschreven in het hoofdstuk 'Wonen en Verkeer'.

Nóg betere samenwerking vereist voor uitvoering van de participatiewet

De groep inwoners waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn onder de Participatiewet groeit. Vooral door instroom van de Wajong-doelgroep. Daarom wordt het proces aangepast om re-integratie te verbeteren. Alle gemeenten staan voor deze uitdaging. In 2025 wordt een nieuw mensontwikkelbedrijf vormgegeven, dat als doel heeft om mensen weer een kans te geven op een betaalde baan.

Stijgende schuldhulpvraag: Focus op vroegsignalering

We zien een toeloop van inwoners naar schuldhulpverlening waardoor de gemeentelijke budgetten voor deze voorziening fors zijn overschreden. Verder blijkt dat inwoners met financiële problemen de gemeente Vaals goed weten te vinden. Hierdoor stijgen de kosten voor ondersteuning van de Kredietbank Limburg. In 2025 wordt samen met belangrijke partners en de aanbieder gekeken waar in onze gemeente mogelijkheden zijn om inwoners te helpen voordat ze problematische schulden krijgen en schuldhulp nodig hebben. Ook zetten we in 2025 verder in op de ontwikkeling van vroegsignalering voor personen die dreigen in een schuldpositie terecht te komen.

Evenementen als kans bij thema's als toerisme, economie en cultuur

Om meer richting te geven aan de thema's toerisme, economie en cultuur zien we evenementen als een kans om bij te dragen aan de ambities in de strategische koers. Het is belangrijk om een goede balans te vinden in aantal evenementen, bezoekersaantallen, spreiding door het jaar en locaties. Dit kunnen nieuwe evenementen zijn, maar dit kan ook het optimaliseren van een bestaand evenement zijn. Daarnaast wordt actief onderzocht in hoeverre een samenwerking met Aken interessant kan zijn. Uiteindelijk worden voor een langere periode enkele prioritaire evenementen benoemd, die als aanjagers dienen, onder andere op het gebied van branding en marketing.

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2025

gemeente
vaals

Bestuur & Dienstverlening

Samenwerking

Vanuit het Rijk en de provincie komen veel maatschappelijke opgaven op ons af. Om deze uitdagingen aan te kunnen is het voor gemeenten van belang om nog beter samen te werken. Vaals neemt actief deel aan trajecten die uitvoering geven aan de 'Agenda Zuid Limburg' waardoor extra gelden verworven kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn het uitvoeringsprogramma NOVEX maar ook de Regiodeal. De gemeente Vaals heeft 1 miljoen euro weten te verwerven voor een wijkaanpak in de wijk Aan de Noot/Vallisveld. De gemeente gaat ook plaatsnemen in de werkgroep die de aanvraag voor de regio Centraal Zuid-Limburg voorbereidt.

Wendbare organisatie

Het uiteindelijke doel van alle vormen van samenwerking is een betere dienstverlening in de meest brede zin van het woord. We willen als organisatie dicht bij onze inwoners staan om te weten wat er speelt in de samenleving, om zo in te kunnen spelen op ontwikkelingen of als behoeftes veranderen.

Transitie Vaals verbind(t)!

De stichting Vaals Verbind(t) dient voor 1 juli 2025 de subsidie, verkregen van het VSB-fonds voor de jaren 2023 en 2024, te verantwoorden. De activiteiten in het Bloemendalpark worden in 2025 uitgebreid en gekoppeld aan de Zomertoer. Ook wordt gewerkt aan het uitbreiden van het prieeltje als ontmoetingsplek. Daarnaast wil de stichting experimenteren met 'De Nieuwe Route', gericht op samenwerking tussen inwoners en overheid. Het versterken van het netwerk door een kwartiermaker, die inwoners actief benadert, blijft een speerpunt. Het doel is om meer inwoners te vinden die zich willen inzetten voor lokale initiatieven.

Samen staan we sterk

De gemeente Vaals werkt nauw samen met de gemeenten Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten, Meerssen en Valkenburg aan de Geul op het gebied van veiligheid. De vijf Heuvellandgemeenten hebben een gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan (IVP) opgesteld en ontwikkelen jaarlijks uitvoeringsplannen. Voor de versterking van de regionale samenwerking zijn vanaf 2024 extra middelen beschikbaar, onder andere voor een strategisch beleidsadviseur en een regionale regisseur voor de ondermijningstafel.

Daarnaast werken de Limburgse gemeenten samen aan de implementatie van de Limburgse Norm om ondermijning te bestrijden. Het doel is dat de hele regio even weerbaar wordt tegen georganiseerde criminaliteit. Ook wordt de succesvolle aanpak van criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) zoals het ACT! Interventieteam en de Hennep Aanpak Parkstad in de hele provincie uitgerold. Vaals doet mee in deze intergemeentelijke samenwerking in 2025 en 2026, gefinancierd door het RIEC Limburg.

Communicatie

In 2025 wordt het strategisch communicatieplan geactualiseerd met daarbij ook een visie op communicatie. Het strategisch communicatieplan zorgt ervoor dat de communicatie vanuit een overkoepelende visie doelgericht, structureel en geïntegreerd plaats vindt. Hierdoor zal ook worden gezorgd voor de communicatiebehoeften van de eigen organisatie.

Om de relatie met de pers te onderhouden en te verstevigen gaan we in 2025 inzetten op een structureel persgesprek. Op deze manier kunnen we de pers proactief informeren over de ontwikkelingen in de gemeente Vaals. Daarnaast kunnen de persgesprekken de gemeente helpen om proactief in de media te komen in plaats van reactief.

Lees de volledige programmabegroting 2025 op www.vaals.nl/begroting

Deel 2

Strategische koers

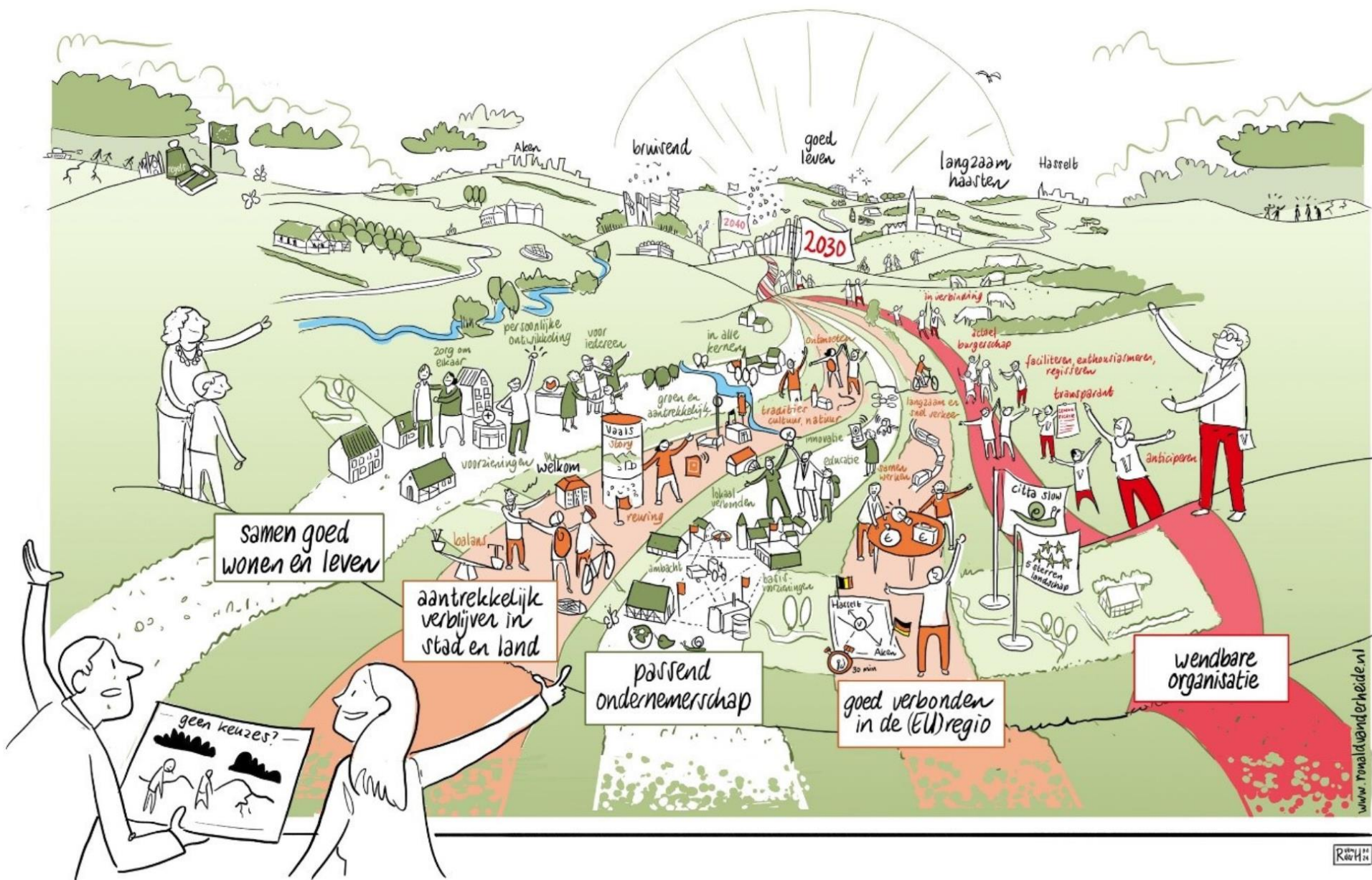
Strategische koers Gemeente Vaals 2025-2030

Een stip op de horizon is cruciaal om als gemeente vooruit te komen. In tal van strategische documenten op gemeentelijk en regionaal niveau wordt een toekomstbeeld geschetst. Op korte en lange termijn liggen er voor de gemeente Vaals diverse uitdagingen in het verschiet. Om structuur aan te brengen in de verschillende strategische documenten is één strategische koers ontwikkeld, grafisch weergegeven in onderstaande routekaart.

De strategische koers is tot stand gekomen door het analyseren van bestaande strategische documenten. De inhoud van de koers is niet nieuw, maar wel aangescherpt. Er is gekozen voor vijf paden. Deze paden sluiten aan op de eigenheid van de gemeente Vaals en bevatten waardevolle kansen die samen leiden naar het uiteindelijke doel van de strategische koers. Dit is als volgt geformuleerd:

"In 2030 is de gemeente Vaals een landschap waarin mensen in verbinding staan en elkaar naar nieuwe hoogten tillen, goed en onthaast leven."

De strategische koers is op pagina 17 in één afbeelding weergegeven. Op pagina 18 staat de afbeelding nog eens, met toelichting op de verschillende elementen die zijn ingetekend. De inhoud van de paden wordt op pagina 19 verder uitgelegd.

Aan de horizon tekenen zich ontwikkelingen af waar we als gemeente rekening mee moeten houden: bijvoorbeeld nieuwe wet- & regelgeving, een toename aan vluchtelingen en oorlog.

De koers is voor de huidige, maar zeker ook toekomstige generaties.

De gemeente Vaals ligt midden in de Euregio, tussen Aken en Hasselt.

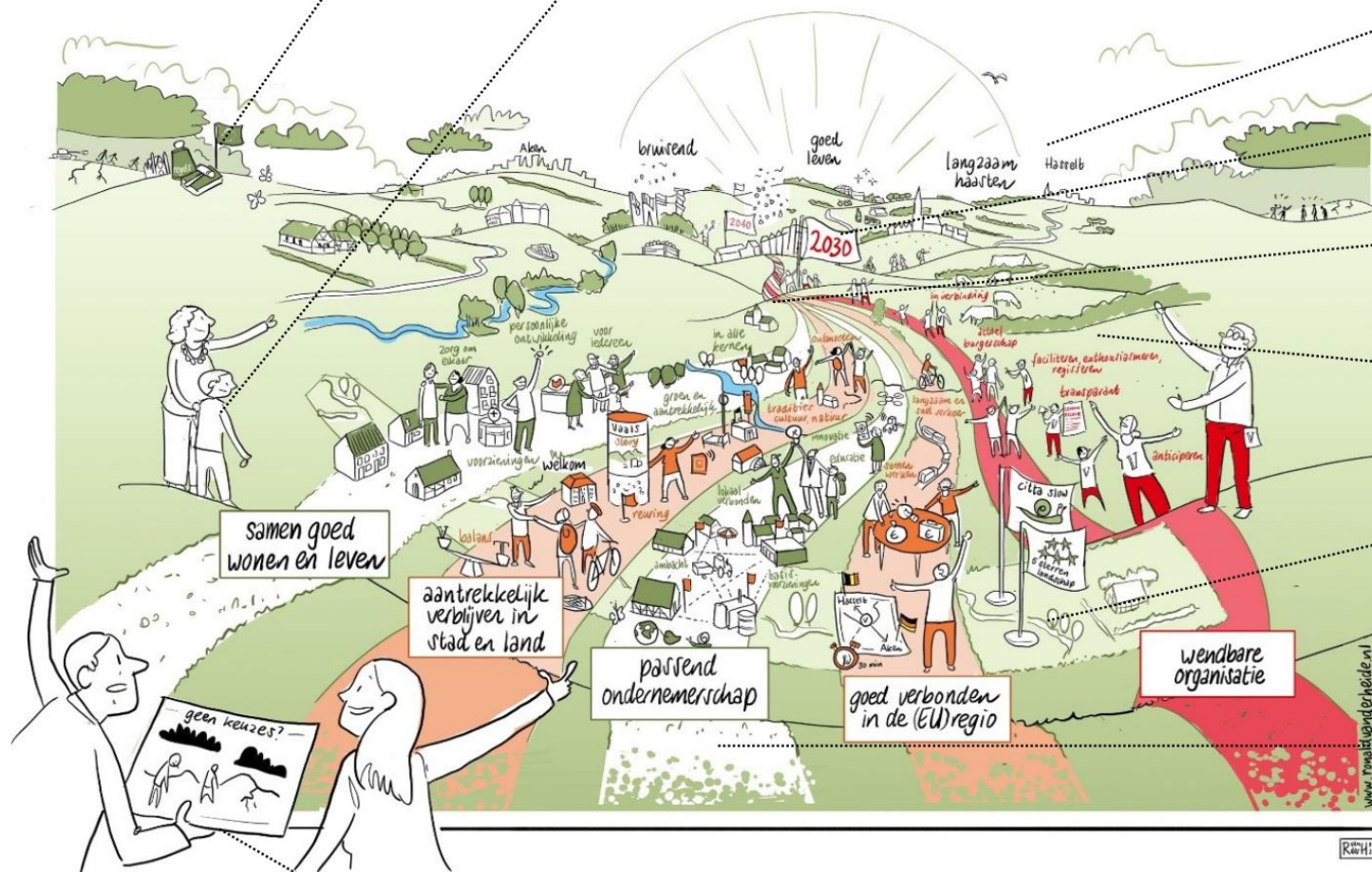
De koers leidt naar 2030, met een vlag voor 2040 al op de horizon.

De vijf paden staan niet los van elkaar, maar zijn met elkaar verbonden. Ze vervlechten uiteindelijk in één duidelijke richting.

De gemeente Vaals ligt ingebed in het heuvellandschap met lokale herkenningspunten.

Cittaslow en het vijfsterrenlandschap zijn het vertrekpunt van alle vijf paden.

De vijf strategische paden .

Wanneer we als gemeente geen keuzes maken, gaat de gemeente Vaals bergafwaards. De koers helpt bij het maken van keuzes en geeft de richting aan.

Toelichting strategische toekomst paden

In de routekaart zijn vijf paden te zien die leiden tot het uiteindelijke doel. De eerste vier paden zijn gericht op de buitenwereld. Het vijfde pad is gericht op de gemeentelijke organisatie. Dit is ook te zien aan de onderscheidende kleur ten opzichte van de eerste vier paden. Hieronder wordt per toekomst pad een toelichting gegeven.

Toekomst pad 1: Samen goed wonen en leven

Het pad "samen goed wonen en leven" leidt naar een inclusieve, duurzaam en welzijnsgerichte omgeving waar diverse doelgroepen elkaar ontmoeten en van elkaar leren. Waar gezondheid, leefbaarheid en ontwikkelingen worden bevorderd door middel van diverse ondersteuningsdiensten. Het doel voor 2030 luidt:

"Onze inwoners voelen zich thuis in de gemeente Vaals en zijn verbonden met hun leefomgeving."

Hierbij kan onder andere worden gedacht aan het hebben van een woning die past bij de behoeftes van de doelgroep. Ook een schone, groene openbare ruimte speelt hierbij een rol. Om ontmoeting te stimuleren en mensen met elkaar in verbinding te brengen wordt een integrale wijkaanpak toegepast. In bestaand beleid zie je dit bijvoorbeeld door community processing (hulp zoeken binnen het eigen netwerk), inzet op gezond en kansrijk opgroeien voor onze jeugdige inwoners en werken aan bestaanszekerheid en een gezond financieel fundament voor alle inwoners. Belangrijk hierbij is ook de mogelijkheid voor jeugd en de mogelijkheden die zij hebben om op een goede manier op te kunnen groeien. Er wordt een balans nagestreefd tussen verschillende functies zoals wonen, ondernemen, ontspannen, zorg, en vrijetijdsbesteding. Dit laatste is niet alleen gericht op inwoners maar ook op bezoekers en is daarmee de koppeling naar het tweede toekomst pad.

Toekomst pad 2: Aantrekkelijk verblijven in stad en land

Het pad "aantrekkelijk verblijven in stad en land" leidt naar eigentijds en kwalitatief cultureel, toeristisch en educatief aanbod in de (Eu)regio. Waar rust, levendigheid en hectiek in balans zijn en op elkaar zijn afgestemd. Waar onze cultuurhistorische waarden, natuur en tradities in ere worden gehouden. En inwoners en bezoekers elkaar ontmoeten en van elkaar leren. Het doel voor 2030 luidt:

"Onze inwoners en bezoekers genieten gezamenlijk van het prachtige schilderijlandschap en de levensvatbare kernen met al haar historische elementen."

Dit kan onder andere worden bereikt doordat zowel inwoners als bezoekers onze kernwaarden (landschap, grensligging, cultuurhistorie, levenskwaliteit (Cittaslow), fietsen en wandelen) respecteren en hier actief samen in op te trekken om deze te beschermen en te versterken. Wij stellen ons gastvrij op en faciliteren kwalitatief hoogwaardige verblijfslocaties. Ook dragen wij bij aan het beleefbaar maken van zowel het vijfsterrenlandschap alsook de cultuurhistorische kernen. Dit alles gevoed door één centrale communicatieboodschap gericht op de sector vrijetijdseconomie. Vanuit beleid kan hier uitvoering aan worden gegeven middels de Agenda Vrijetijdseconomie. Andere voorbeelden zijn thematische wandel- en fietsroutes, Music Kids maar ook themadagen voor bijzondere doelgroepen vanuit de issuekalender sociaal domein. Het samenspel tussen de gemeentelijke organisatie alsook inwoners en ondernemers speelt hierbij een belangrijke rol. Dit is de brug naar het derde toekomst pad.

Toekomst pad 3: Passend ondernemerschap

Het pad "passend ondernemerschap" leidt naar een lokale economie waarbij streekproducten, traditionele ambachten en regeneratieve (natuur inclusieve) landbouw centraal staan, samen met basisvoorzieningen voor zowel bezoeker als inwoner. Het pad leidt naar innovatie op het gebied van gezondheid en technologie, die kan helpen om onze doelen op het gebied van o.a. zorg en energie te bereiken. Mogelijkheden voor jongeren om te leren en ontwikkelen worden door onze ondernemers ondersteund. Het doel voor 2030 luidt:

"Onze inwoners en bezoekers hebben toegang tot basisvoorzieningen naast lokale, duurzame en innovatieve ondernemingen."

Dit pad wordt gekenmerkt door een samenwerking tussen overheden en ondernemers op het gebied van een brede kenniseconomie. Denk hierbij, naast zorg en energie, aan nieuwe bedrijfsmogelijkheden voor agrariërs in het landelijk gebied. Daarnaast wordt ingezet om onderwijs en arbeidsmarkt op elkaar af te stemmen en voor het aantrekken van duurzaam kapitaal wat hier aan kan bijdragen. Ook bestaand beleid gericht op het op pijl houden van het kernwinkelgebied door een gezamenlijke leegstandsaanpak en vermenging van functies in dit gebied faciliteert goed ondernemerschap. Op gemeentelijk niveau is het belangrijk dat er een kwalitatief en kwantitatief aanbod aan basisvoorzieningen is dat toegankelijk is voor elke inwoner ongeacht financiële draagkracht. Indien dit niet haalbaar is binnen de eigen gemeente is het belangrijk om goed aangesloten te zijn binnen de (EU)regio.

Toekomst pad 4: Goed verbonden in de (EU)regio

Het pad "goed verbonden in de (EU)regio" leidt naar een goed ontsloten en ontwikkelde gemeente waar mobiliteit en ontwikkeling verder gaat dan de gemeentelijke en landelijke grenzen. Waar we efficiënt gebruik maken van middelen, kennis en expertise om elkaar aan te vullen en kansen te benutten om een waardevolle en proactieve speler te zijn binnen de (EU) regio. Het doel voor 2030 luidt:

"De gemeente Vaals is een proactieve en betrokken partner voor het delen van kennis, expertise en middelen. Inwoners en bezoekers kunnen feilloos de gemeentegrenzen overschrijden via diverse harde en zachte (vervoers)middelen om zo optimaal gebruik te maken van alle voorzieningen."

Op het gebied van harde mobiliteit en infrastructuur liggen er in de toekomst grote uitdagingen voor zowel de gemeente als de regio. Het is interessant om pilots toe te juichen die bijdragen aan oplossingen van deze uitdagingen. Ook het hebben van een 'gezond' netwerk aan knooppunten van wandel- en fietsroutes die naadloos overvloeien naar onze buurgemeenten in zowel binnen als buitenland is hierbij van groot belang. Het regionale karakter van dit toekomst pad vraagt van Vaals dat zij, als onderdeel van dit regionale netwerk, een betrouwbare partner is op het gebied van samenwerking en kennisdeling. Voorbeelden vanuit bestaand beleid zijn onder andere het participeren in het Landschapspark Bocageland, betrokken zijn bij de Regionale Energie Strategie alsook actief bijdragen in het Strategienetwerk Zuid-Limburg als voorbereiding voor de regionale bestuurlijke besluitentafel. Het in gezamenlijkheid subsidies verwerven voor de regio levert welkome extra middelen op. De toenemende mate van regionale samenwerking en het gezamenlijk optrekken vraagt van de gemeentelijke organisatie dat zij hier op een wendbare manier in kan meebewegen.

Toekomst pad 5: Wendbare organisatie

Het pad "wendbare organisatie" leidt naar een organisatie die noodzakelijke aanpassingen en veranderingen doorvoert om actief burgerschap mogelijk te maken. Waar transparantie en burgerparticipatie centraal staan en constructief gewerkt wordt aan de ontwikkeling van de organisatie. De gemeente is gericht op faciliteren, regisseren en enthousiasmeren. Het doel voor 2030 luidt:

"Als organisatie realiseren wij een duurzame en vertrouwensvolle verbinding met onze inwoners en omgeving, spelen we effectief in op veranderende omstandigheden en zijn we een aantrekkelijke en stabiele werkgever."

Net zoals de opbouw van de routekaart, gericht op het verbinden van de verschillende toekomstpaden, dient de gemeentelijke organisatie in toenemende mate integraal te werk te gaan. Onderling vertrouwen en het hebben van een breed gedragen lange termijn koers zijn belangrijke voorwaarden hierbij. Onze inwoners worden op basis van een bottom up benadering actief betrokken bij het opstellen van (nieuw) beleid.

Afhankelijkheid

Zoals in de routekaart hierboven is weergegeven is de gemeente onderdeel van een provinciaal, nationaal en ook het Europees systeem (Provincie, Rijk en Europese Unie) en kan dus niet volledig zelfstandig beslissingen nemen. Beleid moet worden afgestemd op richtlijnen, wetten en regels die op deze niveaus zijn vastgesteld. Dit heeft invloed op de keuzes die de gemeente kan maken en haar strategische koers. Daarnaast hebben mogelijke toekomstige crisissen zoals klimaatverandering, oorlogen, recessies en pandemieën invloed op de keuzevrijheid van een gemeente. Hier houden we zo goed mogelijk rekening mee, zonder onze stip op de horizon uit het oog te verliezen.

Leeswijzer:

Bovenstaande koers dient als overkoepelend verhaal voor de begroting 2025 (en later). De paden beschreven in de routekaart zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden. Dit is een verschil ten opzichte van de traditionele programmatische benadering van de begroting zoals deze later in dit document wordt behandeld. Het is dan ook niet zo dat één pad in de koers direct gekoppeld is aan één programma in de begroting. Onderdelen uit de begrotingsprogramma's kunnen thuishoren in meerdere koerspaden en vice versa. Deze dynamiek biedt ruimte aan de sectorale begrotingsprogramma's om elkaar op inhoud te 'ontmoeten' in de toekomst paden zoals genoemd in de routekaart.

Vallisveld

Wellicht het meest passende voorbeeld van een project waarbij een brede 'ontmoeting' op inhoud plaatsvindt en waarin meerdere paden samenkomen is ons project voor de **Regio Deal Zuid-Limburg 2023-2025**. Een project waarvoor een bedrag van € 1 miljoen aan subsidie is toegekend.

Samen met de partners Envida en Krijtland Wonen zijn we aan de slag met de wijkaanpak transitie 'Aan de Noot/Hoogbouwflats' in Vaals.

Het project/ de wijk heeft behoefte aan een herkenbare naam en uitstraling voor en in de buurt. Je kunt stellen dat het project een eigen 'smoel' nodig heeft in alle communicatie-uitingen van en in het project. Deze naam is gevonden in **Vallisveld 'jouw thuisplek'**.

In onderstaand overzicht is weergegeven hoe wij werken aan de transitie naar een kansrijke, veerkrachtige, sociale, groene en gezonde wijk.

Een wijk waarin bewoners zelf en samen welzijn en veiligheid creëren en ervaren, het gezondheidsaspect is versterkt en waar de zorg dichtbij is.

Doel: Kansrijk, sociaal, duurzaam, groen, gezond en veilig Vallisveld

	Aan de slag met:		
Participatief actieonderzoek / activeren bewoners	✓		
Aansluiting zoeken bij elementaire behoeften inwoners	✓	input	input
Faciliteren van ontmoeting en activiteiten binnen en buiten gebouwen	✓	input	input
Faciliteren sport- en beweefaciliteiten in openbare ruimte	✓		input
20 zorgwoningen in de hoogbouwflats		✓	input
Toewerken naar 10-minuten zorg		✓	input
Aantrekken Wijkverbinder	✓	input	input
Terugdringen van achterstanden (inkomen, gezondheid, taal) & vergroten veiligheid			✓

Integrale toekomstvisie met uitvoeringsprogramma 2035

Wat gaan we 'echt' en wanneer doen?

We werken vanuit drie lijnen aan en met Vallisveld:

1. Participatie
2. Transformatie wonen met zorg voor de korte en lange termijn
3. Transformatie omgeving Fysiek & Sociaal

Dit doen we vanuit een duidelijke projectorganisatie:

- Een Kerngroep die vooral met de lijn participatie aan de slag is
- De Directiegroep staat vooral aan de lat voor de transformatie-opgaven; waarbij de resultaten vanuit de participatie belangrijke input vormen.
- De Stuurgroep zorgt voor het bestuurlijk commitment
- Tenslotte is een team communicatie ondersteunend aan de kerngroep aangehaakt.

Voor wat betreft participatie is gestart met een participatief actieonderzoek dat is opgevolgd door een behoeftepeiling. Behoeften die zijn opgehaald bij de inwoners en ook bij hen zijn getoetst. Vanuit de bewoners zijn de voornaamste behoeften: het begeleiden van nieuwe inwoners, ontmoeting & ontmoetingsplekken en schone omgeving & gebouwen.

Inmiddels wordt met werkgroepen van bewoners door de kerngroep aan deze drie behoeften gewerkt.

Een andere voorname behoefte van de inwoners is het hebben van een wijkverbinder. Deze wijkverbinder is in 2024 aangesteld vanuit Krijtland Wonen en is zeer actief in de wijk vanuit participatie aan de slag.

Voor de transformatie op korte termijn is de verwachting dat begin 2025 de eerste zorgwoningen beschikbaar komen waarin zorg-cliënten van Envida kunnen gaan wonen. Tevens zal in de eerste maanden van 2025 een wijkpoli van Envida in een beschikbare ruimte geopend kunnen worden.

Voor de transformatie op de lange termijn wordt vanuit verschillende bouwstenen toegewerkt naar een integrale toekomstvisie 2035 inclusief een uitvoeringsprogramma. Een programma waaruit volgt wat, wanneer gaat gebeuren. Als bouwstenen zien wij de behoeften van inwoners, de ambities van de samenwerkende partners en het te verkrijgen inzicht in de woon/zorgbehoefte voor/van Vallisveld.

Al met al is het transitieproces voor Vallisveld in volle gang en krijgt in 2025 en de komende jaren een vervolg. Waarbij participatie van inwoners elementair is om de gewenste beweging in gang te zetten en houden. De uitvoering vindt plaats vanuit de samenwerking tussen gemeente Vaals, wonen (Woningstichting Krijtland) en zorg (Envida) en ligt 'op koers'. De uitvoering wordt in 2025 vanuit de ingeslagen weg voortgezet.

Deel 3

Beleidsbegroting

Programma Mens & Voorzieningen

De samenwerking met inwoners, aansluiten op de leefwereld van onze inwoners en een faciliterende rol van de gemeente, zijn speerpunten in het beleid van de gemeente Vaals in het algemeen en specifiek in het sociaal domein en de afdeling maatschappij. Het programma Mens en Voorzieningen heeft daarmee vooral betrekking op de programmaliijn "samen goed wonen en leven", toegelicht in de hierboven opgenomen strategische visie.

Binnen het programma Mens en Voorzieningen starten we vanuit de leefwereld van de inwoner. Die gedachte is sterk verankerd en komt tot uitdrukking in het innovatieve en integrale toegangsteam WijVaals waarvan zowel beweegmakelaars, Wmo-consulenten, jeugdconsulenten, maatschappelijk werker, vroegsignalering en zorg en veiligheid deel uitmaken.

In 2025 beogen we nog meer te doen van waar we goed in zijn, namelijk aansluiten op de leefwereld van de inwoner. In die leefwereld zien we een aantal uitdagingen voor het komende jaar. Naast een aantal relevante ontwikkelingen, lichten we deze uitdagingen in deze programmabegroting nader toe.

Uitvoeringsplan sociaal domein

In 2024 is het uitvoeringsplan sociaal domein vastgesteld met een looptijd tot 2025. Daarin is helder opgenomen welke stappen we binnen het sociaal domein te zetten hebben om tot een veerkrachtige inwoner te komen. De acties in dit uitvoeringsplan leiden tot een sterke sociale basis, een integrale aanpak, verbinding en een sterk lokaal team. Er wordt integraal en domein-overstijgend gewerkt.

Een van de acties in het uitvoeringsplan ziet toe op het samen beslissen met inwoners. Hiertoe vindt op 16 november 2024 een eerste bijeenkomst plaats. Methodisch wordt de aanpak Community Processing ingezet die ook heeft geresulteerd in de MijnVaals dag. Voor 2025 staat een stuk borging, maar ook evaluatie en doorontwikkeling gepland.

WijVaals

De aanpak WijVaals werkt vanuit preventie en een voorliggende aanpak methodisch aan het versterken van de zelfredzaamheid en het vergroten van de participatie van en verbinding tussen onze inwoners. Als dat nodig is, kunnen ook formele voorzieningen uit de Wmo en de Jeugdwet worden ingezet. De uitdagingen binnen het sociaal domein blijven echter groot. De toegang naar voorzieningen staat onder druk. Met gerichte acties blijven we inzetten op het ombuigen van vraag naar voorzieningen naar voorliggende passende oplossingen in de sociale basis daar waar dat kan. Deze aanpak werpt vruchten af en in 2025 willen we de resultaten van die aanpak meer zichtbaar en meetbaar maken.

Gezond, veilig en kansrijk opgroeien

Gezond, veilig en kansrijk opgroeien voor alle kinderen in onze gemeente, dat is het doel. Jongeren zijn van essentieel belang voor de toekomst van onze gemeente. Daartoe zetten we in op het versterken van het normale opvoeden en opgroeien en op het versterken van de (beschermende) factoren die gelijke kansen creëren. Daar waar kansen ongelijk zijn, zetten we met gerichte programma's integraal in op het vergroten van kansgelijkheid.

Bijzondere aandachtsgebieden

In reële zin kennen we de komende jaren ook zeker uitdagingen. De betaalbaarheid van veel voorzieningen staat onder druk, door onder andere de vergrijzing. De kosten van jeugdzorg lopen al jaren stevig op en er gaat veel aandacht uit naar onderwijsachterstandenbeleid waarmee we zoveel mogelijk gelijke kansen bieden voor de jongeren in onze gemeente. Deze thema's en hun gevolgen worden hieronder nader beschreven.

De uitdagingen en ambities krijgen in 2025 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

1. Onderwijsachterstandenbeleid
2. Jeugdzorg
3. Toegankelijk houden voorziening huishoudelijke hulp
4. Cultuur
5. Gemeenschapsvoorziening Suisse

Onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente Vaals ziet het onderwijs als vierde pijler in het sociaal domein. In 2025 voeren we samen met partners de Lokale Educatieve Agenda uit langs zes actielijnen op het gebied van het verminderen van onderwijsachterstanden en het vergroten van gelijke kansen. Samen met de basisscholen in de gemeente onderzoeken we in 2025 de ontwikkeling van een rijke schooldag waarin de verschillende onderdelen van de Lokale Educatieve Agenda een meer structurele plek kunnen krijgen en mogelijk uitgebreid kunnen worden.

Beleid

Onderwijsachterstandenbeleid

Toelichting

In de door het kabinet gepresenteerde plannen is duidelijk geworden dat zal worden bezuinigd op onderwijsachterstanden. Tevens is duidelijk dat de subsidie waarmee de scholen bijvoorbeeld de rijke schooldag kunnen financieren ook is komen te vervallen door bezuinigingen door het Rijk. Dit betekent dat er minder budget beschikbaar is voor het inrichten van die voorzieningen. Er zullen daarom slimme keuzes gemaakt moeten worden om met minder middelen een goed resultaat te behalen.

Jeugdzorg

Met betrekking tot jeugdhulp zal 2025 in het teken staan van de uitvoering (op regionaal (Zuid-Limburg), subregionaal (Maastricht-Heuvelland) en lokaal niveau) van de jeugdhulptaken en het verder transformeren van de jeugdhulp. Die transformatie is een meerjarig proces en vraagt om brede samenwerking over de domeinen heen, tussen alle betrokken partners, voorliggend en gecontracteerd, en vooral met de ouders en jeugdige zelf. Aandachtspunten daarbij zijn mentale kwetsbaarheid en inkomenszekerheid. Knelpunten in gezinnen op deze domeinen leiden vaak tot vragen rondom opvoeden en opgroeien en tot jeugdhulp.

Beleid

Kaders daarvoor zijn de landelijke hervormingsagenda jeugd, het regionale beleidskader jeugdhulp 2024-2028 en het uitvoeringsplan sociaal domein.

Toelichting

Sinds 2022 zijn extra rijksmiddelen beschikbaar voor jeugdhulp, die jaarlijks een gedeeltelijke afbouw kennen tot het jaar 2026. Deze worden ook in 2025 in onze gemeente deels ingezet voor de dekking van de oplopende kosten. Tot en met 2024 is het plan "lokale toegang aan zet voor de doorontwikkeling van jeugdhulp" uitgevoerd. In 2025 volgt een nieuwe versie met gerichte acties gericht op de basistaken toegang jeugdhulp. Op het onderdeel jeugd zal 2025 daarom in onze gemeente in het teken staan van:

- Transformatie-opgave jeugdhulp vanuit de landelijke, regionale en lokale opgaven;

- Verdere doorontwikkeling van de integrale samenwerking en doorgaande lijn binnen het jeugddomein. Bijvoorbeeld 'hulp in eigen kring', de knooppunten kansrijke start en knooppunten in het onderwijs.

Daarnaast vraagt de implementatie van het lokale plan jeugd nog inzet op triage, voorliggende voorzieningen en sociale basis en ketensamenwerking en regievoering.

Trend en toelichting hoge kosten

Zoals hierboven geschetst is de trend tot op heden dat er een hogere instroom is naar de zware en dure jeugdzorg. De absolute aantallen van jeugdigen die een beroep doen op jeugdzorg binnen de gemeente zien we dalen. Echter de besparing van kosten op ambulante ondersteuning die de daling in absolute aantallen als gevolg heeft, weegt niet op tegen de kosten die gepaard gaan met de inzet van zware en dure jeugdzorg. Zoals hiervoor genoemd zien we in die categorie een forse kostenstijging. Hierbij gaat het om een zeer kleine groep jeugdigen waarbij sprake is van een zeer groot aandeel in de totale kosten van jeugdhulp. Een bijstelling van het budget op dit onderdeel is daarom noodzakelijk.

In het verleden is rekening gehouden met een taakstelling in de begroting op jeugdzorg. Die taakstelling hangt samen met de hervormingsagenda waarmee het Rijk beoogde een kostenbesparing op jeugdzorg te realiseren. Onderdeel van die taakstelling was onder andere dat de hele zware jeugdzorg weer zou worden gecentraliseerd. Die centralisatie bleef steeds uit. Inmiddels is in de septembercirculaire bekend gemaakt dat de taakstelling is komen te vervallen omdat ook het Rijk niet aan de verplichtingen kon voldoen die op haar rusten in het kader van de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd.

Toegankelijk houden voorziening huishoudelijke hulp

De toegankelijkheid van voorzieningen binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), en meer specifiek Zorg in Natura Huishoudelijke Hulp, staat onder druk. Door een combinatie van demografische trends, financiële beperkingen, en personeelstekort in de zorgsectoren zijn er wachtlijsten ontstaan voor huishoudelijke hulp. Hoewel die trends maar zeer minimaal op gemeentelijk niveau te beïnvloeden zijn, zal om de toegankelijkheid van de ondersteuning te waarborgen acties worden uitgezet om de voorzieningen toegankelijk te houden. Inmiddels zien we een afname van de gespannen arbeidsmarkt waardoor de wachtlijst is teruggelopen.

Beleid

Regionaal beleidsplan Wmo en uitvoeringsplan sociaal domein.

Cijfers

De wachtlijst van de gemeente Vaals bedroeg ongeveer 40 personen. De afgelopen maanden is nieuw personeel gestart bij de aanbieders wat tot gevolg heeft dat de wachtlijst is afgenomen tot ongeveer 20 personen.

Beoogde resultaten

In 2025 zullen er enkele projecten opgestart worden om de wachtlijsten (en de wachttijd) te verminderen. De projecten zullen onder andere gericht zijn op persoonsgebonden budgetten, werving van personeel in samenwerking met aanbieders en samenwerking met maatschappelijk werk.

Cultuur

Cultuur speelt een cruciale rol in het leven van onze inwoners en is van groot belang voor de sociale samenhang/gemeenschapsvorming, persoonlijke (talent)ontwikkeling en het versterken van de lokale identiteit. Cultuur is verbindend. We willen "Samen uniek in Vaals" zijn. We omarmen de eigen identiteit van onze inwoners en is er plek voor ontmoeting en verbinding. Cultuur bouwt bruggen tussen de verschillen en laat de overeenkomsten zien. Cultuur laat zien waar Vaals trots op is.

We werken momenteel aan een strategische cultuurvisie die in de loop van 2025 aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd. Waarmee we daarna aan de slag gaan om maatschappelijke opgaven op een creatieve en inclusieve manier aan te pakken. Complexe vraagstukken zoals gezondheid, eenzaamheid, bewustwording en inwonersparticipatie worden op een innovatieve wijze benaderd. In de loop van 2025 beogen we tot een cultuuruitvoeringsplan te komen waarmee we een impuls willen geven aan de culturele ontwikkeling in de gemeente Vaals.

Gemeenschapsvoorziening Suisse

Omschrijving

Café/restaurant De Suisse aan de Maastrichterlaan in Vaals vervult sinds jaar en dag een belangrijke (ontmoetings-)functie voor de lokale samenleving. Naast horecavoorziening is de locatie vooral ook een gemeenschapszaal, waar diverse verenigingen gebruik van maken.

Beleidskader

In juli 2024 heeft de raad het college van B&W de opdracht/ruimte gegeven om dit object aan te kopen. Vooralsnog met het oog op behoud van deze maatschappelijke voorziening voor de gemeenschap. Na aankoop door de gemeente wordt het pand verhuurd aan de voormalig eigenaar en wordt de huidige bedrijfsvoering voortgezet.

Doel

Zoals aangegeven wordt het object vooralsnog ingezet als maatschappelijke voorziening. De raad zal op enig moment een definitieve keuze maken omtrent herbestemming/verbouwing/inrichting. Daarbij zijn de uitkomsten van het lopende (participatieve) traject inzake gemeentelijk accommodatiebeleid van belang.

Cijfers

Het rekenwerk in deze begroting baseren we vooralsnog op de volgende uitgangspunten:

• aankoopwaarde Suisse	€ 700.000
• investering verbouwing zaal/maatschappelijke voorziening	€ 875.000
• investering nieuwbouw 4 appartementen	€ 1.000.000
	€ 2.575.000
- kapitaallasten aankoop en investeringen € 99.000 p.j. (volwaardig vanaf 2027)
 - huurinkomsten café/zaal € 1.800 p.m., € 21.600 p.j.
 - huurinkomsten 4 woningen € 900 per woning p.m., totaal € 43.200 p.j.
 - het per saldo nadelige verschil tussen kapitaallasten en huurinkomsten (€ 34.200) wordt gedekt door het mogelijk vervallen van de beheerkosten bij de locaties Beemderlaan en Auw Sjoel
 - resterende beheerkosten Suisse/zaal € 50.000 p.j. (dekking uit post 'Accommodatiebeleid')

Zoals aangegeven gaan we er (vooralsnog begrotingstechnisch) van uit dat de locatie Suisse ingezet gaat worden als alternatief voor de huidige locaties Vanhouten-gebouw Beemderlaan (slopen) en Auw Sjoel (verkopen).

Voortgang

Na bespreking met de gemeenteraad zijn medio 2024 de onderhandelingen gevoerd met de eigenaar omtrent aankoop door de gemeente. Inmiddels is overeenstemming bereikt over de koopovereenkomst en wordt eind oktober/begin november de levering geëffectueerd via de notaris. Vanaf dat moment is de gemeente eigenaar en tevens verhuurder. De voormalig eigenaar is namelijk bereid om de locatie te huren tot 1 januari 2026 en de huidige bedrijfsvoering daarbij ongewijzigd voort te zetten. Dit najaar zullen ook de uitkomsten van het participatieve traject inzake gemeentelijk accommodatiebeleid op tafel komen. Verwachting is dat de raad in de eerste helft van 2025 in dat kader ook een keuze zal maken omtrent de toekomstige functie en inrichting van de locatie Suisse.

Programma Wonen & Verkeer

We willen onze gemeente graag toekomstgericht ontwikkelen. Dat wil zeggen dat we de kwaliteiten van Vaals - *samen goed wonen en leven, aantrekkelijk verblijven in stad en land, goed verbonden in de (eu)regio & passend ondernemerschap*- willen versterken, zodat dit de brede leefbaarheid van onze inwoners vergroot.

Brede leefbaarheid gaat niet alleen om de aantrekkelijkheid van een gebied om er te wonen, maar ook om werk, onderwijs, gezondheid, sporten, veiligheid en elkaar te ontmoeten. Het gaat daarbij niet alleen over de fysieke aspecten van een leefomgeving, maar ook over de sociale aspecten. Verschillende grote vraagstukken bedreigen het niveau van brede leefbaarheid in Vaals en onze omgeving: klimaat, woningnood, polarisatie, armoede, kansenongelijkheid.

Dit brengt ons tot de volgende (5) thema's die binnen het programma Wonen & Verkeer prioriteit hebben:

1. De agenda brede leefbaarheid;
2. Centrumaanpak;
3. Natuur, landschap en biodiversiteit;
4. Gezonde mobiliteit;
5. Strategische ontwikkellocaties

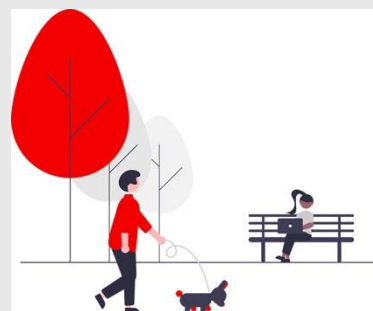
De agenda brede leefbaarheid

Bij het maken van beleidskeuzes richten we ons primair op het vergroten van de brede leefbaarheid van onze inwoners. Deze leefbaarheid komt onder druk te staan als inwoners zorgen hebben over (bijvoorbeeld) geld, werk, huisvesting, gezondheid, eenzaamheid of een combinatie daarvan en het gevoel hebben hier geen invloed op uit te kunnen oefenen. Niet alleen de leefbaarheid van individuen of gezinnen kan onder druk staan, maar ook de leefbaarheid in (delen van) woonwijken.

Middels de agenda brede leefbaarheid willen we focus aanbrengen door te onderzoeken in welke delen van Vaals de leefbaarheid onder druk staat (veerkracht onderzoek). Middels een dergelijk onderzoek kunnen we gericht aan de slag gaan met de maatschappelijke opgaven die het meest direct en urgent zijn.

Daarnaast willen we op basis van een gedeelde agenda slim samenwerken. Samen met onze inwoners en partnerorganisaties willen we naar de toekomst kijken om te ontdekken wat er nodig is om de individuele leefbaarheid te versterken, maar ook die van een wijk als geheel.

Doelstelling van de agenda is om te komen tot een gebiedsgericht (meerjaren)programma. Dit programma is gericht op de huisvesting, de directe leefomgeving, gezondheid, inkomenszekerheid en gelijke kansen. Hierdoor worden de mensen, hun veerkracht en wat hun leven betekenisvol maakt leidend voor het programma.

Centrumaanpak

Gezonde, aantrekkelijke winkelvoorzieningen leiden direct dan wel indirect tot verbetering van de leefbaarheid. Bij de kern van Vaals hoort een toekomstbestendig centrum, waar inwoners en bezoekers zich veilig voelen, de openbare ruimte vergroend en schoon is en uitnodigt tot ontmoeting en voorzieningen als winkels voor bewoners behouden blijven. De belangrijkste opgaven hierbij zijn:

1. Hoe maken en houden wij ons winkelgebied vitaal en toekomstbestendig?
2. Hoe vergroten wij de aantrekkelijkheid van onze kern Vaals voor bewoners en bezoekers ter versterking van de economie en de leefbaarheid?

De (nog op te stellen) centrumaanpak dient antwoord te geven op de vraag wat de toekomstige positie van ons kernwinkelgebied is. Welk deel van het winkelgebied binnen de kern Vaals is kansrijk en welk deel juist kwetsbaar? Voor beide delen wordt vervolgens een strategie bepaald. Naast versterking kan ook bevrozing of afbouw een beleidskeuze zijn. In de krappe verdringingsmarkt voor winkels is dit selectieve ruimtelijke beleid een effectief instrument om te komen tot een duurzame en kwalitatief sterke winkelstructuur.

Doelstelling van de centrumaanpak is te komen tot een realistische en haalbare inzet op maatregelen die leiden tot een sterk, bestendig en vitaal centrum voor zowel de ondernemers als de consument. Bij dit laatste gaat het om de inwoners van de eigen gemeente alsmede de bezoekers. Het gaat er in feite om dat heldere kaders geschapen worden waarin de ondernemers, maar ook vastgoedpartijen, een goede invulling kunnen geven aan de consumentenverzorging. De centrumaanpak is daarbij richtinggevend voor de korte termijnontwikkelingen (invulling van leegstand), maar dient ook als toetsingskader voor eventuele toekomstige initiatieven.

Natuur, landschap en biodiversiteit

Wanneer het gaat om het versterken van de leefbaarheid is groen belangrijk. Dit geldt voor zowel mensen als dieren. Wij zijn ons bewust van de bijdrage die groen levert aan een goede leefomgeving. Denk aan natuurwaarde, gezondheid, een betere luchtkwaliteit, klimaatadaptieve omgeving, recreatiewaarde, esthetische waarde, cultuurhistorische waarde en ook economische waarde. Groen biedt een plek voor ontmoeting en beweging en draagt bij aan een goed woon- en werkklimaat en een gezonde levensstijl.

Onze gemeente is rijk aan een bijzonder cultuurlandschap. Dat willen we graag zo houden en waar mogelijk versterken we landschappelijke kernkwaliteiten. Natuur, rust en ruimte zijn kernkwaliteiten voor onze gemeente. Natuur vervult hierin een belangrijke functie. Bezoekers van natuurgebieden zoeken rust en een natuurlijk landschap.

Als vervolg op het instellen van het ontwikkelfonds buitengebied willen we een meerjarige projectenbundel in natuur en landschap gaan samenstellen. Met deze projectenbundel kunnen we concrete maatregelen ter behoud en versterking van het landschap en biodiversiteit in de gemeente tot uitvoer (laten) brengen. We focussen ons daarbij op:

1. Meer groen: biodiversiteit en de landschapsstructuren die kenmerkend zijn onze gemeente behouden, herstellen en bevorderen;
2. Beter groen: het groen is klimaatadaptief, het is aantrekkelijk om in te verblijven voor mens en dier en het groen is divers.
3. Bereikbaar groen: het buitengebied is toegankelijk, er is altijd kwalitatief groen in de buurt en we verbinden groengebieden met elkaar.

De doelstelling van de projectenbundel is om een kwalitatief hoogwaardig landschap met cultuurhistorie en biodiversiteit, als onderling versterkende componenten, te borgen alsmede burgerbetrokkenheid, sociale cohesie en eigenaarschap van het cultuurlandschap.

Gezonde mobiliteit

Gezonde mobiliteit in onze gemeente vraagt om een nieuw evenwicht tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. We zetten in op het aantrekkelijker maken van onze infrastructuur voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. Naast een goede autobereikbaarheid kunnen onze inwoners dan ook kiezen voor minstens even aantrekkelijke andere manieren van vervoer.

Een belangrijk principe daarbij is dat al onze inwoners de belangrijkste voorzieningen in de buurt van hun woning moeten kunnen bereiken. Voor mobiliteit betekent dit dat er allereerst goede loop- en fietsverbindingen moeten zijn, zodat mensen de mogelijkheid hebben om hiervoor te kiezen voor de korte reisafstanden.

Voorts willen we de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren door de negatieve effecten op de leefbaarheid (denk daarbij aan geluidsoverlast, stankoverlast, luchtvervuiling en daaraan gerelateerde gezondheidsklachten) te beperken. Dat geldt niet alleen voor utilitaire verplaatsingen (zoals woon-werkverkeer), maar ook voor recreatieve verplaatsingen.

Op basis van bovenstaande mobiliteitsgedachte zijn infrastructurele maatregelen nodig, alsook maatregelen met betrekking tot gedrag en handhaving. Al deze maatregelen worden in 2025 uitgewerkt in een (meerjaren)programma voor mobiliteit. In dit programma wordt ook helder welke kosten hiervoor begroot worden.

Strategische ontwikkellocaties

Bij de invulling/ontwikkeling van onze strategische locaties baseren we ons vooral nog op de Woonvisie 2017 en het Woonbehoefteonderzoek 2019. Telkens wordt in de jaarlijkse begroting de ontwikkelingsrichting voor de diverse locaties vastgelegd. Deze is als volgt:

Locatie	Starters	Gezinnen	Senioren	Laag/Mid.	Midden	Mid./Hoog
Vijlen Zuid-Oost	v	v	v		v	v
Pastoerswei			v		v	
Esso-locatie	v		v	v		
Grenslandhal	v			v		
Hekkerterrein		v				v
Selzerbeekgebied		v				v
Studentenhuisvesting	v			v		
Lemiers						

Voor de inhoudelijke informatie per ontwikkellocatie verwijzen we graag naar de paragraaf Grondbeleid. Er ligt een duidelijke ambitie om ook in Lemiers te werken aan een aanvulling/uitbreiding van het woningaanbod. Nader onderzoek zal nodig zijn naar de gewenste richting, op basis van lokale behoeften als ook gemeentelijke ambitie. Omdat deze richting nog bepaald moet worden is in bovenstaande tabel nog niet aangegeven om welke (combinatie van) doelgroepen het gaat. Op het moment dat de

ontwikkelingslocaties duidelijk worden (bv. BMA Lemiers of anderszins) zal ook een grondexploitatie gestart worden.

Programma Werk & Economie

Het programma Werk en Economie is op meerdere manieren verbonden aan de strategische visie van de gemeente. Dit programma gaat over de beoogde economische ontwikkelingen in de gemeente, het aantrekkelijk verblijven van toeristen in onze gemeente, maar ook over het bieden van financiële ondersteuning aan onze inwoners die dat even niet meer zelf kunnen. Het programma doorkruist toekomstpad 'Samen goed wonen en leven' vanuit de financiële ondersteuning, het pad 'aantrekkelijk verblijven in stad en land' en het pad 'passend ondernemerschap'.

Vanuit het programma Werk en Economie zetten we in op het op de juiste manier inspelen van de economische kracht van onze gemeente. De vrijetijdseconomie is hierin een belangrijke pijler. Het vijfsterrenlandschap trekt vele bezoekers en recreanten aan. Met de ontwikkeling van de 'agenda vrijetijdseconomie Vaals' willen we een impuls geven aan het prettig verblijven in de gemeente en zetten we in op het aantrekken van kwaliteitsbezoekers. Dit past in pad twee "aantrekkelijk verblijven in stad en land". Bij de ontwikkeling en uitvoering van de agenda vrijetijdseconomie is de samenwerking met inwoners, stichtingen en ondernemers cruciaal. De wisselwerking tussen de gemeentelijke organisatie en de buitenwereld, zoals aangegeven in pad vijf "wendbare organisatie", is ook in dit proces essentieel.

Naast de vrijetijdseconomie is de (eu)regionale kenniseconomie belangrijk voor de gemeente Vaals. In het kader van pad drie "passend ondernemerschap" en pad vier "goed verbonden in de EU-regio" nemen we een actieve rol in om economische kansen die passen bij de gemeente Vaals te grijpen. Door stevig aangehaakt te blijven bij het proces waarmee het uitvoeringsprogramma van NOVEX tot stand komt, kunnen we inspelen op kansen in de regio om ons op economisch vlak (werkgelegenheid) verder te ontwikkelen.

Als gemeente blijven we de inwoner ondersteunen die het niet lukt om zelf financieel rond te komen en zetten we in op begeleiding naar en ondersteuning in werk waar dat nodig is. Het past binnen de strategische visie om ook de inwoner zonder werk en dagelijkse routine aangehaakt te houden in de maatschappij en maatschappelijke ontwikkelingen. Daartoe maken we gebruik van de mogelijkheden die de Participatiewet ons daarin biedt. Dit past binnen de doelstellingen genoemd in het eerste pad "goed wonen en leven". Het gaat er immers om dat inwoners zonder werk zich ook gewaardeerd en betrokken voelen en naar hun eigen kunnen een bijdrage kunnen leveren aan de gemeente Vaals.

Wij proberen zoveel mogelijk onze krachten te bundelen met allerlei partners (huisartsen, verenigingen, SZMH, de Kredietbank Limburg, Krijtland Wonen scholen en de Voedselbank) om zo inwoners te bereiken en te ondersteunen. Daarnaast is het belangrijk om vroegtijdig financiële zorgen en problemen te signaleren, hulp aan te bieden bij betalingsachterstanden en als nodig schuldhulpverlening in te zetten. Voorliggende voorzieningen als de financiële werkplaats spelen hierin een belangrijke rol. Maar armoede is meer dan alleen een financieel probleem. Armoede gaat vaak gepaard met sociale uitsluiting en levert (chronisch) stress op, wat slecht is voor de gezondheid en veel invloed heeft op de andere leefgebieden waarmee de inwoner te maken krijgt, zoals digitale vaardigheden, het beheersen van de taal en de opvoeding van kinderen. Intern zetten we in op de integrale aanpak tussen verschillende disciplines. De integrale aanpak kan door uitvoering van het amendement "Zoek de Noden op" versterkt worden.

Binnen dit programma zijn er een aantal ontwikkelingen waarop de gemeente in 2025 inzet om zo de gemeente Vaals een impuls te geven. Ook ten aanzien van schuldhulpverlening en de Participatiewet zijn er ontwikkelingen die in 2025 impact zullen hebben. Deze ontwikkelingen lichten we hierna verder toe:

1. Commerciële plint Kon. Julianaplein
2. Toerisme en economie
3. Evenementenbeleid
4. Schuldhulpverlening
5. Participatiewet

Commerciële plint Kon. Julianaplein

Omschrijving

Middels het Centrumplan 2012 heeft de gemeente samen met de Woningstichting Vaals gewerkt aan een nieuw 'hart' van Vaals, waarbij het Koningin Julianaplein (KJP) en directe omgeving een volledige nieuwe vormgeving en inrichting hebben gekregen. De woningstichting de gebouwen, de gemeente de openbare ruimte. De plint in de nieuwbouw aan het KJP is eigendom van de Festivals BV en zou een commerciële invulling moeten krijgen.

Beleidskader

Kern van het Centrumplan uit 2012 was het realiseren van een levendig hart in het centrum van Vaals middels het Koningin Julianaplein. De ruimtelijke uitgangspunten zijn vastgelegd in het Bestemmingsplan Kon. Julianaplein uit 2012. In 2021 heeft de gemeenteraad de kaders voor de ontwikkeling van de commerciële ruimten verruimd door wintertuinen en, onder voorwaarden, een (beperkte) speelautomatenhal toe te staan.

Doel

Het nieuwe hart van Vaals beoogt niet alleen een kwalitatief betere woonomgeving te zijn, maar mede dankzij de commerciële invulling van de plint vooral ook een pleinfunctie te creëren, waar het gezellig vertoeven is, mensen samenkomen, sprake is van levendigheid en daarmee ook de leefbaarheid wordt versterkt. Het komt daarmee tegemoet aan de strategische ambitie 'aantrekkelijk verblijven in stad (en platteland)'.

Cijfers

Het eigendom van Festivals BV omvat 7 in te vullen locaties aan het KJP:

A1 = winkel, pakket-service e.d., A2 = entertainmentbar en speelautomatenhal, B = restaurant, C1 = voorbereidingskeuken restaurant B, C2 = bier- en wijnbar, D1 = 2 restaurants en afhaal-/deliveryservice, D2 = ijsalon en restaurant

Geen directe financiële consequenties gemeente, behalve te ontvangen legesopbrengsten

Voortgang

In 2024 zijn de benodigde omgevingsvergunningen afgegeven en onherroepelijk geworden. Op grond daarvan heeft de aannemer de aanpak en planning van de verbouwwerkzaamheden uitgewerkt. Eind oktober/begin november is daadwerkelijk gestart met de realisatie van het bouwkundig deel. Dit zal naar verwachting vóór de zomer van 2025 gereed zijn, gelijktijdig met de inrichting van de diverse zaken. Als de procedures (o.a. bibob-toets van de exploitanten) voortvarend verlopen zou de commerciële plint van het KJP in de vormgeving van Festivals BV rond de zomer van 2025 geopend kunnen worden.

Toerisme en economie

Met de agenda vrijetijdseconomie en het bijbehorende structurele werkbudget willen we vanaf 2025 een impuls geven aan de vrijetijdseconomie in Vaals. De agenda die in januari 2025 wordt voorgelegd aan de gemeenteraad, heeft als doel het creëren van een vrijetijdsector die in dienst staat van de leefbaarheid. De focus van de aanpak ligt op het versterken van de kernkwaliteiten van Vaals en het zorgen voor kwaliteitsvolle verblijfsaccommodaties. Door middel van diverse ingrepen versterkt de agenda de leefbaarheid en de lokale economie. Voorbeelden daarvan zijn het beschermen van het landschap, het beleefbaar maken van de cultuurhistorie en het beter spreiden van bezoekers.

De vrijetijdseconomie is op dit moment de kurk waar de economie en werkgelegenheid in onze gemeente op drijft. Er liggen echter kansen om de bestaande lokale economie van de gemeente te versterken. Hier zetten we ook in 2025 op in door bijvoorbeeld het winkelgebied in de kern toekomstbestendig te maken door leegstand aan te pakken. We kijken daarbij naar het huidige aanbod voorzieningen en panden, de grootte van het huidige winkelgebied en gaan creatief om met de invulling en mogelijke functies van leegstaande panden zodat die in de toekomst gevuld kunnen worden.

Ook voor de lange termijn wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om andere sectoren te ontwikkelen. Daarbij wordt onder andere gedacht aan aansluiting bij de RWTH en Maastricht University als het gaat om bijvoorbeeld gezondheidstechnologie. Ook wordt nagedacht welke kansen er voor Vaals zijn op het gebied van circulariteit en het gegeven dat de regio zich wil ontwikkelen tot een circulaire hotspot.

Evenementenbeleid

Om meer richting te geven aan de thema's toerisme, economie en cultuur zien we evenementen als een kans om bij te dragen aan de ambities in de strategische koers. Evenementen dienen te passen binnen de strategische koers en aan te sluiten op de gestelde kernkwaliteiten binnen de agenda vrijetijdseconomie. De gemeente Vaals wil een proactieve en stimulerende rol aannemen om samen, met onder andere ondernemers, te onderzoeken welke evenementen passend zijn. Hierbij wordt gewerkt binnen de kaders van de agenda vrijetijdseconomie. Belangrijk is om een goede balans te realiseren in aantallen evenementen, bezoekersaantallen, spreiding door het jaar en locaties. Er worden sessies met ondernemers en andere relevante stakeholders georganiseerd, waarbij het doel is om te komen tot een sterk evenement dat optimaal bijdraagt aan de ambities. Dit kan een nieuw evenement zijn, maar dit kan ook het optimaliseren van een bestaand evenement zijn. Daarnaast wordt er actief bekeken in hoeverre een samenwerking met Aken interessant kan zijn. Uiteindelijk worden er voor een langere periode enkele prioritaire evenementen benoemd, die als aanjagers fungeren o.a. op het gebied van branding en marketing.

Dit haakt aan op alle paden van de strategische koers: 'samen goed wonen en leven', 'aantrekkelijk verblijven in stad en land', 'passend ondernemerschap' en 'goed verbonden in de (eu)regio' en 'wendbare organisatie'.

Dit haakt aan op alle paden van de strategische koers: 'samen goed wonen en leven', 'aantrekkelijk verblijven in stad en land', 'passend ondernemerschap' en 'goed verbonden in de (eu)regio' en 'wendbare organisatie'.

Schuldhelpverlening

Onderdeel van programma drie is ook de ondersteuning van inwoners die het financieel lastig hebben. Schuldhelpverlening draagt hieraan bij. We zien een toeloop van inwoners naar schuldhelpverlening waardoor de gemeentelijke budgetten voor deze voorziening fors zijn overschreden. De toeloop is onder andere te verklaren door een wetwijziging in de Wet schuldsanering natuurlijke personen waarin de looptijd is verkort van 36 naar 18 maanden. Dit maakt het traject een stuk aantrekkelijker voor mensen met een forse schuldenproblematiek. Aan de andere kant zien we ook dat inwoners met financiële problemen de gemeente goed weten te vinden, wat ervoor zorgt dat de kosten voor ondersteuning door de Kredietbank Limburg toenemen.

In 2025 zal met de aanbieder worden bekeken waar kansen in de gemeente Vaals zich voordoen om samen met voorliggende partners inwoners te ondersteunen voordat problematische schulden – en daarmee schuldhelpverlening – zich voordoen. Ook zetten we in 2025 verder in op de ontwikkeling van vroegsignalering voor personen die dreigen in een schuldpositie terecht te komen.

Participatiewet

Binnen de Participatiewet zien we een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de manier waarop we de invulling van de Participatiewet tot op heden hebben vormgegeven. Het is zo dat de groep inwoners waarvoor gemeenten op grond van de Participatiewet verantwoordelijk zijn, zal groeien. Dit heeft met name te maken met het feit dat een doelgroep Wajong, die eerder door het UWV werden begeleid, zullen instromen in de Participatiewet waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Dit vraagt een behoorlijke aanpassing van de bestaande infrastructuur.

In samenwerking met de gemeenten in Maastricht-Heuvelland wordt al enige tijd gewerkt aan een wijziging van die infrastructuur. De bedoeling van die wijziging is de optimalisatie van de re-integratieketen. Via die optimalisatie zal zo goed mogelijk worden geanticipeerd op de uitdagingen die op ons af komen. Met de wijziging zijn incidentele kosten gemoeid die worden gefinancierd uit een daartoe bestemde uitkering uit het gemeentefonds. Immers, niet alleen de gemeente Vaals zal moeten anticiperen op de wijzigingen op grond van de Participatiewet, maar alle gemeenten in Nederland kennen eenzelfde of vergelijkbare uitdaging. In 2025 zal het nieuwe mensontwikkelbedrijf vorm moeten krijgen.

Programma Bestuur & Dienstverlening

Voor een gemeente is het gezien de toenemende mate van belangen, en de mate waarop diverse partijen deze behartigen, steeds belangrijker om gevoel te krijgen bij maatschappelijke behoeften. Een manier hiertoe is het 'Van buiten naar binnen denken'. Voor een gemeente betekent dit op de juiste wijze en op het juiste moment in contact treden met belanghebbenden. Dit geldt niet alleen bij formele trajecten zoals een aanvraag voor een omgevingsvergunning maar ook bij ontwikkelingen waar de gemeente zelf initiatiefnemer is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inrichting van de openbare ruimte, het participatief opstellen van nieuw parkeerbeleid, de huisvesting van verenigingen over het beschikbaar maatschappelijk vastgoed. Op deze manier worden de diverse belangen goed in beeld gebracht en kan er draagvlak worden gecreëerd voor een te nemen besluit.

Het is van belang om voor iedere ontwikkeling een passende manier van communicatie te hanteren. Daarom is de gemeente actief aan de slag met een visie op participatie. Zo probeert zij op een gestructureerde wijze nog meer gevoel te krijgen bij wat er speelt in onze samenleving en hier passend beleid voor te maken. Daarom worden medewerkers geacht actief na te denken over de vraag wie zij betrekken bij maatschappelijke trajecten en hoe zij dat doen. Belangrijk hierbij is dat dit niet alleen maar gaat over digitale dienstverlening maar ook fysiek met elkaar het gesprek aan kunnen gaan. Voorbeelden hiervan zijn het informatiepunt 'Digitale Overheid' maar ook straathoeksessies, inspraakavonden of één op één gesprekken.

Deze nieuwe manier van werken is niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Vanuit het principe van de 'lerende organisatie' met als inhoudelijk uitgangspunt de koers zoals eerder in deze begroting geschetst passen wij ons aan naar nieuwe maatschappelijke behoeften. Dit geldt voor zowel de ambtelijke organisatie als ook voor de bestuurders. Door middel van actief burgerschap kunnen zij een goed gevoel krijgen bij wat er leeft in onze gemeenschap en hier adequaat op reageren. Deze nieuwe manier van werken vraagt dus van de gehele gemeentelijke organisatie dat zij participeert in de samenleving om zo te komen tot een aangename gemeente om in te wonen, werken en in te leven midden in het vijfsterrenlandschap.

Bij deze nieuwe manier van werken zoeken we overigens niet alleen intensieve samenwerking met onze inwoners. Daar waar kansen en ontwikkelingen op andere plekken in de regio (en daarbuiten) spelen, zoeken we actief de samenwerking op. Een sprekend voorbeeld daarvan is veiligheid, waarbinnen we actief samenwerken met de andere Heuvellandgemeenten omdat opgaven en knelpunten voor alle gemeenten in principe gelijklopend zijn.

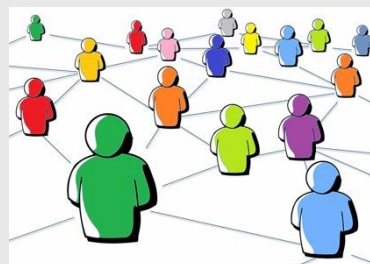
De uitdagingen die op ons af komen kunnen wij veelal niet op gemeentelijke schaal oplossen. Het is daarom belangrijk om een sterke positie te nemen in, en bij te dragen aan regionale samenwerking. Zowel op Maastricht-Heuvelland niveau alsook Zuid-Limburgse schaal.

De uitdagingen en ambities krijgen in 2025 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

1. Samenwerking
2. Dienstverlening
3. Transitie Vaals Verbind(t)!
4. Openbare orde en Veiligheid
5. Communicatie

Samenwerking

Ontwikkelingen, veelal geïnitieerd door het Rijk of de provincie, maken het voor gemeenten noodzakelijk om de krachten te bundelen, ten einde de vele maatschappelijke opgaven die op ons af komen het hoofd te kunnen bieden. Zo werkt ook Vaals mee aan het ten uitvoer brengen van de Agenda Zuid-Limburg. In dat kader neemt Vaals actief deel aan trajecten die hier uitvoering aan geven en probeert Vaals tevens gelden hiervoor te verwerven. Voorbeelden hiervan zijn het uitvoeringsprogramma NOVEX maar ook de Regiodeal. De gemeente Vaals heeft in de vierde tranche 1 miljoen euro weten te verwerven voor een wijkaanpak in de wijk Aan de Noot/Vallisveld. Voor de aankomende zesde tranche neemt de gemeente plaats in de werkgroep voor het opstellen van de aanvraag voor de regio Centraal Zuid-Limburg. Het deelnemen aan dergelijke regionale trajecten alsook het binnenhalen van pilots voor innovatieve aanpak van toekomstige uitdagingen wordt de komende periode geïntensiveerd.

Dienstverlening

Het uiteindelijke doel van alle vormen van samenwerking is een betere dienstverlening in de meest brede zin van het woord. Daarbij definiëren we dat "beter" niet uitsluitend in bedrijfsmatige termen als efficiënt en effectief, maar zien we een betere dienstverlening ook als maatregelen en beleid met meer draagvlak en meer begrip vanuit onze inwoners. In 2025 zetten we de ingezette participatieweg verder door, onder andere op het gebied van verkeer en parkeren, dienstverlening aan de balie en maatschappelijke accommodaties. Een belangrijk aspect daarbij is het gericht monitoren van de voortgang en, daaruit voortvloeiende, de aanpak van de barrières die de nagestreefde voortgang in de weg staan. De dienstverlening aan de balie zal daarbij een pilotfunctie vervullen.

Transitie Vaals Verbind(t)!

De stichting Vaals Verbind(t) dient voor 1 juli 2025 de subsidie, verkregen van VSB-fonds voor de jaren 2023 en 2024, te verantwoorden. Daaraan gekoppeld zal er een evaluatie van het Programma Samen (kennisuitwisseling van burgerinitiatieven in den lande in 2023 en 2024) door de stichting Vaals Verbindt, in samenwerking met de gemeente, plaatsvinden.

De activiteiten, georganiseerd door de stichting in het Bloemendalpark, worden in de zomer (juli/augustus) van 2025 gecontinueerd. Het is de bedoeling om deze uit te breiden met activiteiten gekoppeld aan de Zomertoer (2025), een initiatief van de beweegmakelaars. De eerste gesprekken hierover zijn reeds gestart.

Tevens wordt de kerngroep van VallisVeld hierbij betrokken waarbij een uitbreiding van het prieltje in het park als ontmoetingsplek en activiteiten voor de buurt, als serieuze optie bekeken wordt. Daarnaast wil de stichting in 2025, samen met de gemeente, gaan experimenteren conform 'De Nieuwe Route' van Anke Siegers (een kanteling in denken, organiseren en doen die leidt tot een gelijkwaardige samenwerking tussen inwoners en overheid, leefwereld en systeemwereld).

Tenslotte wordt ook in 2025 ingezet op het versterken/vergroten van het netwerk voor de stichting door de inzet van de kwartiermaker (persoonlijke benadering van inwoners, o.a. door de wijk in te gaan en gesprekken te voeren). We zijn hiermee reeds in 2024 gestart- inwoners ervaren dit als zeer positief en stellen het zeer op prijs dat de gemeente dit initiatief neemt samen met de stichting om zodoende de binding in de gemeenschap te versterken.

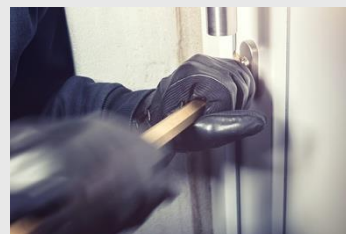

Doel van dit speerpunt is het vinden van mensen/inwoners die bereid zijn de 'handen uit de mouwen' te steken om initiatieven op gang te helpen!

Openbare orde en Veiligheid

Regionale samenwerking

Vaals werkt samen met de gemeenten Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten, Meerssen en Valkenburg aan de Geul aan veiligheid. Omdat de vraagstukken op het gebied van openbare orde en veiligheid de gemeentegrenzen overstijgen hebben de vijf Heuvellandgemeenten in gezamenlijkheid één Integraal Veiligheidsplan Heuvelland (IVP) opgesteld. Op basis van het IVP worden jaarlijks uitvoeringsplannen (UVP) opgesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2024 hebben de gemeenteraden van de vijf gemeenten voor de versteviging van de regionale samenwerking extra middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen worden gebruikt voor de inzet van een strategisch beleidsadviseur ter ondersteuning van de regionale Driehoek en voor de inzet van een regionale regisseur van de ondermijningstafel. Daarmee gaan we in 2025 inzetten op een betere positionering van de Driehoek Heuvelland en een verdere doorontwikkeling van de regionale samenwerking.

Zorg en Veiligheid

Mensen met verward en onbegrepen gedrag doen een groot beroep op de capaciteit van onze eigen organisatie, maar ook op die van ketenpartners als de politie en zorgpartijen. In de praktijk van deze doelgroep zijn veiligheid en zorg met elkaar samenhangende onderdelen van één en hetzelfde vraagstuk. Reden waarom we de interne samenwerking tussen zorg en veiligheid willen versterken.

Limburgse Norm

Een weerbare overheid biedt tegenwicht aan ondermijning. Met de verharding van de georganiseerde criminaliteit is ook de noodzaak gegroeid om die weerbaarheid te verstevigen. Daarnaast worden bestuurders, volksvertegenwoordigers en ambtenaren geconfronteerd met een toename van agressie en intimidatie. De weerbaarheid van overheidsorganisaties is daarom ook een prioriteit in het offensief van de gezamenlijke overheid tegen ondermijning. Criminelen houden zich niet aan gemeentegrenzen en zoeken de zwakke plekken op. Wanneer één partij druk uitoefent, bestaat het risico dat zij hun heil elders zoeken, het zogenaamde waterbedeffect. Met één gezamenlijk gedragen norm, de Limburgse Norm, werken de Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en het Waterschap Limburg aan een weerbare overheid en stellen zij zich ten doel dat binnen Limburg 'de dijken overal even hoog zijn'. 2025 staat daarom in het teken van de implementatie van de Limburgse Norm.

ACT! Interventieteam

Als het gaat om het aantal Criminele Samenwerkings Verbanden (CSV's) staat Limburg in een langjarig gemiddelde op de 4e plaats. Dat geeft aan dat er in onze provincie op het gebied van ondermijning veel aan de hand is. Met de oprichting van Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhavingsteams wordt de bestuurlijke handhaving in 2025 verstevigt. De positieve ervaringen met het ACT! Interventieteam in Noord Limburg en de Hennep Aanpak Parkstad (HAP) hebben geleid tot de behoefte om dit concept in de hele provincie te implementeren. Met innovatieve werkwijzen en methoden wordt dit handhavingconcept doorontwikkeld. De regionale handhavingsteams zijn lokaal verankerd, maar worden op regionaal niveau gefaciliteerd. Waar mogelijk worden de ondersteunende processen (denk aan de inhuur van juridische expertise) provinciaal georganiseerd. Met de inzet van vijf intergemeentelijke teams ontstaat een regio- en provincie-dekkend netwerk. De gemeente Vaals participeert 2025 en 2026 in deze intergemeentelijke samenwerking. Het project wordt uit de door het ministerie van Justitie en Veiligheid beschikbaar gestelde "Versterkingsmiddelen aanpak ondermijning" tot november 2026 gefinancierd door het RIEC Limburg.

Communicatie

Pers

Om de relatie met de pers te onderhouden en te verstevigen gaan we in 2025 inzetten op een structureel persgesprek. Het persgesprek zal een plaats krijgen in de cyclus van de raadsvergaderingen. De persgesprekken worden in de week voorafgaand aan de commissievergaderingen ingepland. Er zullen jaarlijks 9 persgesprekken plaatsvinden. Met een structureel persgesprek kunnen we de pers proactief informeren over de ontwikkelingen in de gemeente Vaals. Daarnaast kunnen de persgesprekken de gemeente helpen om proactief in de media te komen in plaats van reactief.

Visie op communicatie

In 2025 wordt het strategisch communicatieplan geactualiseerd met daarbij ook een visie op communicatie. Het strategisch communicatieplan zorgt ervoor dat de communicatie vanuit een overkoepelende visie doelgericht, structureel en geïntegreerd plaats vindt. Daaruit voortvloeiend zal ook in de communicatiebehoefte van de eigen organisatie worden voorzien.

Deel 4

Financiële Begroting

Integrale financiële begroting

Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2025 en de meerjarenraming van de daaropvolgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht. De begroting laat in deze jaren positieve saldi zien.

Programmabegroting 2025 – 2028 (bedragen * € 1.000)

Programma's	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028
Mens & Voorzieningen	-13.733	2.825	-10.908	-10.707	-10.496	-10.500
Wonen & Verkeer	-8.931	5.465	-3.466	-3.353	-3.183	-3.126
Werk & Economie	-9.570	6.644	-2.926	-2.767	-2.670	-2.572
Bestuur & Dienstverlening	-5.375	385	-4.990	-5.040	-5.095	-5.085
Subtotaal programma's	-37.609	15.319	-22.290	-21.867	-21.444	-21.283
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	-1.741	29.276	27.535	26.564	26.660	26.885
Overhead	-5.246	30	-5.216	-5.237	-5.216	-5.208
Totaal 2025 – 2028*	-44.596	44.625	29	-540	0	394

*In deze saldi zijn de raadbesluiten van september 2024 niet verwerkt; verwerking van deze besluiten zal plaatsvinden via een begrotingswijzing in de najaarsnota 2024.

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

4.1 Begrotingsruimte 2025-2028

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten zijn dan uitgaven is er sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat er met uitzondering van het "ravijnjaar" 2026 en het jaar 2027 sprake is van begrotingsruimte.

Onderstaand overzicht geeft een inzicht in de begrotingsruimten van deze (meer jaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een minteken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) dan wel een daling van de baten;
- cijfers zonder minteken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten vrijwilligerswerk) dan wel een stijging van de baten (bijvoorbeeld uitkering gemeentefonds).

Begrotingsruimten	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldi na Amendementen	1.627.000	113.000	512.000	
Verkeersdruk buitengebied (12 puntenmaatregelen) (RB 19.02.2024)	-170.000			
Begrotingen Gemeenschappelijke regelingen en Beheersplannen Openbare Ruimte Raadsvergadering 10 juni 2024	-598.000	-581.000	-523.000	
Begrotingswijzigingen 1 ^e Burap 2024 Rb 1 juli 2024	-1.000	610.000	557.000	
Begrotingssaldi na wijzigingen	858.000	142.000	546.000	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-990.000	-859.000	-820.000	
"Ruimte voor nieuw beleid"	-132.000	-717.000	-274.000	-13.000
Beleidsvoorstellen Perspectiefnota 2025 excl kapitaallasten	177.000	300.000	411.000	522.000
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten	-16.000	-123.000	-137.000	-115.000
Overschotten / Af te dekken begrotingstekorten	29.000	-540.000	0	394.000
Dekkingsplan nieuw beleid: n.v.t.				
Begrotingsruimten	29.000	-540.000	0	394.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de begroting 2025 en 2028 overschotten laat zien. Dit zijn ramingen die voor een groot deel zijn gebaseerd op de Rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Voorzichtigheid is derhalve nog steeds geboden, met name omdat meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële effecten die kunnen voortvloeien uit toekomstige decentralisatie-opgaven, open-einde-regelingen en negatieve effecten van Rijksinkomsten en ook vanwege de onzekerheden waarmee we in deze tijd te maken hebben.

4.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het overzicht in onderdeel 4.1. blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen, door beleidsvoorstellen zoals vastgelegd in de perspectiefnota en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2025	2026	2027
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:			
Jeugd Te leveren zorg	-400.000	-404.000	-404.000
Jeugd Hervormingsagenda Jeugd - Vervallen taakstellingen		-13.000	-29.000
Jeugd Additioneel budget 2025	-200.000		
Onderwijs	-22.000	-5.000	-5.000
Leerlingenvervoer	-43.000	-43.000	-43.000
Wmo ZIN huishoudelijke hulp en Wmo woonvoorzieningen	-80.000	-105.000	-130.000
Gezondheidszorg	50.000	50.000	0
Culturele verenigingen	-50.000	-25.000	-25.000
Zorgplicht lokale openbare bibliotheken	-100.000	-100.000	
Sportaccommodaties	-19.000	-19.000	-19.000
Mutaties programma Wonen & Verkeer:			
Wet betaalbare huur	-34.000	-29.000	-16.000
Fluctuaties afval en riolering	163.000	98.000	54.000
Onderhoud wegen	-50.000	-50.000	-50.000
Mutaties programma Werk & Economie:			
Inkomenszorg (WOZL)	-95.000	-99.000	-213.000
Minimabeleid	-140.000	-140.000	-140.000
Schuldhelpverlening	-102.000	-102.000	-102.000
Toeristisch recreatief beleid	-24.000	-10.000	-10.000
Toeristenbelasting	57.000	57.000	57.000
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:			
Bestuur	-18.000	-17.000	-27.000
Samenwerking	10.000	10.000	10.000
Leges omgevingsvergunningen	100.000		
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:			
Gemeentefonds	180.000	79.000	68.000
Vrijval stelpost prijsstijgingen	249.000	225.000	187.000
Vrijval stelpost energielasten	201.000	201.000	201.000
Salarislasten	-501.000	-499.000	-200.000
Reserves	0	250.000	141.000
Kapitaallasten	28.000	-3.000	33.000
Mutaties taakveld Overhead:			
Overhead	-97.000	-125.000	-123.000
Diverse overige voor- en nadelige effecten:			
	-53.000	-41.000	-35.000
Mutaties bestaand beleid	-990.000	-859.000	-820.000

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Jeugd** → Hogere kosten van € 400.000 door meerjarig hogere zorg vanaf 2025. Vanaf 2025 verwachten we een nadelige bijstelling van de begroting op het thema jeugd door een stijging in de zorgkosten. Sinds 2023 constateren we een forse toename van de kosten in de zwaardere jeugdzorg en deze trend zet zich voort. Deze toename ligt in lijn met het landelijk beeld waarbij een aanzienlijk deel van deze toename samenhangt met jeugdigen in het 'gedwongen kader'. Dit betekent dat rechters besluiten dat er kindbeschermingsmaatregelen moeten worden ingezet waarbij de voogdij van kinderen bij de gecertificeerde instellingen (zoals Bureau Jeugdzorg) wordt belegd en ouders uit de ouderlijke macht worden gezet. De gecertificeerde instellingen zijn in dat geval aan zet en bepalen welke jeugdhulp wordt ingezet, waarop de gemeenten weinig invloed hebben. Op dit moment is er geen verwachting dat de situatie de komende jaren gaat verbeteren. Aanvullend zien we ook buiten het gedwongen kader dat er enkele jeugdigen in zware vormen van jeugdhulp zijn ingestroomd met enkele zeer excessieve gevallen. In die excessieve gevallen lopen de kosten voor de ondersteuning van de jeugdige op tot tienduizenden euro's per maand.

Elke jeugdige die in- of uitstroomt vertaalt zich zodoende direct in een zichtbaar resultaat in de kosten en dus ook in de begroting. Het anticiperen op de duur van de behandeling en de mogelijk instroom van jeugdige is lastig, omdat in- en uitstroom vaak het resultaat is van ingrijpende levensgebeurtenissen in het leven van de jeugdige (verhuizing, scheiding, overlijden van naasten, beschikbaarheid netwerk). Hoewel de invloed beperkt is, worden vanuit het lokale plan "toegang aan zet" en vanuit het toegangsteam zelf, telkens op de situatie passende sturingsmaatregelen genomen om daar waar mogelijk zoveel mogelijk invloed uit te oefenen.

Op dit moment kent de gemeente zeven jeugdigen in zware jeugdzorg, waarvan er momenteel twee in een exceptionele situatie verkeren. Deze zeven jeugdigen hebben momenteel een aandeel van bijna 50% in de totale jeugdzorgkosten terwijl zij slechts voor 6% deel uitmaken van het totale aantal jeugdigen in de zorg (120 jeugdigen op 01-09-2024 ten opzichte van 127 jeugdigen per 01-09-2023).

- **Hervormingsagenda Jeugd** → Door het vervallen van taakstellingen ontstaat een nadeel van € 13.000 in 2026 en een nadeel van € 26.000 in 2027.

Binnen het kader van de hervormingsagenda jeugd is aanvankelijk door het Rijk aangekondigd dat de taken ten aanzien van de zware jeugdzorg zouden worden gecentraliseerd. Met deze ontwikkeling is in het verleden rekening gehouden in de gemeentelijke begroting, door het opnemen van taakstellingen rondom de zware jeugdzorg. Inmiddels is de reële verwachting dat het Rijk de taken niet overneemt, mede gelet op de politiek ontwikkelingen op Rijksniveau. Om tot een reële begroting te komen is het dus noodzakelijk om de besparingen waarop eerder is geanticipeerd als gevolg van de hervormingsagenda los te laten. Voor de gemeente Vaals is het uitblijven van Rijksmaatregelen op de zware jeugdzorg extra belastend. Kleine gemeenten worden (financieel gezien) relatief hard geraakt door deze zware casussen. Dit was voor het Rijk dan ook een van de belangrijkste elementen om de zware jeugdzorgtaken weer te centraliseren.

Zoals hierboven geschetst is de trend tot op heden dat er een hogere instroom is naar de zware jeugdzorg. De absolute aantallen van jeugdigen die een beroep doen op jeugdzorg binnen de gemeente zien we nog altijd dalen. Dit is een afwijkende trend ten opzichte van veel andere gemeenten die in absolute aantallen ook een hogere instroom naar jeugdzorg kennen, ook in ambulante ondersteuning. Echter de besparing van kosten in ambulante ondersteuning weegt niet op tegen de kosten die gepaard gaan met de inzet van zware jeugdzorg waarin een forse kostenstijging zichtbaar is.

Op grond van de septembercirculaire zijn in voorliggende begroting alle bezuinigende taakstellingen op beleidsveld Jeugd vervallen.

Onder de streep resteren daardoor de volgende nadelige verschillen voor de gemeente Vaals na verwerking van de circulaire:

Een nadeel van € 13.000 in 2026 (=lasten Jeugd - baten gemeentefonds) en;

een nadeel van € 29.000 in 2027 (=lasten Jeugd - baten gemeentefonds).

- **Additionele kosten Jeugd** → Hogere kosten van € 200.000 in 2025. De boven toegelichte raming voor de te leveren zorg is lager dan de kosten van de zware jeugdzorg die in de jaarrekening 2023 werden verantwoord. Er bestaat een risico dat de jeugdigen met deze zware en daarom duurdere zorg mogelijk nog tijdelijk in Vaals zullen blijven wonen, waardoor het reëel is om deze kosten van € 200.000 ten laste van het begrotingsjaar 2025 te ramen.

De gemeentelijke invloed die er ten aanzien van de zware jeugdzorg is, zal maximaal worden benut. Hoewel de invloed beperkt is, worden vanuit het lokale plan toegang aan zet en vanuit het toegangsteam telkens op de situatie passende sturingsmaatregelen genomen om daar waar mogelijk zoveel mogelijk invloed uit te oefenen.

Ondanks onze inspanningen kan de zwaardere jeugdzorg echter fluctueren. Jaarlijks zal worden beoordeeld op welke wijze dit risico zal worden meegenomen in de begroting.

- **Onderwijs** → Nadeel van € 22.000. Met name door het wegvallen van de gelden verstrekt in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO-gelden) zijn er lagere baten ten aanzien van onderwijs voor in totaal € 16.000. Daarnaast zijn bij het product gemeenschappelijk basisonderwijs iets hogere kosten ontstaan door huurverhoging van de schoolwoningen waarvan de school momenteel gebruik maakt (€ 5.000 hogere kosten).

- **Leerlingenvervoer** → Hogere lasten van € 43.000. Dit ziet op de toename van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer (bedrag € 22.000). Verder heeft een hoger aantal

vervoersbewegingen van het taxivervoer speciaal onderwijs tot gevolg dat de kosten van het leerlingenvervoer € 21.000 hoger worden begroot.

- **WMO HBH** → Hogere lasten van € 50.000. Het oplopende nadeel betreft een combinatie van de indexering van de tarieven huishoudelijke hulp en de afname van de krapte op de arbeidsmarkt waardoor de wachtlijst terugloopt. Het is positief om te zien dat meer inwoners de huishoudelijke hulp ontvangen, maar dat heeft een negatieve invloed op de cijfers. Inmiddels is een projectgroep gestart met het verkennen van alternatieve mogelijkheden binnen onze gemeente om de situatie bij de huishoudelijke hulp te verbeteren. Daarnaast wordt er de komende periode een nieuwe inkoop opgestart die moet borgen dat er in 2026 nieuwe contracten liggen voor huishoudelijke hulp wat mogelijk nieuwe inzichten en mogelijkheden biedt. Tegelijkertijd wordt ook de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2026 geherintroduceerd door het Rijk, wat ook invloed zal hebben op de financiële raming van dit product.
- **WMO woonvoorzieningen** → Hogere kosten van € 30.000. Door het langer thuis-wonen stijgt het gebruik van woonvoorzieningen en de daaraan verbonden uitgaven.
- **Gezondheidszorg** → Hogere baten van € 50.000. Nu begroot vanwege het rammen van de onlangs toegekende vergoeding voor IZA (integraal zorgakkoord).
- **Cultureel verenigingsleven** → Hogere kosten van € 50.000. Voor het beheer van zaal Oud-Lemiers wordt momenteel een externe partij ingezet. Voor 2025 wordt ingeschat dat voor deze inzet een bedrag van € 50.000 benodigd is.
- **Zorgplicht Lokale openbare bibliotheken** → Hogere kosten van € 100.000. In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Bekend is nu dat gemeenten een wettelijke taak zullen krijgen ten aanzien van de zorgplicht voor het lokale bibliotheekstelsel. Voor de voorbereiding van invoering van deze zorgplicht en de daaraan verbonden kosten, ontvangen gemeenten een decentralisatie-uitkering van € 100.000 in zowel 2025 als 2026. Na deze voorbereidingsfase zal een structurele bijdrage uit het gemeentefonds volgen, zodat deze wettelijke taak kan worden uitgevoerd.
- **Sportaccommodaties** → Hogere kosten van € 19.000. Dit is een samenstel van enkele kleinere aanpassingen. In hoofdzaak een hogere bijdrage voor gymnastiekonderwijs door scholen, de contractueel afgesproken indexering voor de bijdrage aan zwembad Landal en een bijstelling in het onderhoud van de sportaccommodaties.
- **Wet betaalbare huur** → Hogere kosten van € 34.000. Met de Wet betaalbare huur wordt de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet goed verhuurder-schap gewijzigd. Gemeenten krijgen de bevoegdheid om toezicht te houden op de maximale huurprijzen die gelden op grond van het woningwaarderingstelsel (WWS) en toezicht te houden op de maximale huurverhogingen in de gereguleerde sector. Ook krijgen de gemeente de bevoegdheid om daarin handhavend op te treden. De informatieplicht van verhuurders om hun huurders een puntentelling te overleggen bij het afsluiten van een contract behoort eveneens tot deze bevoegdheden van toezicht en handhaving. Het Rijk stelt via het gemeentefonds middelen aan de gemeenten ter beschikking voor de implementatie- en uitvoeringskosten. Deze hogere kosten tot genoemd bedrag worden volledig gedekt door de bijdrage uit het gemeentefonds.
- **Fluctuaties afvalverwijdering en riolen en pompgemalen** → Een voordeel van € 163.000 in de beleidsvelden Afvalverwijdering en rioleringen en pompgemalen. Bij het beleidsveld afvalverwijdering bedraagt het voordeel in de baten en lasten € 73.000. Met dit overschot worden de kosten van personeel en de overige beleidsvelden gedekt (overhead, kwijtschelding, BTW). Het voordeel riolering en pompgemalen bedraagt € 90.000. Met dit overschot worden de kosten van de personele begroting, de kapitaallasten investeringen en de overige beleidsvelden gedekt (overhead, kwijtschelding, BTW). Om de tarieven van de rioolheffingen niet onnodig te laten stijgen, wordt elk jaar bezien of de investeringskredieten daadwerkelijk tot uitvoering komen in het begrotingsjaar. In 2025 is daar ook rekening mee gehouden.
- **Onderhoud wegen** → Hogere kosten van € 50.000. Dit zijn kosten voor het herstel van wegen na werkzaamheden door nutsbedrijven (dit betreft onder andere herstelwerkzaamheden aan leidingen voor gas, water en elektriciteit). Voor het dekken van deze kosten brengt de gemeente al enkele jaren bedragen in rekening bij de betreffende nutsbedrijven. Deze ontvangsten willen we beschikbaar houden om de kosten van herstel op een later moment te dekken zodat de wegen kwalitatief op peil worden gehouden; herstel vindt plaats zodra volgens planning de toplaag van het asfalt wordt vervangen (volgens beheersplannen en investeringsplannen van het Masterplan openbare ruimte). Door het toevoegen van de ontvangsten van de nutsbedrijven aan de reserve Masterplan blijven de bijdragen beschikbaar voor het geplande herstelmoment en wordt de toevoeging aan de reserve voor een bedrag van € 50.000 die jaarlijks als last zijn geraamd in de periode 2025-2028. De toevoeging aan de Reserve Masterplan dient te worden begroot en verantwoord op het Programma Bestuur en Dienstverlening.
- **Gesubsidieerde arbeid** → Hogere kosten van € 95.000 - € 213.000. Zoals aangekondigd in het raadsvoorstel voor de begroting 2025 van WOZL brengen we voor onze toekomstige meerjarenbegroting de baten en lasten inzake de rijksbijdrage WSW in evenwicht. Dit leidt nu tot een eenmalige negatieve bijstelling van onze begrotingscijfers.
- **Uitvoering Participatiewet** → De bedrijfsvoeringskosten van SZMH stijgen met € 140.000. De geraamde stijging van de apparaatskosten is voornamelijk te wijten aan de recente CAO-verhoging. De begroting voor 2025 is geraamd op basis van de meest recente gegevens.

- **Schuldhelpverlening** → Een kostenstijging van € 102.000. Het doel van schuldhelpverlening is om mensen te ondersteunen bij het beheren en terugdringen van hun schulden, met als uiteindelijke doel het bevorderen van financiële stabiliteit en welzijn. In de eerste maanden van dit jaar hebben we echter een aanzienlijk hoger beroep op schuldhelpverlening geconstateerd dan verwacht. Dit is mede het gevolg van de wetswijziging waarbij het schuldsaneringstraject is ingekort van 36 maanden naar 18 maanden (Wet schuldsanering natuurlijke personen). Door deze verkorting is het traject aantrekkelijker geworden, wat heeft geleid tot een toename in aanvragen. Daarnaast is er landelijk meer aandacht voor schuldsituaties. Dit heeft ertoe heeft geleid dat financiële problemen vaker aan het licht komen. Hierdoor blijkt dat de huidige werkbudgetten niet toereikend zijn en dat een aanzienlijke bijstelling noodzakelijk is. Om te voldoen aan de toegenomen vraag, moeten de lasten voor schuldhelpverlening structureel met € 102.000 worden verhoogd.
- **Toeristisch recreatief beleid** → Hogere kosten van € 24.000. Dit bedrag bevat in 2025 de eenmalige lasten van € 14.000 die met name uit kosten voor het project "Knopen lopen" bestaat. Dit betreft het vernieuwen van de website "www.grensroutes.eu" en een aantal aanpassingen in de bebording van het fietsknoppennetwerk om goed aan te sluiten met buurgemeente Gulpen-Wittem. Daarnaast is structureel de jaarlijkse bijdrage voor VVV Zuid Limburg (Routebureau) opgenomen.
- **Toeristenbelasting** → Hogere opbrengsten van € 57.000. Dit zijn de netto-opbrengsten die zijn berekend op basis van 660.000 overnachtingen x tarieven zoals afgesproken volgens de staffel die is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.
- **Samenwerking** → Lagere kosten van € 10.000. Op het budget kan structureel € 10.000 worden afgeraamd gezien de ontwikkeling van de uitgaven in de laatste jaren.
- **Bestuur** → Hogere kosten van € 18.000. Dit betreft:
 - Hogere lasten van € 8.000 vanwege een verhoging van de jaarlijkse bijdrage voor de VNG.
 - Uitvoering van de wet open overheid (WOO). De behandeling van verzoeken op basis van de Wet Open Overheid (WOO) brengt lasten met zich mee. De voor de behandeling benodigde dienstverlening voor monitoring en toetsing van de aanvragen worden geraamd op € 10.000.
 - hogere lasten in 2027 voor een taxatie ten behoeve van de opstalpolis. Deze taxatie vindt eenmaal in de drie jaar plaats voor een bedrag van € 10.000.
- **Leges omgevingsvergunningen** → Een toename van de legesopbrengsten van € 100.000 (2025). Dit betreft de leges van de grotere projecten in het jaar 2025 (voor Vijlen-Zuid Oost en een gedeelte van Von Clermontpark). De kleinere bouwinitiatieven blijven gelijkmatig doorlopen.
- **Gemeentefonds** → Hogere baten in 2025. De bedragen betreffen het in voorliggende begroting verwerkte effect van de septembercirculaire 2024. Voor een verdere toelichting op het onderdeel gemeentefonds wordt verwezen naar de toelichting bij het onderdeel financiering van het programma Bestuur en Dienstverlening.
- **Stelpost prijsstijgingen** → Lagere lasten van € 249.000. In iedere begroting wordt een integrale stelpost prijsstijgingen geraamd. Door de index te hanteren die ook wordt toegepast voor het gemeentefonds zien we een voordeel dat in latere jaren afneemt.
- **Energielasten** → Lagere lasten van € 201.000. Dit voordeel ontstaat met name als gevolg van het vrijvallen van de jaarlijkse stelpost energie van € 200.000. In de begroting van 2023 en 2024 werd via het opnemen van een stelpost energielasten rekening gehouden met stijgingen van de energieprijzen die mogelijk meerjarig zouden doorgaan. Deze hogere prijsstijging blijkt echter niet door te zetten. Vanwege het openen van enkele gaswinsten komt mogelijk een ruimere markt tot stand met een geringere druk op de prijzen, waardoor deze stelpost kan vervallen. Middels een regionale aanbesteding voor de inkoop van energie is het bovendien mogelijk de handelsprijzen van energie zo gunstig mogelijk te houden.
- **Salarissen** → Hogere lasten van € 501.000. Een nadeel van € 450.000 wordt met name veroorzaakt door een formatie-uitbreiding van 4,5 fte en de aanstelling van een vierde wethouder. Verder zijn de inhuurkosten voor 2025 incidenteel met € 50.000 verhoogd. Deze verhoging is te wijten aan tijdelijk vervanging van zieke medewerkers waarvan de verwachting is dat dit in 2025 nog aanhoudt.
- **Kapitaallasten** → Van de kredieten die reeds zijn toegekend, is de planning beoordeeld waardoor deze kredieten (met name infrastructuur en riolering) doorschuiven. Gemiddeld genomen nemen de boekwaarden in de periode 2025-2028 af. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2025 van € 28.000 en daarna weer een voordeel in 2027 van € 33.000.
- **Algemene reserve** → Aan de algemene reserve wordt elk jaar € 250.000 geraamd als toevoeging indien de begrotingsaldi dit toelaten. Structureel evenwicht van baten en lasten moet daarvoor gewaarborgd zijn. Daardoor is in 2025 en 2028 een volledige toevoeging van € 250.000 mogelijk, terwijl in 2026 de toevoeging vervalt en in 2027 is verminderd naar een bedrag van € 109.000.
- **Overhead** → Hogere kosten van € 97.000 in hoofdzaak als volgt te verklaren.
 - Bestuurs-ondersteuning en representatie € 12.000. De inkooprijzen voor vervoer, verblijf en verteer voor het bestuur zijn enigszins gestegen. Daarnaast zijn voor dit product ook de lidmaatschapsgelden toegenomen doordat de gemeente Vaals bij het netwerk van de K80 (80 kleine) gemeenten is toegetreden. Het totale budget wordt derhalve met €12.000 verhoogd.
 - Hogere lasten Financiële software ad € 18.000. De jaarlijkse lasten stijgen vanwege een landelijke doorgevoerde update van ons financiële softwarepakket en door aanschaf software voor het opstellen van gemeentelijke (jaar)stukken.
 - Vanwege uitbreiding van de formatie stijgen de volgende kosten: € 25.000 voor studiekosten om de van de kwalitatieve ontwikkeling van de medewerkers te waarborgen.

€ 40.000 voor vervanging van meubilair en facilitaire apparatuur. De toegenomen formatie in combinatie met de stijging van de inkooprijzen leiden tot een hogere lasten die nu worden begroot zodat kan worden voorzien in de benodigde vervanging van meubilair en facilitaire apparatuur.

- Archiefwet. De kostenstijging die in de tabel 4.2 in de jaren 2026 tot en met 2028 zichtbaar is, ontstaat door invoering van de archiefwet. Met name vanwege het scannen van de archiefbescheiden en het toezicht daarop.

4.3 Beleidsvoorstellen en dekkingsplan

In deze begroting zijn op basis van de perspectiefnota een aantal beleidsvoorstellen opgenomen:

Perspectiefnota		2025	2026	2027	2028
Programma Mens & Voorzieningen					
Aandachtsgroepen (huisvesting en ondersteuning)	reserve				
Integratie in (inclusieve) samenleving	lasten	-25.000			
Programma Wonen & Verkeer					
Ontwikkelfonds buitengebied	reserve				
Aanpak verkeersdruk buitengebied	lasten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Verkeersveiligheid Tentstraat - Gemmenicherweg	lasten	PM	PM	PM	PM
Wonen - levensloopbestendig wonen		PM	PM	PM	PM
Grondbeleid	beleid				
Programma Werk & Economie					
Fonds "toeristische activiteiten"	lasten	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Evenementenbeleid	beleid				
Indexatie belasting (ozb)	batens	101.842	212.040	323.317	433.539
(Re-)Integratie	neutraal				
Programma Bestuur & Dienstverlening					
Ontwikkelfonds - Reserve	batens	250.000	250.000	250.000	250.000
Verhoging efficiëntie in werkwijze		PM	PM	PM	PM
Cameravolgsysteem investering	lasten	0	-30.000	-30.000	-30.000
Cameravolgsysteem onderhoud	lasten	0	-12.000	-12.000	-12.000
Totaal behandeling perspectiefnota		176.842	270.040	381.317	491.539

Deze keuzes zijn inhoudelijk en financieel toegelicht in de perspectiefnota 2025.

In deze begroting worden de volgende nieuwe investeringskredieten voorgesteld:

Investeringskredieten	jaar investering	Investering	Kapitaallasten			
			2025	2026	2027	2028
Cameravolgsysteem vergaderingen	2025	150.000		30.000	30.000	30.000
Verbeteren beloopbaarheid Von Clermontplein	2025	750.000		13.000	13.000	13.000
Vervanging 5 voertuigen buitendienst	2025	215.000		18.000	34.000	34.000
Parkeerinstallatie	2024	100.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Herstraten Tyrellsestraat	2025	90.000		6.000	6.000	6.000
Aanbrengen half-verharding veldwegen	2024	105.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Meerkosten nieuw beleid /			16.000	83.000	99.000	99.000

Bestaand beleid

Accommodatiebeleid ontwikkeling Suisse	2025/ 2026	2.575.000	10.000	57.000	99.000	98.000
--	------------	-----------	--------	--------	--------	--------

Voor bovenstaande investeringen wordt bij het aannemen van de begroting een krediet ingesteld.

Cameravolgsysteem vergaderingen: Ingevolge de behandeling van de perspectiefnota is deze investering van € 150.000 in het overzicht van nieuwe investeringskredieten opgenomen.

Verbetering beloopbaarheid Von Clermontplein: Voor de verbetering van de beloopbaarheid van het plein is een krediet benodigd van € 750.000. Voor een gedeelte (€250.000) zijn de kapitaallasten (€6.250) voor dit krediet reeds in de programmabegroting 2024 t/m 2027 goedgekeurd.

Vervanging van voertuigen van de buitendienst: In 2025 en 2026 worden 5 voertuigen van de buitendienst vervangen op basis van het vervangingschema. In 2025 de volgende investeringen: een bestelwagen kanton Noord, Goupille en een dubbel-as aanhangwagen. in 2026 de volgende 2 voertuigen: Een afvalwagen en een bestelwagen kanton zuid.

Parkeerinstallatie: Voor de noodzakelijke vervanging van de installatie in de parkeergarage is een krediet benodigd van € 100.000. Nu de huurovereenkomst voor de parkeergarage met vijf jaar is verlengd is het nodig deze investering door te voeren en het functioneren van het systeem ook de komende jaren garanderen

Bestrating Tyrellsestraat: Met oog op voorkomen van scheurvorming en het intensieve verkeer moet ook het fundament van de weg worden aangepakt. Dit leidt tot een reconstructie waarvoor een investeringsbedrag van € 90.000 nodig is.

Veldwegen: Vanwege het bevorderen van goed en veilig fietsen tussen kernen is voor een viertal veldwegen een gebonden half-verharding nodig. Het betreft de onverharde delen van de Oude Akerweg, Oude Trichterweg, Reutersweg en Leunweg. Hiervoor is een investeringsbedrag is geraamd van € 105.000.

Accommodatiebeleid: In Programma Mens & Voorzieningen is de gemeenschapszaal Suisse in de toelichting opgenomen. Het daarvoor benodigde investeringsbedrag en de daaraan verbonden kapitaallasten zijn vermeld in de laatste regel van bovenstaande tabel. De aankoop voor € 700.000 en de daarbij behorende investeringen van € 1.875.000 leiden tot kapitaallasten van € 99.000 in het eerste volledige exploitatiejaar 2027. De jaren 2025 en 2026 zijn aanloopjaren waarin het project onderhanden is. Dit is zichtbaar in het verloop van de kosten die door het accommodatiebeleid worden gedekt.

Naast deze nieuwe investeringen lopen nog diverse eerder gevoteerde projecten waarvoor de Raad in de afgelopen jaren kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar de baten en lasten per programma in deel 4 van deze begroting.

In een dekkingsplan gaat het om dekking van de beleidskeuzes waarover nog niet eerder is besloten of het nemen van maatregelen om de begroting sluitend te krijgen ten gevolge van die beleidskeuzes. In de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 worden voor dat doel geen maatregelen zoals een belastingverhoging of inzet van een reserve geraamd:

Dekkingsplan begroting 2025 (n.v.t.)	2025	2026	2027	2028
<i>Incidentele inzet gemeentelijke reserves (waarover nog niet eerder is besloten):</i>				
n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Dekkingsplan begroting inzet reserves 2025				

4.4 Begrotingsresultaat vóór en ná reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2025 met een positief saldo van € 29.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen uit dan wel toevoegingen aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025
Programma Mens & Voorzieningen	-13.733.000	2.825.000	-10.908.000
Programma Wonen & Verkeer	-8.931.000	5.465.000	-3.466.000
Programma Werk & Economie	-9.570.000	6.644.000	-2.926.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-5.375.000	385.000	-4.990.000
Subtotaal programma's	-37.609.000	15.319.000	-22.290.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-1.441.000	29.119.000	27.678.000
Overhead	-5.246.000	30.000	-5.216.000
Begrotingssaldo 2025 vóór reserveringen	-44.296.000	44.468.000	172.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking omgevingswet		157.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			
Toevoeging aan de algemene reserve	-250.000		
Toevoeging aan reserve Masterplan	-50.000		
Totaal reserveringen	-300.000	157.000	-143.000
Begrotingssaldo 2025 na reservering	-44.596.000	44.625.000	29.000

*In dit saldo zijn de raadbesluiten van oktober 2024 niet verwerkt; verwerking van deze besluiten zal plaatsvinden via een begrotingswijzing in de najaarsnota 2024.

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien er geen sprake zou zijn geweest van toevoegingen en onttrekkingen uit reserves, de begroting een overschot van € 172.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten enerzijds op reeds eerder door de Raad goedgekeurd beleid, zoals de onttrekking omgevingswet. Het betreft in deze incidentele lasten die gedekt worden uit de algemene reserve waarvoor deze geoormerkt is. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

4.5 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer – weerstandsvermogen - om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de Raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden. Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in de bij de begroting behorende staat van reserves en voorzieningen.

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2025 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 4.4. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen 2025	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	5.993.600			6.086.100
Toevoeging aan algemene reserve t.l.v. exploitatie (zie onderdeel 4.4)		250.000		
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 4.4)			-157.500	
Bestemmingsreserves	3.123.473	50.000		3.173.473
Voorzieningen	5.916.701			4.973.865
Toevoeging voorziening onderhoud		677.976		
Onttrekking voorziening onderhoud			-1.620.812	
Totale omvang reserves / voorzieningen	15.033.774	977.976	-1.778.312	14.233.438

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2028.

Verloop 2025 – 2028	Begin 2025	Eind 2025	Eind 2026	Eind 2027	Eind 2028
Algemene reserve	5.993.600	6.086.100	6.086.100	6.195.100	6.445.100
Bestemmingsreserves	3.123.473	3.173.473	3.223.473	3.273.473	3.323.473
Totaal reserves	9.117.073	9.259.573	9.309.573	9.468.573	9.768.573
Totaal voorzieningen	5.916.699	4.973.864	3.867.304	3.000.228	2.739.761
Totaal reserves / voorzieningen	15.033.774	14.233.438	13.176.877	12.468.801	12.508.334

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille daalt van begin 2025 naar eind 2028 met € 2.525.440.

De daling betreft met name:

- inzet van de Algemene Reserve t.b.v. incidentele lasten omgevingswet ad € 157.500 in 2025.
- inzet van de Voorziening Achterstand Groot Onderhoud Wegen voor in totaal € 2.985.000 over de jaren 2025: € 985.000; 2026: € 1.068.000; 2027: € 932.000. Deze onttrekkingen zijn nodig om de achterstandsmaatregelen groot onderhoud (categorie D) conform het vastgestelde beheersplan wegen uit te voeren (RB 10.06.2024).
- inzet van de Voorziening Regulier Groot Onderhoud Wegen voor in totaal € 1.130.280 over de jaren 2025: € 146.794; 2026: € 310.130; 2027: € 325.444; 2028: € 347.912. Deze onttrekkingen zijn nodig om de reguliere maatregelen groot onderhoud (categorie C) conform het vastgestelde beheersplan wegen uit te voeren (RB10.06.2024).
- inzet voorziening Groot Onderhoud Gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan voor in totaal € 1.723.564 over de jaren 2025: € 439.018; 2026: 406.407; 2027: 287.608; 2028: 590.531.
- inzet voorziening egalisatie afvalstofheffing ad € 50.000 in 2025 (conform paragraaf lokale heffingen).

Daarnaast is sprake van toevoegingen aan reserves en voorzieningen:

- toevoeging algemene reserve ad € 609.000 (2025: € 250.000; 2027: € 109.000; 2028: € 250.000)
- toevoeging reserve openbare ruimte (degeneratiekosten) ad € 200.000 (€ 50.000 per jaar).
- toevoeging voorziening onderhoud gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.606.284 (€ 401.571 per jaar).
- toevoeging voorziening wegeninfrastructuur o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.105.620 (€ 276.405 per jaar).

In de meerjarenraming is sprake van verwachte begrotingsoverschotten in 2025, 2027 en 2028, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat de saldi niet toereikend zijn om in de algemene reserve het gebruikelijke jaarlijkse bedrag van € 250.000 te storten. In 2027 kunnen we een deel van het beoogde bedrag aan de algemene reserve toevoegen (€ 109.000). Door het geraamde negatieve saldo in 2026 kan geen storting in de algemene reserve plaats vinden. In 2028 verwachten we weer de gebruikelijke € 250.000 aan de algemene reserve te kunnen toevoegen. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat bovenstaande stelling onder druk komt te staan bij aanvullende ambities die nu nog niet begroot zijn, gekoppeld aan gelijkblijvende inkomsten. Die aanvullende ambities kunnen zich overigens ook manifesteren in (kwaliteits-)aanpassing van bestaande, wel begrote producten en/of ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen of Rijksbeleid.

De structurele toevoeging aan de reserve ontwikkelfonds (jaarlijks € 250.000) wordt in deze begroting niet toegepast. Met de vaststelling van de jaarrekening 2023 is besloten om eenmalig € 1 miljoen uit het jaarresultaat 2023 aan de reserve ontwikkelfonds toe te voegen in plaats van de jaarlijkse storting. Na 4 jaar (vanaf 2029) wordt weer gestart met de jaarlijkse storting van € 250.000 in de reserve ontwikkelfonds. Opgemerkt dat met de realisatie van het Masterplan openbare ruimte de noodzakelijke omvang van de hieraan gekoppelde voorziening vastgesteld werd in 2024 op € 2.985.000. Deze voorziening is gevoed vanuit een eenmalige onttrekking uit de algemene reserve.

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de te onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband korthedshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2021. Eind 2025 wordt een geactualiseerde nota reserves en voorzieningen verwacht (conform de financiële verordening wordt deze nota elke 4 jaar geactualiseerd).

4.6 PM-Posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is nipt structureel sprake van een sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke "PM-posten" nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we de posten in het bestaande beleid welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig:

- enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten;
- anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een irreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente - met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg). Opgemerkt wordt dat dit geen uitwerking is van planbare ambities - zoals verwoord in de perspectiefnota en waarover aan de raad nog voorstellen worden gedaan - maar ook geen uitwerking is van de risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing. Uiteraard bestaan wel relaties tussen enkele PM-posten en de posten genoemd in de paragraaf, waardoor enkele van deze PM-posten ook zijn benoemd in de risico-paragraaf.

De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt, in welke mate en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel
Financiële impact tussen € 25.000 en € 100.000	
Uitgangspunt van de nieuwe Wet Open Overheid (Woo) is alle informatie geanonimiseerd openbaar te maken, die voor een burger op een makkelijke manier toegankelijk is. Wat betreft het deel van de Woo dat in werking is getreden opereren wij reeds in overeenstemming met de Woo. De ontwikkeling en implementatie van een applicatie die nodig is voor het landelijke platform Woo is echter nog gaande. De hieraan verbonden werkzaamheden en kosten zijn daardoor nog niet duidelijk.	Structureel inzicht mogelijk in 2025
Grote financiële impact > € 100.000	
Gelet op mogelijke additionele kosten in het kader van beheer openbare ruimte (zie beleidsbegroting – programma Wonen & Verkeer) kan, afhankelijk van nog in 2024 te maken keuzes, sprake zijn van financiële lasten. Inmiddels zijn keuzes gemaakt inzake de beheersplannen. Het meerjarige investeringsplan volgt in de decembervergadering.	Structureel vanaf 2025

Programma Mens & Voorzieningen

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2023	Raming 2024 (na wijzig.)	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-61	-66	-66	-66	-66	-59
Jeugd en jongeren	-3.752	-3.252	-3.513	-3.306	-3.245	-3.245
Onderwijs	-871	-903	-946	-939	-921	-911
Ouderenzorg	-20	-18	-18	-18	-18	-18
Maatschappelijke ondersteuning	-5.879	-5.351	-5.727	-3.931	-3.925	-3.949
Gezondheidszorg	-827	-985	-1.093	-1.043	-820	-820
Vrijwilligers	-67	-78	-69	-79	-69	-79
Cultureel verenigingsleven	-616	-819	-768	-748	-825	-808
Kunst en vorming	-407	-361	-439	-440	-338	-338
Sport	-1050	-1150	-1.094	-1.088	-1.085	-1.084
Totaal lasten:	-13.550	-12.983	-13.733	-11.658	-11.312	-11.311
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	0	0	0	0	0	0
Jeugd en jongeren	4	3	3	3	3	3
Onderwijs	310	260	253	247	247	242
Ouderenzorg	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	4795	1.671	2104	266	267	266
Gezondheidszorg	171	217	267	222	0	0
Vrijwilligers	1	3	3	3	3	3
Cultureel verenigingsleven	112	105	126	141	227	227
Kunst en vorming	50	10	8	8	8	8
Sport	78	61	61	61	61	61
Totaal baten:	5521	2330	2825	951	816	810
Saldo programma:	-8.029	-10.653	-10.908	-10.707	-10.496	-10.500

Leefbaarheid buurten en wijken

Op dit beleidsveld worden subsidies verantwoord voor lokale initiatieven die als doel hebben om de leefbaarheid te vergroten of in stand te houden. Tevens wordt hier het onderhoud van de speelterreinen en de kapitaallasten van het activiteitenplein begroot.

Jeugd en jongeren

Een groot deel van onze lasten hangt samen met de uitvoering van de Jeugdwet die aan de gemeente is opgedragen. Ten opzichte de begroting van het jaar 2024 ramen we voor het jaar 2025 € 200.000 hogere kosten voor de te leveren zorg. In de vorige begroting 2024-2027 werd voor de gemeente een behoorlijke daling van de kosten verwacht doordat het rijk de zwaardere jeugdzorg met bijbehorende kosten zou gaan overnemen. Omdat deze centralisatie niet doorgaat blijft de zwaardere jeugdzorg met de daaraan verbonden kosten en risico bij de gemeenten. De voorgenomen bezuiniging in de vorm van een taakstelling hebben we daarom terug moeten draaien. In de begroting 2025 en volgende jaren worden de kosten geraamd op basis van de te verwachte te leveren zorg die na 2025 een gelijkblijvend beeld laat zien. Doordat het risico voor de zwaardere zorg tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid blijft behoren, zal dit risico jaarlijks in de begrotingsronde worden beoordeeld.

Verder is sprake van een stijging van de personele kosten door uitbreiding van de formatie. Ten opzichte van eerdere jaren is het aandeel inhuur echter substantieel verlaagd.

Onderwijs

De begroting van de lasten betreft hoofdzakelijk de kosten van leerplicht, leerlingenvervoer en de (kapitaal)lasten van de Brede School en basisschool Op de Top. Bij het product gemeenschappelijk basisonderwijs zien we iets hogere kosten ontstaan door huurverhoging van de schoolwoningen (leslokalen) waarvan de school momenteel gebruik maakt. Een toename van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer en een hoger aantal vervoersbewegingen van het taxivervoer speciaal onderwijs heeft tot gevolg dat de kosten van het leerlingenvervoer hoger worden begroot.

Binnen onze gemeente zetten we al vroeg in op de ontwikkeling van het jonge kind om de zelfredzaamheid te vergroten. Dit doen we onder meer door de rijksmiddelen voor het onderwijs achterstandsbeleid daarvoor maximaal te benutten. Deze baten zijn voor de komende jaren lager vastgesteld.

Dit zien we terug in een lagere begroting van de bijbehorende baten voor onderwijsachterstandsbeleid en NPO. Voor het grootste deel wordt dit nadeel gecompenseerd door een iets hogere inzet van de uit de in vorige jaren gevormde buffer die is opgebouwd uit eerder ontvangen baten voor het onderwijsachterstandsbeleid.

Ouderenzorg

De subsidies aan lokale ouderenverenigingen worden hier begroot.

Maatschappelijke ondersteuning

Het grootste deel van dit beleidsveld betreft de uitvoering van de Wmo. Hiertoe behoren bijvoorbeeld de onderdelen begeleiding, huishoudelijke hulp en woonvoorzieningen. Ook de sociale basisondersteuning, hulpmiddelen, woon- en vervoersvoorzieningen, worden onder Wmo begroot. In totaal is er een lichte toename in de te leveren zorg van de huishoudelijke hulp en de woonvoorzieningen zoals is toegelicht in de analyse van het bestaand beleid.

Grotere fluctuaties ontstaan bij de vluchtelingenproblematiek die samenhangen met de oorlog in Oekraïne. De opvang voor de vluchtelingen leidt vanwege het verlengen van de regeling tot hogere lasten en baten in 2025. Per saldo is deze regeling budgettair neutraal begroot.

Voor dit beleidsveld is sprake van een uitbreiding van de formatie waartegenover een substantiële verlaging van de inhuur is geraamd. Daardoor is er op personele vlak een nagenoeg gelijkblijvende begroting ten opzichte van het jaar 2024.

Gezondheidszorg

De bijdragen aan de GGD inclusief Veilig Thuis vormen de grootste kostenpost en verklaring voor de stijging van lasten van dit beleidsveld. De lasten nemen conform de begroting van de gemeenschappelijke regelingen toe.

Ook het gezond en actief leven akkoord (GALA) en het integraal zorgakkoord (IZA) zijn met ingang van 2023 zowel in de lasten als de baten opgenomen. Door personele inzet in dit beleidsveld voor sportbeleid worden de salarislasten verhoogd.

Vrijwilligerswerk

Dit betreft onder meer de kosten voor de vrijwilligerswaardering en het actieplan vrijwillige inzet. De vrijwilligerswaardering (vrijwilligers dag) die elke 2 jaar plaatsvindt zorgt hier voor de fluctuaties tussen de jaren.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk, de BMA Lemiers en Bergzicht Vijlen en de uitvoeringszaal Lemiers en de gemeenschapsvoorziening Suisse.

Voor 2025 zijn de subsidies geïndexeerd. Bij de accommodaties komt de stijging door de beheerskosten van de uitvoeringszaal Lemiers tot uitdrukking. Tegenover een stijging van de uitvoeringszaal Lemiers zoals toegelicht in de analyse van het bestaand beleid staan enkele besparingen in het onderhoud van de gebouwen volgens de huidige onderhoudsplanning.

De baten betreffen met name de ontvangen huuropbrengsten van de Obelisk en Bergzicht.

Kunst en vorming

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de subsidies aan de Stichting Heuvelandbibliotheken en Stichting de Kopermolen.

De wijziging in de kosten van dit beleidsveld ontstaat met name door de wettelijke ontwikkeling ten aanzien van de bibliotheek waarvoor de gemeente in het gemeentefonds een bijdrage voor het zelfde bedrag ontvangt (geraamd in programma Bestuur & Dienstverlening). Daarmee is dit budgettair neutraal geraamd.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, de exploitatiebijdrage aan Yask en het onderhoud van de sportcomplexen.

"Vaals beweegt" waaronder Vitaal50+, Buurtsportcoach, communicatie en diverse andere beweegactiviteiten vallen ook onder het beleidsveld.

Door een andere verdeling van de personele inzet voor sportbeleid worden op dit beleidsveld lagere salarislasten geraamd (Zie Gezondheidsbeleid).

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet				
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Watertappunten	2023	2023	18.000	0	18.000	2024

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzieningen

Bestemmingsreserves per 01.01.2025		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2025	Doelstelling
Uniformen-fonds	€ 31.151	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen verenigingen
Kwetsbare Groepen	€ 100.000	Dekking additionele ondersteuning voor kwetsbare aandachtsgroepen op maatschappelijk vlak en bij huisvesting. Dit gaat verder dan de wettelijke taken waar ook geen rijksmiddelen tegenover staan.
Totaal bestemmingsreserves	€ 131.151	

Programma Wonen & Verkeer

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2023	Raming 2024 (na wijzig.)	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten:						
Volkshuisvesting	-4	-107	-41	-36	-23	-20
Woningbouw	-118	-60	-74	-54	-54	-56
Monumentenzorg	-14	-20	-19	-20	-18	-18
Ruimtelijke ordening	-1.054	-1.046	-1.079	-877	-685	-672
Buitengebied	-27	-238	-53	-49	-49	-49
Openbaar groen	-1.368	-1.395	-1.389	-1.403	-1.412	-1.412
Gemeentelijke begraafplaats	-3	-25	-21	-21	-21	-21
Millieu	-638	-804	-817	-887	-315	-315
Afval	-1.463	-1.679	-1.781	-1.785	-1.786	-1.786
Riolen	-1.026	-1.254	-1.092	-1.122	-1.125	-1.112
Infrastructuur	-1.550	-4.748	-1.676	-1.857	-1.889	-1.850
Verkeer	-299	-344	-310	-221	-199	-192
Parkeren	-635	-676	-578	-583	-582	-582
Totaal lasten:	-8.199	-12.396	-8.930	-8.915	-8.158	-8.085
Baten:						
Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Woningbouw	10	0	0	0	0	0
Monumentenzorg	0	3	2	2	2	2
Ruimtelijke ordening	45	2	2	2	2	2
Buitengebied	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen	13	14	14	14	14	14
Gemeentelijke begraafplaats	6	6	6	6	6	6
Millieu	270	502	516	573	0	0
Afval	2.096	2.363	2.463	2.465	2.464	2.464
Riolen	1.311	1.589	1.597	1.636	1.622	1.606
Infrastructuur	101	71	51	51	51	51
Verkeer	2	7	7	7	7	7
Parkeren	550	803	807	807	807	807
Totaal baten:	4.404	5.360	5.465	5.563	4.975	4.959
Saldo programma:	-3.795	-7.036	-3.465	-3.352	-3.183	-3.126

Volkshuisvesting

In 2025 en verder zijn op dit beleidsveld de uitgaven ingevolge de wet goed verhuurder-schap opgenomen, waarvan een toelichting is opgenomen in de analyse van het bestaand beleid. Voor deze nieuwe bevoegdheden ontvangt de gemeente via het gemeentefonds een bijdrage voor het zelfde bedrag (geraamd in programma Bestuur & Dienstverlening). Daarmee is dit budgettair neutraal geraamd. Door het begroten van de startersleningen in 2024 ontstaat het bovenstaande verloop van de geraamde lasten.

Woningbouw

In dit beleidsveld is het werkbudget ontwikkelfonds en de lasten en baten van het Vereinschoes opgenomen.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en kapitaallasten inzake de gemeentetoren.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name salarislasten, kosten omgevingswet en de kapitaallasten van de grondexploitaties. De incidentele lasten van het opstellen van het omgevingsplan zijn in 2025 geraamd op dit beleidsveld maar worden gedekt uit de algemene reserve (Programma Bestuur en Dienstverlening). De salarislasten zijn in de jaren 2025 en 2026 hoger dan in het jaar 2024 door een tijdelijke uitbreiding van de formatie. Na het vervallen van deze uitbreiding worden de lasten van dit beleidsveld lager.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden, landschapsonderhoud en de lasten voor het Bocage-landschap en kapitaallasten. Na het groot onderhoud

van de wandelpaden in 2024 verlopen de kosten vanaf 2025 weer op het gelijkmatige lagere niveau.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, vervanging van beplanting, onderhoud van bomen en begraafplaatsen, salarislasten en aandeel lasten buitendienst. In de begroting zijn de kosten opgenomen van het beheersplan groen zoals de raad in het voorjaar 2024 heeft vastgesteld.

De baten betreffen met name opbrengsten voor het in gebruik geven van gemeentegronden.

Gemeentelijke begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats en nu daaraan toegerekende salariskosten. De baten betreffen lijkbezorgingsrechten.

Milieu

De lasten van dit beleidsveld betreffen naast de eigen uitgaven voor duurzaamheid onze bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Zuid-Limburg. Doordat RUD taken gaat uitvoeren in het kader van de omgevingswet vallen deze lasten hoger uit ten opzichte van de begroting 2024. De projecten Energiek Heuvelland, Energiek Vaals, maatregelen energiearmoede, de regeling capaciteit overheden (klimaat en energie), het nationaal Isolatieprogramma en een project i.v.m. subsidies voor gevelisolatie leiden tot fluctuaties in baten en lasten in 2024 en verder. Doordat deze projecten ook in de baten zijn meegenomen is er met uitzondering van de taken RUD op dit beleidsveld per saldo sprake van een nagenoeg gelijkblijvende last. Doordat de regelingen tijdelijk en dus eindig zijn, is dat in de begrotingstabel te zien als verlaging van de lasten en de baten in de jaren 2027 en 2028.

Afval

Tot dit beleidsveld horen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en de baten van de afvalstoffenheffing. Deze lasten zijn gebaseerd op de begroting 2025 van Rd4. De begroting van Rd4 is verhoogd en leidt tot de toename van de lasten.

De opbrengsten worden geraamd op basis van een kostendekkende afvalstoffenheffing. Middels de opbrengst worden de kosten van het taakveld en verder de daaraan toegerekende kwijtschelding en overhead gedekt. Daarnaast zijn ook de vergoedingen voor plastic en afval verwerkt in de baten van dit beleidsveld.

Riool

Tot dit beleidsveld horen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering, de pompgemalen en de rioolheffing.

De opbrengsten zijn geraamd op basis van een kostendekkende rioolheffing. Middels de opbrengst worden de kosten van het taakveld en verder de daaraan toegerekende kwijtschelding, overhead en de BTW en kapitaallasten ingevolge investeringen gedekt. De inspectie van het stamriool die voor 2024 is gepland, is eenmalig. Hierdoor zijn de lasten in de komende jaren € 160.000 lager dan 2024.

In de begroting zijn de kosten opgenomen van het beheersplan riolen en pompgemalen zoals de raad in het voorjaar 2024 heeft vastgesteld. Met ingang van 2026 worden de kapitaallasten als gevolg van reeds gevoteerde kredieten zichtbaar in het verloop van de geraamde lasten.

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasten van wegconstructies.

Het kostenverloop is overeenkomstig het beheersplan wegen dat de raad in het voorjaar 2024 heeft vastgesteld. Met ingang van 2026 worden de kapitaallasten als gevolg van reeds gevoteerde kredieten zichtbaar in het verloop van de geraamde lasten.

In de baten zijn de vergoedingen geraamd die derden (met name nutsbedrijven) betalen voor herstelwerkzaamheden aan de weg. De herstelwerkzaamheden als gevolg van het leggen van leidingen worden gedekt uit de ontvangen vergoedingen. In 2024 zijn deze baten € 20.000 hoger geraamd in de voorjaarsnota.

Verkeer

Dit betreft met name onderhoudslasten en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasten van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding.

Vanaf 2023 dalen de lasten door afname van kapitaallasten doordat enkele activa zijn afgeschreven.

In 2024 en 2025 is de inzet geraamd van ingeleend personeel voor de aanpak van de verkeersdruk en het verkeersoverlast in het buitengebied. In 2027 en 2028 vertalen de lagere boekwaarden zich in afnemende kapitaallasten.

De baten betreffen bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering.

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters. In 2025 en verder dalen de lasten parkeren openbare weg

en parkeergarage ten opzichte van voorgaande jaren door afname van de exploitatielasten (lagere kapitaallasten, lager incidenteel onderhoud zoals het installeren 4G modems en overige beheerskosten). De baten betreffen de parkeeropbrengsten: vergunningen en ontheffingen, parkeermeters in de openbare ruimte, parkeergarage en naheffingen parkeerbelasting.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet			Restant	Gereed
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd		
Groenstructuurplan	2010 – 2024	Rb. 17.07.09	475.000	175.000	300.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervang. Camilluspark	2014	Kadernota 2011 / voorjaarsnota 2017	1.485.000	2.000	1.483.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervang. Zevensterweg	2019	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	410.000	0	410.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervang. St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	593.000	0	593.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervang. Irmgardstraat	2022	Begr. 2019	431.000	0	431.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervang. Schoolstraat Lemiers	2024	Begr. 2021	765.000	0	765.000	n.t.b.**
Rehabilitatie wegennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	1.035.000	140.000	2024
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	Begr. 2018	250.000	0	250.000	n.t.b.**
Verkeersveilig-/leefbaarheid Vijlen e.o.	2023	Rb 12.12.2022	358.400	14.400	344.000	n.t.b.**
Afwatering rotonde randweg	2023	Begr. 2021	145.000	0	145.000	n.t.b.**
Ontwikkeling plangebied Aken	2022	Jaarrek. 2022	11.000	10.600	400	n.t.b.**
Ontwikkeling Selzerbeek gebied	2022	Jaarrek. 2022	250.000	103.000	147.000	n.t.b.**
Zonnepanelen gebouwen	2018 – 2019	Rb 25.06.2018	275.388	0	275.388	2025
BP Vijlen Zuid Oost 3 ^e fase	2023	Rb 08.11.2022	346.000	342.000	4.000	2024
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	n.t.b.
Vervanging Lichtarmaturen	2023	Rb 10.07.2023	465.000	423.000	42.000	2024
Vervanging Zoutsilo	2023	Rb 10.07.2023	92.000	0	92.000	2024
Vorbereidingskrediet verkeerspaneel	2019	Begr. 2019	100.000	20.000	80.000	2024
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2026	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2026
Aanschaf voertuig buitendienst	2026	Begr. 2022	50.000	0	50.000	2026
Aanschaf voertuig buitendienst	2027	Begr. 2022	50.000	0	50.000	2027
Aanschaf voertuig buitendienst	2027	Begr. 2022	50.000	0	50.000	2027

* Krediet in verband met de ontwikkeling van de locatie.

** conform nog vast te stellen Meerjaren Investeringsplan openbare ruimte

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2025		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2025	Doelstelling
Parkeerbonds	€ 36.102	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerbonds.
Openbare Ruimte	€ 255.000	Tijdelijke bestemmingsreserve ter dekking van kosten voor verlichting. Reserve wordt in een voorziening omgezet zodra de beheersplanning "verlichting" afgerond zijn.
Ontwikkelfonds Buitengebied	€ 400.000	Dekking van kosten ter bevordering van landschapsbescherming en -ontwikkeling. Het fonds is bedoeld om adequaat in te kunnen spelen op kansen en ontwikkelingen die zich voordoen, met name via het instrument van cofinanciering.
aal bestemmingsreserves	€ 691.102	

Programma Werk & Economie

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2023	Raming 2024 (na wijzig.)	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten:						
Inkomenszorg	-9.161	-8.465	-8.980	-8.834	-8.736	-8.639
Economie	-259	-235	-157	-159	-159	-158
Toerisme	-223	-244	-257	-241	-241	-241
Evenementen	-150	-163	-177	-178	-178	-178
Totaal lasten:	-9.793	-9.107	-9.571	-9.412	-9.314	-9.216
Baten:						
Inkomenszorg	4.875	4.779	4.779	4.779	4.778	4.778
Economie	153	132	63	63	63	63
Toerisme	1.682	1.632	1.803	1.803	1.803	1.803
Evenementen	6	0	0	0	0	0
Totaal baten:	6.716	6.543	6.645	6.645	6.644	6.644
Saldo programma:	-3.077	-2.564	-2.926	-2.767	-2.670	-2.572

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland ten behoeve van participatiewet en uit de lasten voor armoedebeleid (waaronder kredietbank, kwijtscheldingen afvalstoffen- en rioolheffing).

Het zijn hoofdzakelijk de hogere begeleidingskosten WSW die in 2025 leiden tot de hogere lastenbegroting van dit beleidsveld en in de daaropvolgende jaren leiden tot een daling van de geraamde lasten in dit beleidsveld. De bijdrage in de gemeenschappelijke regeling die van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd neemt in die jaren eveneens verder af. Door de begroting van de lasten te baseren op de laatst bekende gemeentefonds-circulaire zijn de baten en lasten van de uitvoering van de WSW in evenwicht.

Ten opzichte van de begroting van het jaar 2024 nemen de uitvoeringskosten die we aan SZMH bijdragen en de kosten in verband met de schuldhulpverlening (kredietbank) toe, zoals toegelicht in de analyse van het bestaande beleid.

De lasten van het Participatiedeel zijn gebaseerd op voorgaande jaren. Voor wat betreft de lasten van het inkomensdeel en bijzondere bijstand is uitgegaan van de meest recente gegevens van SZMH.

Economie

De lasten van dit beleidsveld zijn met name salarislasten en kosten markten en nutsbedrijven. De lasten in het beleidsveld laten met ingang van 2025 een gelijkblijvend beeld zien.

Door de temporisering van de aanleg van de glasvezel is er een afname in zowel de baten als lasten ten opzichte van de begroting van het jaar 2024 geraamd.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit een bijdrage aan de VVV, BsGW, de vrijetijdseconomie en salarislasten. Voor het project knopen lopen worden in 2025 kosten geraamd zoals is toegelicht in de analyse van het bestaand beleid.

Bij de begrotingsbehandeling 2022 zijn de tarieven toeristenbelasting voor de komende jaren verhoogd. Deze stijging is zichtbaar in de begrote baten.

Evenementen

De lasten betreffen het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasten en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2025		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2025	Doelstelling
Re-integratie	€ 224.000	Reserveren projectmiddelen intensivering re-integratie
Minimabeleid	€ 31.692	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
Totaal bestemmingsreserves	€ 255.692	

Programma Bestuur & Dienstverlening

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2023	Raming 2024 (na wijzig.)	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten:						
Bestuur	-2.621	-1.979	-1.775	-1.791	-1.781	-1.771
Samenwerking	-11	-15	-20	-20	-20	-20
Dienstverlening	-1.866	-2.178	-2.203	-2.124	-2.130	-2.130
Openbare orde en veiligheid	-1.178	-1.289	-1.377	-1.416	-1.449	-1.449
Financiering	-2.514	-3.748	-1.741	-1.919	-2.457	-2.937
Overhead	-4.820	-4.399	-5.246	-5.267	-5.246	-5.238
Totaal lasten:	-13.010	-13.608	-12.362	-12.537	-13.083	-13.545
Baten:						
Bestuur	66	20	52	52	52	52
Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	287	468	333	259	234	234
Openbare orde en veiligheid	29	0	0	0	0	0
Financiering	29.751	33.120	29.276	28.483	29.116	29.822
Overhead	19	34	30	30	30	30
Totaal baten:	30.152	33.642	29.691	28.824	29.432	30.138
Saldo programma:	17.142	20.034	17.329	16.287	16.349	16.593

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislasten van de bestuurders. Daarnaast maken juridische advieskosten en de kosten voor strategie (strategen) deel uit van het beleidsveld. In vervolg op de begroting 2024 worden laatstgenoemde salarislasten nu ook verdeeld naar beleidsveld overhead en, zodra bekend, naar strategische projecten.

In de baten is de vergoeding opgenomen die de gemeente ontvangt voor het invullen van het facilitair secretariaat voor de intergemeentelijke bezwaarcommissie.

Samenwerking

De lasten zijn de kosten van samenwerking Middengebied en vertonen een gelijkmatig beeld.

Dienstverlening

De lasten van dit onderdeel bestaan uit kosten t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer. De stijging in de kosten ontstaat met name door een stijging van de salarislasten vergunningverlening en handhaving die op andere plaatsen in de begroting weer wordt opgevangen.

De baten betreffen de verwachte legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen (regulier alsook de strategische bouwprojecten) en leges KCC (reisdocumenten e.d.).

De fluctuaties in de baten ontstaan met name door de verwachte opbrengsten van de omgevingsvergunningen in de verschillende jaren.

Openbare orde en veiligheid

De lasten en de stijging in de lasten wordt verklaard door de hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en de gezamenlijke aanpak van ondermijning door de vijf Heuvelandgemeenten (het ACT! team).

Overhead

De regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtsreeks op de taakvelden begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft conform verslaggevingsregels (BBV) onverdeeld en vallen onder het taakveld Overhead. Deze lasten betreffen de personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, strategische staf, automatisering, financieel control, kabinet, communicatie). Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor personeelszaken, huisvesting, informatievoorziening, communicatie & voorlichting en financiële ondersteuning.

Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, Arbo, salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en gas- en elektriciteitskosten (gemeentehuis en fractiehuis).

De stijging in de lasten vindt zijn oorzaak in een toename van het aantal medewerkers en als gevolg daarvan hogere kosten voor het waarborgen van de kwalitatieve ontwikkeling van de medewerkers middels studie, opleiding en aanschaf en vervanging van meubilair en facilitaire apparatuur, en daarnaast een update van de financiële software, zoals toegelicht in de analyse van het bestaande beleid in onderdeel 4.2 van dit deel.

In de baten zijn de huuropbrengsten van verhuur van ruimten in het gemeentehuis opgenomen.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorziën

Voor onvoorziene uitgaven staat een structurele stelpost onvoorziën in de begroting ad € 30.000.

Algemene uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Meer dan de helft van alle lasten wordt hieruit gedekt.

De oorspronkelijk voor 2027 geplande nieuwe financieringssysteem is in de meicirculaire 2024 vervroegd naar 2024. Uitgangspunt is hierbij dat het fonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar. De bbp groei (zowel voor volume als prijs) is daarbij gebaseerd op de CEP-raming van het CPB. In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume- en het prijsdeel voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit (incidenteel) volledig gecompenseerd en voor 2025 deels. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt (incidentele) compensatie plaats. De incidentele compensatie in 2024 en 2026 tot en met 2029 is zodanig dat per saldo het vervroegen van de bbp-systeem geen budgettaire gevolgen heeft.

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot (landelijk) € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van (landelijk) € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van (landelijk) € 675 miljoen, geschrapt.

Met ingang van het uitkeringsjaar 2023 wordt door het Ministerie van BZK een nieuw verdeelmodel gehanteerd voor de berekening van de Algemene Uitkering (AU). Hoofddoel voor dit nieuw verdeelstelsel was om het eenvoudig en uitlegbaar te maken en beter te laten aansluiten bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (dat was vooral nodig in het sociaal domein). De indeling van de clusters is logischer en globaler gemaakt en het aantal maatstaven is gehalveerd. In het nieuwe verdeelmodel is daarnaast voor 2023 en ook voor de begrotingsperiode (2025-2028) sprake van een 'Suppletie uitkering nieuw verdeel model' op basis van een ingroei-pad dat is gebaseerd op een bedrag per inwoner. Door het nieuwe verdeelmodel is er landelijk sprake van voor- en nadeel gemeenten. Doordat Vaals in de nieuwe verdeelsysteem als 'Voordeelgemeente' wordt gekwalificeerd wordt dit voordeel gecorrigeerd met een negatieve suppletie uitkering.

De ramingen van de Algemene Uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire; de septembercirculaire 2024. Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2025 een totale omvang van de uitkering gemeentefonds van circa € 26 miljoen. Op basis van de septembercirculaire is de prognose voor 2025 en de volgende jaren duidelijk hoger dan geprognosticeerd in de meicirculaire. Dit komt met name door een verhoging van de accressen voor loon- en prijsstijgingen. Daarnaast zijn er een aantal algemene taakmutaties versus de meicirculaire opgenomen, met name indexatie Wmo demografie en besparingsverlies jeugd (gedetailleerde financiële toelichting bij programma 1, beleidsveld jeugd).

Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de uitkering 2025 weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2024 zoals opgenomen in de primaire begroting voor het jaar 2024.

Uitkering gemeentefonds 2025	Begroting jaar 2025	Begroting jaar 2024	Vershil
Basisuitkering:			
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,457	1,406	0,05
Algemene uitkering	24.979.000	23.866.000	1.113.000
Suppletie uitkering nieuw verdeelmodel	-1.168.000	-1.319.000	151.000
Totaal Algemene uitkering	23.811.000	22.547.000	1.264.000
Integratie- & Decentralisatie uitkeringen:			
Integratie-uitkering participatie	1.599.000	1.523.000	76.000
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	18.000	18.000	0
Decentralisatie uitkering vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	39.000	44.000	-5.000
Decentralisatie uitkering extra capaciteit BOA's	30.000	30.000	0
Decentralisatie uitkering Wet kwaliteitsborging bouw	9.000	9.000	0
Decentralisatie uitkering Impulsgelden weerbaar bestuur (veilig wonen)	7.000	7000	0
Decentralisatie uitkering versterking omgevingsveiligheidsdiensten		1.000	-1000
Decentralisatie uitkering Wet zorgplicht openbare bibliotheekstelsel	100.000		100.000
Decentralisatie uitkering Wet betaalbare huur	34.000		34.000
Totaal Integratie- & Decentralisatie uitkeringen	1.865.000	1.661.000	204.000
Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF)	323.000	180.000	143.000
Totaal Uitkering gemeentefonds	25.999.000	24.388.000	1.611.000

Integratie-uitkeringen.

Met ingang van 2023 zijn een 3-tal Integratie-uitkeringen (Inburgering, Verhoging raadsledenvergoeding, Voogdij 18+) overgeheveld naar de Algemene uitkering. "Participatie" is de enige Integratie-uitkering, die voor Vaals nog steeds van toepassing is.

Decentralisatie-uitkeringen.

In de septembercirculaire zijn 2 nieuwe decentralisatie-uitkeringen voor Vaals opgenomen:

- Wet zorgplicht openbare bibliotheekstelsel
- Wet betaalbare huur.

Met het toekennen van de middelen wil het Rijk gemeenten in de gelegenheid stellen de nodige voorbereidingen te kunnen treffen voor de implementatie en uitvoering van de wetsvoorstellen.

Door het opnemen van lasten van gelijke omvang is de verwerking in de begroting budgettair neutraal (Wet zorgplicht openbare bibliotheekstelsel in programma Mens & Voorzieningen; Wet betaalbare huur in programma Wonen & Verkeer).

Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF).

Het hier opgenomen bedrag betreft een berekend bedrag op grond van de verwachte lagere uitname uit het Gemeentefonds voor 2024. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijving van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening.

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Software omgevingswet	2021	Begr. 2021	145.000	72.000	73.000	2024
Upgrade Corsa-omgeving	2021	Begr. 2021/ investerings-programma 2021	75.000	67.000	8.000	2024
Implementatie AFAS Software	2024	Rb. 19.02.2024	50.000	27.000	23.000	2024
Verbeterplan DIV	2021-2024	Begr. 2020/voorjaarsnota 2021	100.000	39.000	61.000	2024

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2025		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2025	Doelstelling
Overloopposten	€ 387.780	Dekking van kosten van nog niet ingezette budgetten van een afgesloten jaar.
Strategisch Ontwikkelfonds	€ 1.657.748	Impulsen geven aan ontwikkelingen die de fysieke en sociaal-maatschappelijke situatie in een bepaalde buurt of wijk kunnen verbeteren. Bedoeling is tevens dat dit fonds als 'hefboom' werkt, waarbij de gemeentelijke middelen in het fonds worden aangevuld door andere partners of via subsidies. De ontwikkelingsopgaven zijn de hefboom onder nagenoeg alle transitiepaden in Vaals Verbind(t).
Totaal bestemmingsreserves	€ 2.045.528	

Deel 5

Verplichte paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De zelfstandige gemeente Vaals levert vanuit nabijheid bij de burger en diens omgeving een substantiële meerwaarde aan de kwaliteit van leven. Dat doet de gemeente door: vanuit de kennis van de context, de aandacht voor de context, en het specifieke van de situatie te handelen.

De manier waarop gemeentebestuur en organisatie hieraan invulling geven wordt bepaald door van buitenaf naar processen te kijken en zich voortdurend af te vragen wat een inwoner nodig heeft en van de gemeente mag verwachten. De context bepaalt of en zo ja welke interventies (via de gemeente) gewenst zijn, wat een inwoner nodig heeft. Hierbij kan (lokaal) maatwerk leidend zijn.

In principe zijn er twee manieren van organiseren, die passen bij de aard van de processen:

- systeemgedreven: van binnen naar buiten, managen van processen, procedures en regels, vooral bij standaardproducten, per definitie geen maatwerk gewenst
- contextgedreven: van buiten naar binnen, minder regels, vooral kaders, creativiteit faciliteren, per definitie maatwerk gewenst.

Een zelfstandig Vaals, dat in staat is om meerwaarde te leveren aan de kwaliteit van leven, moet de kwaliteiten in bestuur en organisatie hebben, om de burgers de voordelen van de kleinschaligheid te laten voelen. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken, ons concentreren op zaken die er toe doen en geen onnodige energie verspillen en risico's lopen op zaken die anderen beter kunnen. Vanuit onze **bedrijfsvoeringfilosofie** vullen we dit als volgt in:

Diensten en processen waarbij de context van groot belang is vormen de 'corebusiness' van de gemeente Vaals en blijven per definitie lokaal.

De gemeente kan dit, vanuit kleinschaligheid/nabijheid bij de inwoner, beter dan elke andere instantie. Voor deze processen profiteren we van het schaalniveau Vaals. Op deze processen maakt de gemeente het verschil, levert de kwaliteit, die vooral wordt ingegeven door het verrichten van de juiste ondersteuning vanuit de kennis van en aandacht voor de situatie en de omgeving van de inwoner.

Naarmate de processen steeds minder context- en vooral maar systeemgedreven zijn, wordt de samenwerking met andere overheden of wel de zoektocht naar schaalvergroting, op afstand plaatsen en uitbesteden, groter. In deze processen spelen factoren als vakdeskundigheid en efficiency een grote rol.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de **Organisatieverordening** Gemeente Vaals.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het **Mandaatbesluit** Gemeente Vaals 2022. De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de **Budgetregeling** Gemeente Vaals.

Het gemeentelijk **personeelsbeleid** is vastgelegd in de cao Gemeenten en het Personeelshandboek gemeente Vaals. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowedgeving zijn vastgelegd in de Arbowedwet en in onze nota Arbobeleid en getoetst met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van 2024.

In 2013 heeft de Raad de **I&A visie** vastgesteld. Het uitgangspunt van deze visie, gebaseerd op door de Raad vastgestelde kaders, is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.

Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het **Strategisch Communicatieplan 2011**. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtegoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het **Huisvestingsplan 2011**. Dit huisvestingsplan is dynamisch waarbij de feitelijke huisvesting bij behoefte wordt aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.

Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het **Aanbestedingsbeleid 2022**. In dit beleid zijn ook aspecten van duurzaamheid, Cittaslow en SocialReturn opgenomen.

De onderdelen van de financiële functie hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen:

- Treasurystatuut 2015 (in 2019 op actualiteit beoordeeld)
- Nota Reserves en Voorzieningen 2021
- Nota Risicomanagement
- Nota Activabeleid 2021
- Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212 (2023), 213 en 213a Gemeentewet (in 2023 op actualiteit beoordeeld)

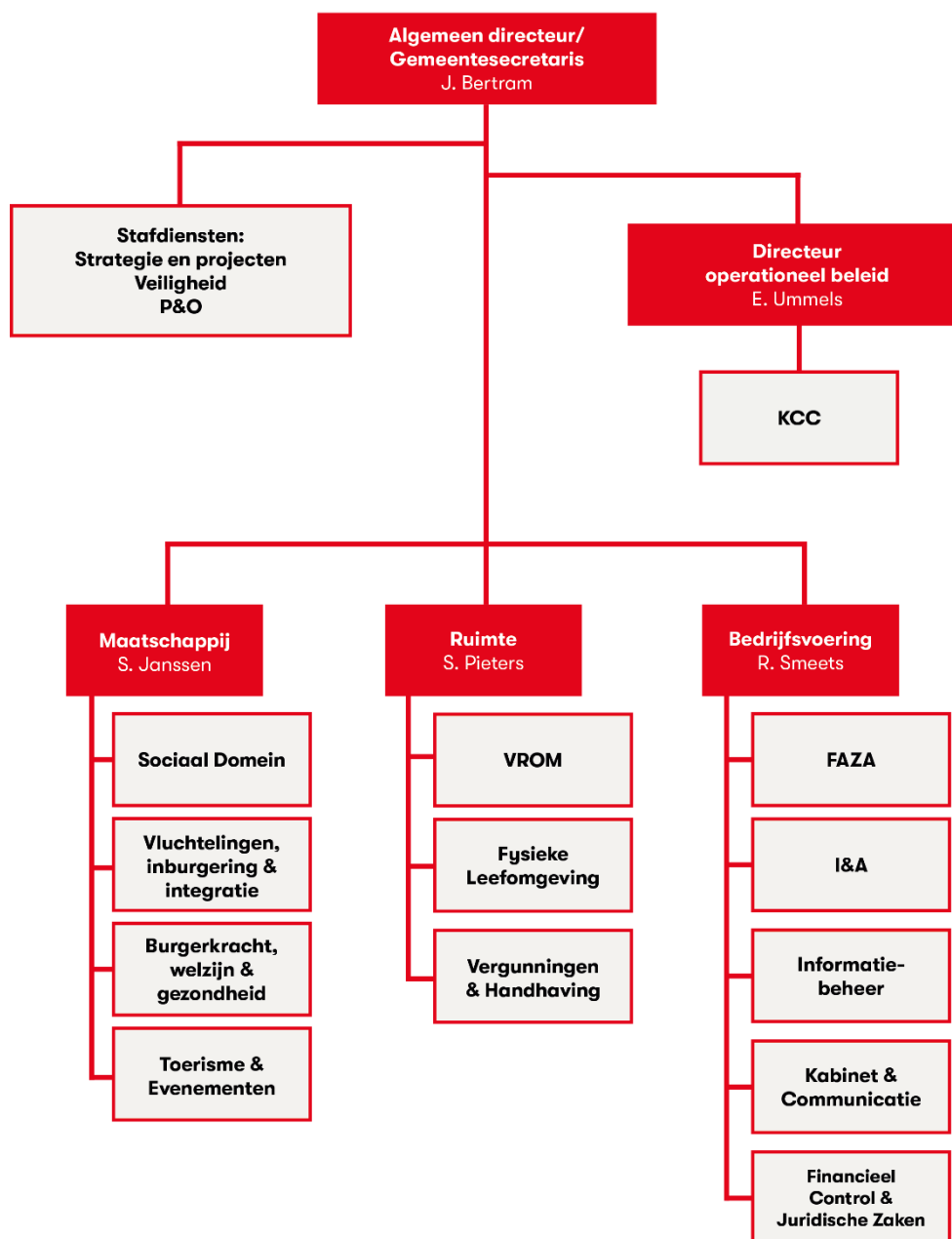
Actiepunten 2025

In 2025 worden de volgende nota's geactualiseerd:

- * Nota Activabeleid
- * Nota reserves en Voorzieningen

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur.

SALARISLASTEN

De ambtelijke organisatie heeft in 2025 een totale toegestane omvang van 105,3 fte (full-time-employees), die een totale salarislust van ruim 10,7 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale geraamde salarislusten van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislusten	2025	2026	2027	2028
Bestuur (raad, griffie, college)	€ 918.278	€ 918.278	€ 918.278	€ 918.278
Ambtelijke organisatie	€ 9.797.153	€ 10.063.137	€ 10.139.310	€ 10.390.438
Totale salarislusten	€ 10.715.431	€ 10.981.415	€ 11.057.588	€ 11.308.716

Ter vergelijking het totaal van de totale salarislusten uit de begroting 2024 bedroeg € 9.964.600.

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2025	
	Medewerkers	Fte's in 2024 (toegestaan)
Directie en MT leden	5	5
Stafdiensten	14	13,8
KCC	12	8,6
Openbare ruimte	21	21
Ruimte	12	12,4
Maatschappij	23	19,9
Bedrijfsvoering	26	24,6
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	113	105,3

De formatie is met 4,5 fte toegenomen ten opzichte van 2024, door de volgende aanpassingen:

- Uitbreiding sociaal domein (1.0 fte):** Dit komt voort uit het Amendement A2315 "WijVaals op volle sterkte"
- Uitbreiding Fysieke Leefomgeving (1.0 fte):** Deze uitbreiding dient als vervanging van één gedetacheerde medewerker vanuit de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening)
- Informatie Manager DIV/I&A (0.5 fte):** Deze aanpassing komt voort uit de begroting 2024
- Medewerker bedrijfsvoering (1.0 fte):** Dit komt voort uit Amendement A2332; wordt ingezet voor specifieke projecten
- Uitbreiding afdeling Ruimte (1.0 fte):** Dit komt voort uit Amendement A2322

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat **'de inhoud centraal'** staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door het managementteam. Het managementteam draagt de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie. De aansturing van de organisatie vindt plaats op basis van onderlinge afstemming en minder vanuit een vaste structuur. Een MT-lid is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal blijvend de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. Dit past ook nadrukkelijk bij de transitievisie Vaals Verbindt. Vanuit de kracht van de participatie van de samenleving wordt een verdere transitie ingezet in de manier van werken. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. De organisatie moet dynamisch en veerkrachtig meebewegen met wat gevraagd wordt. Een stevige doelstelling die past bij een gemeente met ambitie.

De organisatie moet blijvend worden meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De wereld om ons heen is aan blijvende verandering onderhevig, daarmee ook de rol en positie van gemeenten. Dit vraagt een vorm van continue mee-veranderen; een organisatie is daardoor nooit af. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen blijvend meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en dat ze graag doen, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken vervullen.

2.2 Planning & Control

De beleidscyclus van de gemeente wordt ondersteund met documenten die voor Raad, College en management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften. Een blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus, bijvoorbeeld door de aangepaste opzet en opmaak van de stukken. Met de samenvattingen van de programmateksten in de publieksbegroting probeert het College het beoogde beleid voor de burgers toegankelijk en inzichtelijk te maken en op die manier participatie van de burgers te bevorderen.

Binnen de financiële functie van de gemeente is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium blijft een continu proces.

De rechtmatigheidsverklaring van de jaarrekening is verschoven van de accountant naar het College. Dit betekent dat het college verantwoording aflegt over fouten en onzekerheden omtrent rechtmatigheid en het vangnet van de accountant voor de rechtmatigheidstoets verdwijnt. Hierdoor is het belang van het uitvoeren van interne controlewerkzaamheden toegenomen en wordt gebruik gemaakt van een interne medewerker interne controle. De accountant geeft wel vanuit de getrouwheidsverklaring een oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

2.3 Personeelszaken

Nadat in 2023 de nadruk heeft gelegen op het primaire beloningsbeleid is in 2024 focus geweest voor de secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden ten aanzien van het binden en belonen van medewerkers. Mede naar aanleiding van een enquête onder medewerkers is hiervoor beleid opgesteld en is in overleg met de ondernemingsraad gestart met de uitvoering van een aantal maatregelen. Hiervoor wordt het budget ten behoeve van binden en belonen ingezet. In 2025 zal de verdere uitvoering van het beleid ter hand worden genomen. Wij gaan ervan uit dat door het in stand houden van een prettige werksfeer, uitdagend werk en het vernieuwde beleid binden en belonen medewerkers gedurende langere tijd kunnen worden behouden voor onze organisatie.

Een gericht beleid op het gebied van recruitment en arbeidsmarktcommunicatie zal nodig zijn om specifieke functies ook in toekomst vervuld te houden. Het is de intentie door vernieuwing van de wervingsaanpak de inhuur te reduceren.

Voorts is in het nieuwe begrotingjaar de bedoeling de P&O- werkprocessen verder te digitaliseren en te standaardiseren en optimaal gebruik te maken van het HR- systeem. Hierdoor kan ook over meer data

worden beschikt en kan meer op data worden gestuurd. De personeels- salarisadministratie draait op het systeem van de gemeente Kerkrade. Het inregelen van processen en procedures van deze HR applicatie zal in 2025 de nodige aandacht en effort vragen.

Met langer doorwerken wordt het risico op uitval en ziekteverzuim niet kleiner. Hoewel het ziekteverzuim ten opzichte van 2023 is gedaald zal hiervoor in 2025 aandacht moeten blijven. Met oog op te voeren vitaliteitsbeleid heeft in de 1ste helft 2024 een Periodiek Medisch Onderzoek plaatsgevonden en worden in 2025 maatregelen uitgevoerd om het ziekteverzuim verder te verminderen en uitval van medewerkers te voorkomen.

In "lijn 50- verband" vindt afstemming en deels samenwerking plaats op personeelsgebied. Er is geregeld overleg tussen P&O disciplines van de Heuvelland gemeenten om op gebied van mobiliteit en inzet van personeel samen te werken en ten aanzien van beleid ervaringen te delen en indien mogelijk zaken samen op te pakken. Verder wordt op het gebied van mobiliteit samengewerkt in IGOM- verband. Hierdoor kon een aantal vacatures succesvol worden vervuld."

2.4 Informatisering & Automatisering

ICT is een onmisbare component in de huidige bedrijfsvoering voor lokale overheden. Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met Virtual Desktop Infrastructure (VDI). Wij blijven investeren in de optimalisatie en actualisatie van onze technische infrastructuur. Meer en meer kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als cloudoplossing. Zoals het bijhouden van de diverse geo-gerelateerde basisregistraties (BAG/BGT/BRK/WKPB) als ook onze beheerapplicaties van bureau openbare ruimte) die ondergebracht zijn bij het Gegevenshuis in Landgraaf. De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de Gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

De ambitie van de afdeling ICT is om de gemeentelijke ICT en informatievoorziening zo te organiseren, dat deze ondersteuning biedt voor een moderne, efficiënte, betrouwbare en integere bedrijfsvoering en dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Team ICT is adviserend, ondersteunend en neemt graag een aanjagende rol aan bij het realiseren van de digitale ambities van onze gemeente.

De beveiliging van bedrijfsinformatie speelt een steeds grotere rol. Voor het beveiligen van informatie en data processen passen we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) toe. Ook in 2025 leggen wij verantwoording af over onze informatiebeveiliging door middel van de ENSIA-zelfevaluatie (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en audit. De IT beveiliging wordt door een gerenommeerde security specialist in kaart gebracht.

De complexiteit van het ICT beheer neemt jaarlijks toe. Om de focus te houden op de specifieke gemeentelijke IT taken gelieerd aan o.a. de komst van de omgevingswet, informatie-/dataveiligheid en het sociaal domein zijn enkele basis IT taken (Monitoring, update- en patchmanagement) overgedragen aan een externe IT dienstverlener waarbij we intern de regie houden. Verder kiest de gemeente Vaals steeds vaker voor Cloud based software en SaaS oplossingen (afnemen van een dienst en dus niet in eigen beheer) om de afhankelijk van de eigen IT omgeving te verkleinen en de flexibiliteit te vergroten.

Er zijn nieuwe technieken bijgekomen, die de ICT veiligheid verhogen. Het "hybride" werken (combinatie van kantoor-en thuiswerken) blijft een belangrijke rol spelen bij het maken van keuzes m.b.t. de IT omgeving van de gemeente Vaals.

In 2025 en verder wordt gewerkt aan de volgende vernieuwingen:

- De virtuele desktop verhuist naar de cloud hetgeen zorgt voor meer flexibiliteit en schaalbaarheid. Bovendien kunnen hierdoor nieuwe functies/applicaties sneller worden uitgerold;
- Nog betere borging van de netwerkverbindingen van/naar de gemeente Vaals. De netwerk continuïteit wordt hiermee vergroot en de kans op verstoringen bij uitval verkleind;

- Verdere uitrol van meer functies binnen de Office 365 omgeving en flexibelere inzet van digitale middelen voor de medewerkers.

In 2024 heeft de archivaris een voortgangsverslag opgesteld over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van informatiehuishouding en archiefbeheer. De archivaris concludeert dat er aantoonbare resultaten zijn geboekt bij het informatie- en archiefbeheer en het college in ruime mate voldoet aan haar archiefwettelijke zorgplicht. Aandachtspunten blijven er ook, zo is de vooruitgang afhankelijk van de borging van de personele bezetting bij Informatiebeheer, behoeft mailboxarchivering meer aandacht en dient het kwaliteitshandboek samen met de implementatie van zaakgericht werken afgestemd te worden.

Om gecontroleerd een doorontwikkeling te maken richting digitaal werken en een beter informatiebeheer is het Doorontwikkelingsplan Informatiebeheer opgesteld. Het is belangrijk om te realiseren dat de doorontwikkeling niet alleen wordt uitgevoerd om de provincie tevreden te stellen, maar juist om het informatiebeheer binnen de eigen organisatie goed op orde te brengen. Het Doorontwikkelingsplan Informatiebeheer vormt de basis waarmee de organisatie ook in 2025 aan de slag is. Goed informatiebeheer ondersteunt alle processen binnen de organisatie en voorkomt risico's van bijvoorbeeld informatieverlies of het niet kunnen verantwoorden van besluitvormingsprocessen. Informatiebeheer is een onderdeel van de missie en visie van de organisatie. Medewerkers dienen dan ook goed begeleid te worden in deze nieuwe manier van digitaal werken en archiveren.

In 2025 wordt een uitgebreide KPI rapportage opgesteld om de voortgang te monitoren. Deze rapportage wordt medio 2025 aan de gemeenteraad en de provincie aangeboden.

Eén van de aandachtspunten uit het verslag van de archivaris is dat de capaciteit van de formatie nog steeds kwetsbaar is. Een mogelijke oplossing om onder andere de kwetsbaarheid te verminderen is aansluiten bij de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Limburg per 1 januari 2026. Daarnaast biedt aansluiten bij de gemeenschappelijke regeling nog meer voordelen voor de gemeente. Regionaal wordt er nu een verkenning uitgevoerd en in 2025 besluit de gemeenteraad tot mogelijke deelname.

In samenwerking met de gemeenschappelijke regeling het Gegevenshuis werken we in 2025 verder aan de professionalisering in het beheer van al onze GEO-data en waar mogelijk breiden we dit uit met aspecten die onze organisatie helpt om gedegen besluiten te nemen. Zo is in 2024 is een nieuwe verbeterde versie van onze Geoviewer geïmplementeerd waarin de koppeling met de data uit het handelsregister is gemaakt. Voor de komende jaren zal onderzocht worden in hoeverre kabels en leidingen en de data van de waterleidingmaatschappij Limburg gekoppeld kunnen worden in deze Geoviewer.

Door de integrale aanpak maken we niet alleen een efficiëntieslag maar heeft de kwaliteit van de diverse Basisregistraties continue de aandacht.

Het Gegevenshuis werkt hierbij nauw samen met zowel de diverse gemeentelijke afdelingen maar ook de Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). Afgelopen jaren zijn landelijk initiatieven genomen om te komen tot een Samenhangende Objectenregistratie (SOR). In de SOR zouden alle gegevens van de basisregistraties in het fysieke domein op een uniforme wijze worden vastgelegd. Door discussie op landelijk niveau over positionering en financiering van deze nieuwe (basis)registratie, is deze ontwikkeling voor onbekende tijd on-hold gezet. Het is zelfs de vraag of de SOR er überhaupt gaat komen. Ongeacht deze vertraging is het van groot belang om reeds nu voor te sorteren op een vorm van integrale registratie. Ook hiervoor werkt het Gegevenshuis nauw samen met de BsGW waarbij gebruik wordt gemaakt van het zogenaamde Samenwerkingsportaal om de diverse administraties op elkaar af te stemmen. Het is de bedoeling dat dit portaal in 2025 ook ter beschikking komt van de diverse gemeentelijke afdelingen. Ook in 2025 wordt de jaarlijkse WOZ-mutatiedetectie, die bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering van onze bestanden, in samenwerking met het Gegevenshuis uitgevoerd. Bij de professionaliseringslag van ons gegevensbeheer zal nadrukkelijk gekeken worden naar de verder integratie tussen de diverse landelijke voorzieningen (denk aan Burgerzaken, Kadaster, BAG, BGT, maar ook de geodiensten die we afnemen van het Gegevenshuis).

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan.

Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan.

Het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) is in 2022 geactualiseerd. Hierin zijn naast reguliere onderhoudsmaatregelen ook energiebesparende maatregelen voor de komende jaren opgenomen.

Voor 2025 staan de volgende werkzaamheden gepland: het vervangen van de inbraakinstallaties van de Brede school en het gemeentehuis, ook is het brandmeldsysteem van de Brede school en de gemeentewerf aan de beurt. Verder worden de stookinstallaties van het gemeentehuis, de gemeentewerf, Bergzicht, RKVV Vijlen en de Kopermolen vervangen/geüpgraded.

Ook zal de gemeentewerf gerenoveerd worden met onder meer de volgende werkzaamheden: het vervangen van de vloeren, de kantine wordt gemoderniseerd en het binnen- en buitenschilderwerk wordt uitgevoerd.

Tenslotte wordt de LED (veld)verlichting bij RKVV Vijlen en TC Mixed vervangen en worden de laatste armaturen van de traditionele verlichting op diversen locaties vervangen.

2.6 Gegevensbescherming (Privacy)

In 2024 is een sterke basis gelegd door zich te richten op advies en bewustwording binnen de organisatie. De implementatie van anonimiseringssoftware en strengere privacy-eisen in inkoopprocessen tonen een proactieve benadering van gegevensbescherming. De aanstelling van een nieuwe Functionaris Gegevensbescherming per 01-09-2024 versterkt onze capaciteit om complexe privacyvraagstukken effectief aan te pakken.

In 2025 zullen we voortbouwen op deze basis en privacy positioneren als een strategische pijler binnen de organisatie. We streven ernaar om een privacy-bewuste cultuur te creëren waarin gegevensbescherming in alle processen is geïntegreerd. Dit doen we met:

- Ontwikkeling van een gedetailleerd privacy-bewustwordingsprogramma en implementatie van Privacy by Design-richtlijnen.
- Uitvoering van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) voor lopende projecten en implementatie van een systeem voor het documenteren van privacy-activiteiten.
- Lancering van een privacy-bewustwordingsprogramma en evaluatie van de eerste resultaten.
- Periodieke evaluatie van het privacyprogramma en identificatie van verbeterpunten voor 2026.

Deel 3 – Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het taakveld 'overhead'.

<i>Bedragen x €1.000</i>	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijz.	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Management & Organisatie	€ 1.483	€ 748	€1.424	€1.424	€1.424	€1.424
Kabinet & communicatie	€ 422	€ 436	€ 441	€ 441	€ 441	€ 441
Planning & Control	€ 372	€ 457	€ 523	€ 523	€ 523	€ 523
Personeelszaken	€ 105	€ 122	€ 178	€ 178	€ 178	€ 178
Automatisering & informatisering	€ 396	€ 467	€ 546	€ 546	€ 546	€ 546
Huisvesting & facilitaire zaken	€ 244	€ 241	€ 287	€ 287	€ 287	€ 287
Totaal	€ 3.022	€ 2.471	€ 3.399	€ 3.399	€ 3.399	€ 3.399

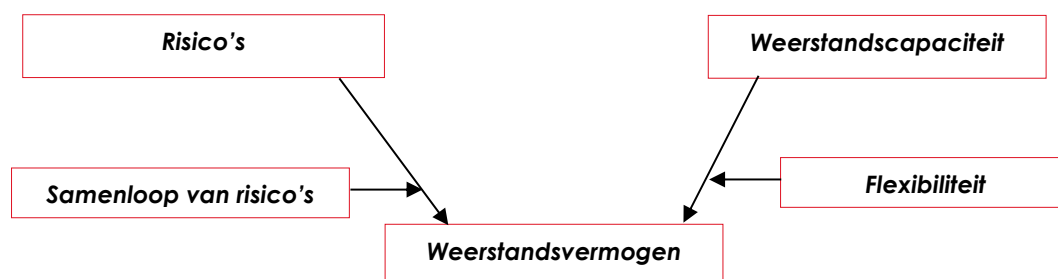
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

1. Inhoud paragraaf

In deel 4 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde "weerstandsvormogen". Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In andere bewoordingen: de beschikbare financieel ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat er niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De 'ruimte' in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorziën incident de algemene reserve weer op peil brengen door bijvoorbeeld de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomangement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. de weerstandscapaciteit zijnde een samenstel van middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en;
2. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2021, welke door de raad in december 2020 is vastgesteld.

In de Nota Weerstandsvormogen & Risicomangement zijn de doelstellingen van dit vigerende beleid vastgelegd en luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;

- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;
- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Bij de aard van de mogelijke risico's kan het bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan bijvoorbeeld een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstands-uitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het BBV moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2024 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomangement, alleen naar de belangrijkste risico's.

	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Rekenbedrag
INCIDENTELE RISICO'S:					
1.	Grondexploitaties	Hoog	€ 250.000	100%	€ 250.000
2.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Laag	€ 500.000	25%	€ 125.000
3.	Vreemdelingen	Hoog	€ 250.000	100%	€ 250.000
4.	Energieproblematiek	Midden	€ 125.000	50%	€ 62.500
Subtotaal Incidenteel					€ 687.500
5.	Onzekerheid			25%	€ 171.875
Totaal geïnventariseerde incidentele risico's					€ 859.375
STRUCTURELE RISICO'S:					
6.	Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en WMO	Hoog	€ 350.000	100%	€ 350.000
7.	ICT-risico's	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
8.	Renterisico	Laag	€ 100.000	25%	€ 25.000
9.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 500.000	50%	€ 250.000
10.	Vennootschapsbelasting	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
11.	Indexatie salarissen	Laag	€ 250.000	25%	€ 62.500
12.	Energietransitie	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
13.	Handhaving	Midden	€ 100.000	50%	€ 50.000
14.	Omgevingswet	Hoog	€ 100.000	100%	€ 100.000
15.	Kapellervoetpad	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
16.	Planschade	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
17.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	€ 150.000
Subtotaal Structureel					€ 1.425.000
18.	Onzekerheid			25%	€ 356.250
Totaal geïnventariseerde structurele risico's					€ 1.781.250
Totaal geïnventariseerde risico's					€ 2.640.625

1. Grondexploitatie

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontpark, en voormalig Esso-tankstation. De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Incidenteel leidt dit tot een restant boekwaarde die niet kan worden terugverdiend. In de risicoparagraaf kijken we eerst naar de risico's van projecten waarvoor al concrete afspraken gelden. Andere projecten volgen in de komende jaren (bijvoorbeeld Selzerbeek). Voor een uitgebreide prognose omtrent de lopende grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

2. Bijdragen in tekorten van en ontwikkelingen bij Gemeenschappelijke Regelingen (GR's)

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in. Daarnaast bestaat ook een structureel risico, in het geval ontwikkelingen zich voordoen bij een GR die leiden tot structureel hogere bijdragen door de gemeenten. Ook hier zal Vaals zich in de meeste gevallen moeten neerleggen bij een besluit door de meerderheid (c.q. grote gemeenten). Bijvoorbeeld een wijziging kostenverdeelsleutels bij gemeenschappelijke regelingen en meer recentelijk eventuele risico's als gevolg van de hoge inflatie.

3. Vreemdelingen

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat er in Nederland sprake is van een opstopping in de asielketen. Dit leidt tot aanvullende reële risico's t.a.v. de kosten die gepaard gaan met de toestroom van vluchtelingen naar Nederland door bijvoorbeeld oorlog. Naast de opvang van deze mensen moeten hierbij ook diverse regelingen worden uitgevoerd die mogelijk een extra beslag leggen op onze capaciteit alsook de programmakosten die gemoeid gaan met het uitvoeren van deze regelingen zoals bijvoorbeeld een uitkering of voedselpakket. Daarnaast zijn gemeenten verplicht om statushouders te huisvesten. De taakstellingen zijn de laatste jaren steeds verder gestegen. Met de invoering van de spreidingswet zullen

asielzoekers over alle gemeenten in Nederland verdeeld worden aangezien de plekken in de asielzoekerscentra niet (meer) toereikend zijn. Dit leidt tot reële risico's door de algemene woningtekorten en een mogelijk verscherpt toezicht van de provincie in geval van achterstand bij het huisvesten (bij statushouders). Daarom is het ingeschatte risico bedrag verhoogd met € 50.000.

4. Energieproblematiek

De situatie in de energiecrisis zorgen nog steeds voor heel veel mensen voor onzekere tijden. Deze crisis zorgt mogelijk voor bijvoorbeeld een extra beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand. Daarnaast worden er mogelijk ook landelijke maatregelen genomen waar mogelijk lokaal gevolg aan gegeven moet worden waardoor een reëel risico ontstaat op extra onvoorziene kosten t.a.v. deze regelingen alsook mogelijk extra capaciteit die gepaard gaat met de uitvoering van deze regelingen.

5. en 18. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïntariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

6. Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en Wmo

We zien ten aanzien van de jeugdwet een stijging op de zwaardere jeugdzorg en lopen gezien de kosten van met name verblijfstrajecten een reëel risico op budgetoverschrijdingen. Voor 2023 hebben we een forse stijging in het beroep op de zware jeugdzorg geconstateerd (landelijke trend). De kostentoeename in de zwaarste vorm van verblijf en in andere (lichtere) vormen van verblijf wordt in onze gemeente door slechts een aantal jeugdigen veroorzaakt. Deze jeugdigen veroorzaakten in 2023 ongeveer 35% van de kosten. Aangezien een groot deel van de jeugdigen in verblijf via rechters onder toezicht wordt geplaatst is de instroom van deze jeugdigen in verblijf niet te beïnvloeden door de gemeente. Uiteraard worden de ontwikkelingen binnen de Wmo en Jeugdwet uitvoerig gemonitord en zijn veel positieve resultaten door het instellen van preventieve maatregelen behaald. Echter, aangezien het een open-einde regelingen betreft waardoor het risico op kostbare indicaties blijft bestaan is de kans dat het risico zich voordoet en tot budgetoverschrijdingen leidt verhoogd van 50% naar 100%.

7. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan. We hebben een aantal stappen gezet om data beter te beveiligen. Bijvoorbeeld hebben we naast onze eigen server meerdere externe back-up locaties (fysiek en digitaal). Doordat we steeds meer voldoen aan de aangescherpte informatiebeveiligingsnormen is het risico op oneigenlijk toegang tot de gemeentelijke ICT-infrastructuur minder geworden. Daarom is de ingeschatte kans dat het risico zich voordoet verlaagd van 50% naar 25%.

8. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen was de laatste jaren in historisch perspectief gezien heel laag. In 2023 zagen we echter een rentestijging. De rentestijging werd door de ECB met name als bestrijding van de hoge inflatie doorgevoerd. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte. Recentelijk is echter door de ECB de rente weer verlaagd. Daarom is de kans dat het ingeschatte risico zich voordoet zodoende verlaagd in vergelijking met de begroting 2024. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen.

9. Afname uitkering gemeentefonds

De financieringsystematiek van het gemeentefonds is sinds 2023 veranderd. Het gemeentefonds is niet meer direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe 'overgeleverd' aan de periodieke circulaire. De herijking van de verdeelsleutel is gunstiger dan eerder werd aangenomen. De onzekerheden zijn voor de komende jaren heel hoog met name door het "ravijn jaar" (2026) en de sterk gestegen inflatie sinds 2022. In het gemeentefonds wordt weliswaar een correctie voor inflatie meegenomen, echter blijft de vraag of deze compensatie toereikend is. Daarnaast zijn de onzekerheden met betrekking tot toekomstige mogelijke besparingen van het rijk alleen nog maar toegenomen. In de afgelopen jaren zijn taken van het rijk naar de gemeenten overgeheveld waar geen volledige compensatie uit het gemeentefonds tegenover stond. Risico is dat deze trend ook in de komende jaren zal doorgaan. Vanwege de beschreven onzekerheden, hanteren we een vrij hoog bedrag van € 500.000 ook gezien de effecten, die een verlaging van het gemeentefonds kan hebben op het opstellen van een sluitende begroting met name vanaf 2026. We schatten de kans dat het risico zich voordoet als gemiddeld in aangezien de uitkomsten uit

de meicirculaire een lichte "reparatie" van de eerder lagere inkomsten uit het gemeentefonds (met name vanaf 2026) laten zien.

10. Vennootschapsbelasting

Wij verwachten een lage kans op dit risico. Dit in overleg met een extern adviesbureau, die de aangiffes over de afgelopen jaren heeft begeleid.

11. Indexatie salarissen

Voor de jaren 2025-2028 is structureel met een gemiddelde indexatie van 2,5% voor de salarissen rekening gehouden. We verwachten dat de indexering van (gemiddeld) 2,5% voor de komende jaren voldoende is, mede het te verwachten rijksbeleid (besparingen op overheden). Mocht de loonstijging net als voorgaande jaren hoger uitvallen, dan is uiteraard sprake van een risico. Daarom is de ingeschatte kans dat het risico zich voordoet ingeschat op 25%.

12. Energietransitie

Het realiseren van de klimaatdoelen van Parijs is nodig om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo mogelijk te voorkomen. Om aan die afspraken te voldoen met de overstap gemaakt worden van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen, zoals zon, wind en water. Echter zien we een stagnatie op uitvoering van de nodige stappen. Tevens groeit het besef dat de gerelateerde kosten veel hoger zullen zijn dan oorspronkelijk verwacht. Ook de systemen (zoals elektriciteitsnetwerk) zijn niet aan de maat. Wij verwachten een hoge kans op dit risico, welk leidt tot structurele kapitaallasten.

13. Handhaving

De consequenties van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (Wkb) die gelijk met de Omgevingswet ingevoerd zal worden, worden steeds duidelijker. Leek het in eerste instantie nog erop dat deze wet voor een taakverschuiving van openbaar naar privaat toezicht zou zorgen (en daardoor wellicht wat ruimte in capaciteit zou opleveren), nu is al duidelijk dat het zeker voor de komende jaren een taakverzwaring zal gaan betekenen. De nu al onvoldoende capaciteit op handhaving/bouw- en woningtoezicht én de invoering van de Omgevingswet, die zal leiden tot meer regelvrijheid en dus de noodzaak voor meer handhaving en toezicht aan de achterkant, levert een reëel risico op.

14. Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet heeft het karakter van een decentralisatie waarbij de dereguleringsopgave volledig bij de lagere overheid wordt gelegd. Daardoor moeten gedecentraliseerde taken en instrumenten worden geïmplementeerd worden in het lokaal beleid en gelijktijdig moeten nut, zin en noodzaak van die taken en instrumenten beoordeeld en besloten worden. De omgevingswet kent nieuwe instrumenten, waaronder de omgevingsvisie en het omgevingsplan, waaraan momenteel wordt gewerkt. Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Voor 2030 moeten gemeenten een nieuw omgevingsplan gemaakt hebben dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. De omzetting van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan is een enorme klus die meerdere jaren in beslag zal nemen, vandaar ook de in de wet opgenomen termijn van 2030. Ook de ondersteuning daarvan door ICT is in dit risico begrepen.

15. Kappellervoetpad

In het kader van de onteigeningsprocedure Kapellervoetpad zal op enig moment een (wettelijk verplichte) minnelijke schikking aangeboden moeten worden. Gelet op het dossier wordt de mogelijkheid van acceptatie laag ingeschat.

16. Planschade

Planschade ontstaat, wanneer een belanghebbende waardedaling ervaart van zijn eigendom ten gevolge van een planologische beslissing van de gemeente. In procedures met betrekking tot het wijzigen van bestemmingsplannen kan voor individuele burgers planschade ontstaan. Dit geval heeft zich voor het laatst in 2023 voorgedaan. In een aantal gevallen kunnen de hieruit voortvloeiende kosten worden opgenomen in de exploitatie van het desbetreffende plan. Daar waar mogelijk wordt de planschade afgewenteld op de initiatiefnemer. Het resterende geschatte risico is in deze paragraaf opgenomen.

17. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijfs-)ongevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De **structurele weerstandscapaciteit** wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorzien uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De **incidentele weerstandscapaciteit** heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve en de stille reserves. De *algemene reserve* is in principe volledig beschikbaar tenzij de raad reeds een gedeelte hiervan geormerkt heeft zonder dit af te zonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2025 € 5.994.000. In 2025 is sprake van een toevoeging van € 250.000 en daarnaast middels vaststelling van deze begroting een onttrekking van € 158.000 door de raad geormerkt (zie deel 4 - financiële positie). Het saldo eind 2025 van € 6.086.000 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend. Het saldo van 2025 is toereikend voor de gebruikelijke structurele toevoeging aan de algemene reserve ter hoogte van € 250.000 (z. deel 4 – financiële positie).

Van *stille reserves* is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Omdat reëel inzicht hierin ontbreekt zijn de stille reserves voorzichtigheidshalve op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit. Stille reserves mogen alleen maar worden meegenomen als deze op korte termijn, binnen één jaar, courant kunnen worden gemaakt.

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit	2025	2026	2027	2028
Begrotingsaldo (vrij te besteden budgetruimte)	€ 29.000	€ -540.000	€ 0	€ 394.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ 59.000	€ -510.000	€ 30.000	€ 424.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 750			

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve (stand 31-12-2025)	€ 6.086.000
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 6.086.000

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de **beschikbare structurele** weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2025 - 2028) met de structureel **benodigde** weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **0,00** (€ 750 / € 1.781.250). Confrontatie van de beschikbare **incidentele** weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **7,1** (€ 6.086.000 / € 859.375).

Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van **2,3** (€ 6.086.750 / € 2.640.625).

De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals ten opzichte van de vorige begroting flink gedaald is, met name de structurele weerstandscapaciteit. Dit wordt veroorzaakt door verwachte lagere saldi voor 2025-2028, een duidelijk lagere ruimte onbenutte belastingcapaciteit dan in de begrotingscyclus 2024-2027 berekend en door de toename van de gekwantificeerde risico's. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit valt aan te merken dat de berekening op 2025 gebaseerd is en voor de vervolgjaren ongewijzigd wordt doorgetrokken. De incidentele weerstandscapaciteit is gedaald van 9,6 (begrotingscyclus 2024-2027) naar 7,1 (begrotingscyclus 2025-2028) enerzijds door de toename van de gekwantificeerde risico's en anderzijds door de lagere omvang van de algemene reserve. De algemene reserve is lager met name door een onttrekking in 2024 voor het vormen van de voorziening voor onderhoud wegen ter hoogte van € 2.985.000. Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen is de totale weerstandscapaciteit (2,3) duidelijk lager dan in de begrotingscyclus 2024-2027, echter nog steeds ruim

voldoende. Dit komt met name door een voorzichtige en behoudende omgang met de beschikbare middelen en door het gestaagd verhogen van de algemene reserve enerzijds door structurele stortingen en anderzijds door het toevoegen van de goede jaarresultaten uit 2022 en 2023 aan de algemene reserve waardoor de financiële positie van de gemeente versterkt is.

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie		Begroting		Meerjarenraming	
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1a. Netto schuldquote	34,2	31,4	31,8	37,0	28,2	26,7
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	34,1	31,4	31,6	36,7	28,0	26,5
2. Solvabiliteitsratio	28,9	31,5	27,1	28,4	32,5	36,4
3. Grondexploitatie	14,0	1,8	13,2	9,4	3,0	3,0
4. Structurele exploitatieruimte	3,8	3,0	0,1	-1,1	0,0	0,9
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	96,9	118,7	101,0	101,0	101,0	101,0

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichts-vorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote is voor 2026 duidelijk hoger ten opzichte van de begroting 2024. De schuldpositie stijgt in dit jaar ten opzichte van 2025 met als gevolg dat de rentelasten en aflossingen zwaarder op de exploitatie drukken. Daarnaast is de verwachting dat het saldo van de baten afneemt in 2026. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren stabiel blijft en voor het laatste 2 jaar van de meerjarenraming weer daalt.

De solvabiliteitsratio 2025 is lager dan die van de begroting 2024 met name veroorzaakt door de lagere geprognosticeerde saldi dan in de begroting 2024. Een doorkijk naar de komende jaren laat zien dat op basis van deze begroting en saldi van de geprognosticeerde balans, een stijging van de solvabiliteitsratio verwacht wordt van ongeveer 35% (2028 ten opzichte van 2025).

Het kengetal grondexploitatie stijgt duidelijk ten opzichte van de begroting 2024, als gevolg van een geplande aankoop. In de jaren 2026 en 2027 daalt het kengetal aangezien een aantal grondexploitatie projecten volgens planning afgerond zullen worden.

De structurele exploitatieruimte daalt flink voor de komende jaren. Dit komt doordat de begrotingsaldi in deze jaren duidelijk lager liggen dan in de voorgaande periode. Voor 2026 (ravijnjaar) wordt een negatief saldo geraamd onder andere als gevolg van lagere inkomsten uit het gemeentefonds.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

7. Conclusie

De huidige totale weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie ruim voldoende te noemen. Echter gezien de zorgwekkende stand van de structurele weerstandscapaciteit (0,0) en de onzekerheden in de komende jaren, is het aan te raden heel zuinig met de beschikbare middelen om te gaan en (als mogelijk) hogere bedragen aan de algemene reserve in de komende jaren toe te voegen, dan in de begroting 2025-2028 vermeldt zijn. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en control cyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dat voor, dan kan dat ertoe leiden dat de financiële positie van de gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Paragraaf Lokale Heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gekoppeld aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente (en dus sprake is van kostendekking en/of kostenbestrijding), als op de heffingen waarvan de besteding niet gekoppeld is aan een specifieke taak (en de opbrengsten dus in de algemene middelen vloeien).

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- de rechtsgronden van de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de voorgestelde tarieven en geraamde opbrengsten voor belastingjaar 2025
- de ontwikkeling van de lokale lastendruk
- de onbenutte belastingcapaciteit
- het kwijtscheldingsbeleid
- en een overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen

2. Beleidskader

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	16 december 2024	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	16 december 2024	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groeps-accommodaties en overige aanbieders van verblijf
Hondenbelasting	16 december 2024	Tarief is een bedrag per hond
Forensenbelasting	16 december 2024	Tarief is een percentage van de vastgestelde (WOZ-)waarde
Reclamebelasting	16 december 2024	Vast tarief per object. Heffingsgebied is de kern Vaals

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	16 december 2024	- Eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Afzonderlijke tarieven voor woningen en niet-woningen - Gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m3 waterverbruik.
Afvalstoffenheffing	16 december 2024	Afzonderlijk vast tarief voor een één- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast (een) tarief/tarieven voor het aantal ledigingen (volume-frequentie)
Marktgeld	16 december 2024	Tarief per strekkende meter
Leges	16 december 2024	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel
Lijkbezorgingsrechten	16 december 2024	Diverse tarieven zoals opgenomen in verordening
Parkeerbelasting	12 december 2016; gewijzigd per 23 september 2019 en 12 december 2020	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

De diverse gemeentelijke belastingen, rechten en retributies (heffingen) en de WOZ-werkzaamheden worden uitgevoerd door de Belastingamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW kent inmiddels 30 deelnemers, 29 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg. BsGW werkt tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. De meest in het oog springende actuele ontwikkelingen zijn:

- Aanpassing van de kostenverdeelmethode;
- Aanpassing proceskosten in het kader van de Wet Woz

Sinds de oprichting van de BsGW is de kostenverdeelmethode nog niet aangepast. Per 2025 gaat dit alsnog gebeuren. In het nieuwe systeem zijn de producten teruggebracht naar drie hoofdproducten:

- Waarderen
- Heffen
- Invorderen

Alleen kostencomponenten die rechtstreeks en integraal kunnen worden toebedeeld aan een van deze producten wordt toegerekend aan dat product. De overige kostencomponenten worden doorbelast via twee interne producten: Klantzaken en Overhead en Ontwikkeling. Van belang is dat de te hanteren verdeelsleutels gebaseerd zijn op de meest actuele productie-eenheden (begroting t-2) welke jaarlijks worden geactualiseerd.

Onder het hoofdproduct 'heffen' vallen onderstaande belastingsoorten:

- Afvalstoffenheffing: aantal personen en vast bedrag
- Reinigingsrechten (niet van toepassing voor gemeente Vaals)
- Hondenbelasting
- OZB eigendom en gebruik
- Roerende-zaakbelastingen (niet van toepassing voor gemeente Vaals)
- Rioolheffing: aantal personen, basis bedrag en op grond van de WOZ-waarde
- Baatbelasting (niet van toepassing voor gemeente Vaals)
- BIZ (niet van toepassing voor gemeente Vaals)

In het kader van het kostenverhogende effect en de omvang van het aantal aanslagregels van de betreffende belastingsoorten zijn een aantal 'sub-producten' gehanteerd.:

- Diftar bij afvalstoffenheffing
- Reclamebelasting
- Precariorechten (niet van toepassing voor gemeente Vaals)
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Verontreinigingsheffing bedrijven (niet van toepassing voor gemeente Vaals)
- Parkeerbelasting (is niet uitbesteed aan BsGW)
- Voor het toerekenen van de kosten van bovenstaande sub-producten wordt tevens gebruikt gemaakt van een tarief per aanslagregel.

Binnen bovenstaande hoofdproducten is waar nodig een onderverdeling gemaakt in sub-producten welke gebruikt worden indien deze sub-producten een substantiële extra tijdsinspanning vergt. Voor de gemeente Vaals heeft met name toeristenbelasting en forensenbelasting een negatieve doorwerking op de extra bijdrage die van toepassing is. Dit komt omdat juist deze belastingsoorten als een bewerkelijke belastingsoort worden aangemerkt. Hier is uw raad reeds bij de aanbieding van de ontwerpbegroting BsGW over geïnformeerd.

Bij het bespreken van het Belastingplan 2025 is voorgesteld door de regering om de factor 0,25 uit artikel 30a Wet WOZ aan te passen naar 0.125. Dit betreft 'reparatie' wetgeving naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad van 12 juli 2024. Door de aanpassing van de factor komt de procesvergoeding in WOZ zaken weer op het niveau dat de wetgever per 1 januari 2024 had beoogd. Het voorstel moet nog wel worden beoordeeld door de Raad van State en door de Tweede Kamer en Eerste Kamer worden vastgesteld. Bij akkoord en publicatie treedt de wijziging per 1 januari 2025 zonder overgangsrecht in.

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Onroerende zaakbelastingen

De heffingsgrondslag voor de onroerende zaakbelastingen (OZB) is de WOZ-waarde zoals die door de BsGW bij (WOZ-) beschikking wordt vastgesteld. De verkoopcijfers van woningen vormen de basis voor de taxaties voor de nieuwe WOZ waarden van de woningen. Voor de niet-woningen wordt de WOZ-waarde berekend op andere kenmerken, zoals verhuurcijfers, omzetcijfers, bezetting, etc..

Helaas is het ten tijde van het opstellen van deze paragraaf voor BsGW nog te vroeg om een betrouwbare WOZ-waarde prognose voor het komende jaar af te geven. Deze volgt nog op een later moment. Op dit moment is aansluiting gezocht bij de beschikbare gegevens uit de 'witte kaart' en beschikbare WOZ waarde medio september. Bij de opbrengst OZB wordt uitgegaan van de bedragen uit de meerjarenraming 2025-2028. Net als voorgaande jaren wordt in de decembervergadering de verordening OZB voorgelegd ter vaststelling, waarbij voor wat betreft de tariefstelling zal worden uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden bij BsGW. In oktober en in november 2024 zullen de laatste gegevens worden aangeleverd en zal een herberekening plaatsvinden.

Voor het belastingjaar 2025 levert dit de volgende voorlopige tarieven voor de OZB op:

Belastingsoort	Tarief 2024	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2025
Eigenaar woningen	0,1261%	€ 1.342.200.000	0,1323%
Eigenaar niet-woningen	0,3412%	€ 106.500.000	0,3482%
Gebruiker niet-woningen	0,2993%	€ 80.900.000	0,3155%

N.B. Indien de WOZ-waarde van de onroerende zaken sterker stijgt dan de belastingopbrengst, daalt het tarief van de OZB.

Toeristenbelasting

Bij het vaststellen van de begroting 2022 en verder heeft de Gemeenteraad een amendement aangenomen betreffende de tarieven van de toeristenbelasting. De indieners van het amendement hopen - onder andere - dat hiermee de jaarlijks terugkerende discussie over de tarieven tot de verleden tijd behoort en dat meer duidelijkheid wordt gegeven richting de aanbieders van verblijf. De volgende tarieven zijn vastgesteld:

Accommodatiesoort	2025	2026
Camping/Groepsaccommodatie	€ 2,05	€ 2,15
Overig	€ 2,90	€ 3,05

In de begroting wordt uitgegaan van in totaal 660.000 overnachtingen op jaarbasis.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit. De Gemeenteraad heeft een aantal jaar geleden besloten de opbrengst van de hondenbelasting mede te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Dat betreft bijvoorbeeld het bekostigen van honden-uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep, handhavingstaken en dergelijke. Vorige jaar is in deze paragraaf vermeld dat in de Tweede Kamer, naar aanleiding van het burgerinitiatief "Stop de hondenbelasting", een debat gevoerd werd over mogelijke afschaffing van deze belasting. Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen bekend die duiden op de afschaffing van deze gemeentelijke belasting. In de prognose van BsGW wordt uitgegaan van 840 honden en één kennel.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning ter beschikking houdt, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is bij de invoering van deze belasting aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de Algemene Uitkering van het Rijk. Degenen die een tweede woning ter beschikking houden profiteren wel van diensten die uit de inkomsten van de algemene middelen betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien deze eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de bevolkingsadministratie van de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage uit de Algemene Uitkering voor deze personen. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen en gebaseerd op de door de Gemeentewet geboden bevoegdheid. Als tarief is gekozen voor een percentage van de WOZ-waarde van de tweede woning. Deze Sstematiek is vergelijkbaar met de OZB. Dit betekent dat het tarief voor belastingjaar 2025 vastgesteld wordt op 0,1323% wat is gebaseerd op het voorlopige OZB tarief.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt in de (woon)kern Vaals geheven. Hierbij wordt uitgegaan van een vast bedrag van € 200 per object waarvan of waarbij een belastbaar feit aanwezig is. De netto opbrengst, zijnde de bruto-opbrengst minus de perceptiekosten, wordt in het Ondernemersfonds - beheert door de Stichting Ondernemers Vaals/Samen Vaals - gestort. Deze middelen worden door het Ondernemersfonds ingezet voor economisch ondersteunende activiteiten. Voor belastingjaar 2025 wordt uitgegaan van 150 belastingplichtigen hetgeen een bruto-opbrengst vertegenwoordigt van € 30.000.

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

De gemeente Vaals hanteert voor riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten in verband met de gemeentelijke watertaken, zoals het onderhoud aan en de aanleg van riolering, volledig aan de burgers en bedrijven worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de kostenbestrijding van de afvalinzameling een volume/frequentiesystematiek (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op de som van een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van de omvang in personen van het huishouden. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat afval wordt aangeboden. Belangrijke doelstellingen van deze systematiek zijn zoveel mogelijk gescheiden ophalen van de huishoudelijke afvalstoffen en het laten betalen van de daarmee samenhangende kosten door degene die de kosten veroorzaakt (de vervuiler betaalt).

In de begroting 2025 wordt uitgegaan van de volgende tarieven:

Ledigingen/Diftar:

Soort afvalmiddel	2025
240 liter container rest	€ 10,00
140 liter container rest	€ 7,35
Aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,80
Gebruik extra container GFT	€ 11,45

Vast tarief:

Omschrijving	2024	2025
Alleenstaande	€ 358,05	€ 362,50
Stijgingspercentage		1,2%
Meerpersoonshuishouden	€ 370,50	€ 375,10
Stijgingspercentage		1,2%

Het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt voor rekening van het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval (€ 1.687.662) Daarnaast begroot de gemeente ruim € 143.884 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een aanslag afvalstoffenheffing opleggen. Voor belastingjaar 2025 verwachten wij een bedrag van € 2.363.022 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de totale begrote kosten voor het product afval in 2025 € 2.363.022 bedragen. Met een geraamde totale opbrengst van € 2.363.022 (waarbij eveneens sprake is van een onttrekking uit de voorziening van € 50.000) betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing		2025
Directe kosten taakveld afval (excl. perceptiekosten)		€ 1.687.662
Inkomsten taakveld afval		-€ 99.818
Netto kosten taakveld afval		€ 1.587.844
Perceptiekosten (onderdeel van directe kosten taakveld afval)		€ 93.800
Toe te rekenen kosten taakveld overhead		€ 143.884
Dividend Rd4		€ - 10.500
Toe te rekenen kwijtschelding taakveld inkomensregelingen		€ 240.000
Compensabele BTW		€ 307.994
Totale kosten		€ 2.363.022
Opbrengst heffingen incl. onttrekking voorziening		-€ 2.363.022
Kostendeckendheid		100%

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Dit wordt ook wel aangeduid als de gemeentelijke watertaken. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing heffen ter bestrijding van de met de uitvoering van de gemeentelijke watertaken samenhangende kosten. In Vaals kennen wij zowel een heffing voor de eigenaar als een heffing voor de gebruiker van een object waarvoor gemeentelijke watertaken worden uitgevoerd.

De eigenarenheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (op gelijke voet als de onroerende zaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik, conform de volgende staffel:

- 1) ≤ 500 m³;
- 2) 501 t/m 5.000 m³;
- 3) > 5.000 m³.

Voor de gebruikersheffing heeft de Gemeenteraad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1,0:1,5:2,0. De kostenverdeling tussen eigenaren en gebruikers die door de Gemeenteraad in 2019 is bepaald wordt in deze begroting voortgezet. Voor de berekening van de gebruikerstarieven is uitgegaan van het voor 2025 door de BsGW geprognostiseerd totale waterverbruik van 603.000 m³. Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt verwezen naar de opmerkingen hierover bij het onderdeel onroerende zaakbelastingen.

Omschrijving	2024	2025
Eigenaar woningen	0,0828%	0,0801%
Eigenaar niet-woningen	0,1139%	0,1102%
Gebruiker ≤ 500 m³	€ 0,63	€ 0,61
Gebruiker 501 t/m 5.000 m³	€ 0,97	€ 0,94
Gebruiker > 5.000 m³	€ 1,29	€ 1,25

De tarieven dalen gemiddeld met 3,1% dit komt met name door de afname van de lasten op het taakveld riool.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast begroten wij € 136.019 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is een bedrag van € 69.500 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen. Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2025 een bedrag van € 1.596.759 aan rioolheffing te ontvangen. De totale begrote kosten voor het product riool bedragen in 2025 € 1.596.759. Dit betekent dat de tarieven 100% kostendeckend zijn.

Rioolheffing		2025
Directe kosten taakveld riool		€ 1.030.756
rente nieuwe investeringen		€ 8.644
Inkomsten taakveld		-€ 600
Netto kosten taakveld		€ 1.039.400
Perceptiekosten (onderdeel van directe kosten taakveld riool)		€ 69.300
Onkruidbestrijding		€ 69.500
Toe te rekenen kosten taakveld overhead		€ 136.019
Toe te rekenen kwijtschelding taakveld inkomensregelingen		€ 25.000
Compensabele BTW investeringen + exploitatie		€ 257.541
Totale kosten		€ 1.596.759
Opbrengst heffingen		€ 1.596.759
Kostendeckendheid		100%

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijken de totale gemeentelijke kosten van de markt € 53.193 bedragen. Om deze kosten volledig af te dekken uit de opbrengst van het marktgeld dient het tarief vastgesteld te worden op € 12,01 per maand per strekkende meter. Er is uitgegaan van het aantal strekkende meters van 369.

Marktgelden 2025			
Lasten	Baten	Strekkende meters	Tarief
€ 53.193	€ 53.193	369	€ 12,01

Leges

De opbrengsten van de leges bestaan uit een optelsom van de verschillende producten en diensten die worden aangeboden waarbij de aantallen worden vermenigvuldigd met het tarief wat is opgenomen in de tarieventabel per 2025. De kostendeckendheid van de algehele tarieventabel mag niet uitkomen boven de 100%. Dit betekent tegelijkertijd dat afzonderlijke producten wel boven of onder de kostprijs mogen worden aangeboden. Mede gelet op de komst van de Omgevingswet is integraal de kostendeckendheid beoordeeld. De kostendeckendheid komt niet uit boven de 100% en uiterlijk bij het belastingvoorstel volgt een meer gedetailleerde uitwerking. De geraamde baten per 2025 zijn als volgt:

Legesverordening 2025	Baten
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	€ 96.750
Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	€ 230.000
Hoofdstuk 3 Europese Diensten Richtlijn (EDR)	€ 6.000
Totaal	€ 332.750

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen. De totale opbrengst wordt voor 2025 geraamd op € 801.000.

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2025

Belastingsoort		Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst begroting
Onroerende zaakbelastingen					
Eigenaar	Woningen	€ 1.342.200.000	0,1323%	€ 1.776.096	€ 2.402.203
	Niet-woningen	€ 106.500.000	0,3482%	€ 370.800	
Gebruiker	Niet-woningen	€ 80.900.000	0,3155%	€ 255.307	
Toeristenbelasting					
Overnachtingen	Campings etc.	120.000	€ 2,05	€ 246.000	€ 1.812.000
	Overig	540.000	€ 2,90	€ 1.566.000	
	Totaal	660.000			
Forensenbelasting					
Eigenaar		€ 21.000.000	0,1323%		€ 26.000¹
Reclamebelasting					
Aantal reclame uitingen		150	€ 200		€ 30.000
Hondenbelasting					
Tarief per hond		840 honden	€ 45,55		€ 38.000
Totaal aantal honden		1 Kennel	€ 222,75		
Rioolheffing					
Eigenaar	Woningen	€ 1.342.200.000	0,0801%	€ 1.075.000	€ 1.596.759
	Niet-woningen	€ 106.500.000	0,1102%	€ 117.763	
Gebruiker	Waterverbruik ≤ 500 m3	520.000 m3	€ 0,61	€ 316.901	
	Waterverbruik 501 t/m 5.000m3	50.000 m3	€ 0,94	€ 46.916	
	Waterverbruik > 5.000 m3	33.000 m3	€ 1,25	€ 41.180	
Afvalstoffenheffing					
		Vast tarief	Tarief per lediging		
Eenpers.huishouden	2.500	€ 362,50		€ 906.250	€ 2.363.022
Meerpers.huishouden	2.970	€ 375,10		€ 1.114.047	
140 liter restcontainer	10.000		€ 7,35	€ 73.500	
240 liter restcontainer	11.000		€ 10,00	€ 110.000	
60 liter afvalzak	60.000		€ 1,80	€ 108.000	
Gebruik extra container GFT	225		€ 11,45	€ 2.576	
Korting med.afval				€ 1.351 -/-	
Marktgeld - Vaste plaats					
		369 strekkende meter per maand	€ 12,01	€ 53.193	€ 53.193
Leges bouw- en woningtoezicht					
Secretarieleges (centrale balie / KCC)				€ 230.000	€ 332.750
Opbrengst parkeergelden				€ 102.750	
Opbrengst parkeergelden				€ 801.000	€ 801.000
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen 2025					€ 9.454.927

¹ Op basis van het voorlopige tarief OZB kan de opbrengst anders uitkomen. Begroting is doorslaggevend.

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2024 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2024" zijn opgenomen.

¹ Op basis van het voorlopige tarief OZB kan de opbrengst anders uitkomen. Begroting is doorslaggevend.

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk eigenaar obv. Coelo Atlas lokale lasten 2024		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals	€ 1.104	€ 1.191
Simpelveld	€ 1.086	€ 1.127
Meerssen	€ 1.224	€ 1.327
Valkenburg a/d Geul	€ 984	€ 997
Voerendaal	€ 1.157	€ 1.207
Eijsden – Margraten	€ 1.010	€ 1.138
Gulpen – Wittem	€ 1.022	€ 1.148
Gemiddeld Limburg	€ 931	€ 993

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk gebruiker (huurder) obv. Coelo Atlas lokale lasten 2024		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals	€ 441	€ 527
Simpelveld	€ 597	€ 638
Meerssen	€ 457	€ 559
Valkenburg a/d Geul	€ 437	€ 450
Voerendaal	€ 652	€ 703
Eijsden – Margraten	€ 243	€ 372
Gulpen – Wittem	€ 239	€ 365
Gemiddeld Limburg	€ 352	€ 412

Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals (2024 versus 2025) is uitgegaan van:

- een woning met een WOZ-waarde van € 214.00 (zijnde het gemiddelde van de WOZ waarde binnen de gemeente Vaals , en uitgaande van de voorlopige tariefstellingen OZB en riool per 2025);
- een waterverbruik van 40 m3 (eenpersoonshuishouden) en 130 m3 (meerpersoonshuishouden);
- 6 ledigingen (voor een eenpersoonshuishouden) en 12 ledigingen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Dit levert het volgende beeld op:

Soort belasting	2024	2025
OZB-eigenaar grondslag	€ 269,85	€ 283,17
Afvalstoffenheffing (EPH)	€ 409,65	€ 414,55
Rioolheffing (EPH)	€ 202,39	€ 195,78
Totaal	€ 881,90	€ 893,50
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1		1,3%

Soort belasting	2024	2025
OZB-eigenaar grondslag	€ 269,85	€ 283,17
Afvalstoffenheffing (MPH)	€ 473,70	€ 479,20
Rioolheffing (MPH)	€ 259,09	€ 250,63
Totaal	€ 1.002,65	€ 1.013,00
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1		1,0%

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2025, 0,1595% bedraagt (bron meicirculaire 2024). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. Deze is voor 2025 – 2028 nagenoeg nihil.

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen en de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

De beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving. Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij/zij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz.

Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld. Alle bij de BsGW aangesloten gemeenten hanteren de 100% norm.

Inmiddels is vanuit het Rijk duidelijkheid gegeven over de verruiming van de vermogensnorm voor inwoners met een AOW/WAO uitkering. Van deze verruiming is gebruik gemaakt. Een verwijzing is op zijn plaats naar de vastgestelde kwijtscheldingsverordening per 2024.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2025	€ 265.000 (raming)
2024	€ 125.000 ²
2023	€ 227.000
2022	€ 235.000
2021	€ 238.000
2020	€ 214.000

Bron 'Witte kaart 2024' BsGW; toestand 30 juni 2024

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2025-2028

In voorgaande jaren werd voor zover bekend een doorkijk van de verwachte tariefontwikkeling in de komende drie jaren weergegeven. Met de huidige stand van prijsontwikkeling en inflatie is een dergelijke doorkijk van zoveel onzekerheden afhankelijk dat ditmaal slechts een vergelijk tussen 2024 en 2025 wordt weergegeven.

Belastingsoort	Tarief 2024	Tarief 2025
Woningen – eigenaar	0,1261%	0,1323%
Niet-woningen eigenaar		0,3482 %
Niet-woningen gebruiker	0,3412%	0,3155%
Waterverbruik ≤ 500 m3	€ 0,63	€ 0,61
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m3	€ 0,97	€ 0,94
Waterverbruik > 5.000 m3	€ 1,29	€ 1,25
Eigenaar woningen	0,0828%	0,0801%
Eigenaar niet-woningen	0,1139%	0,1102%
Eenpersoonshuishouden	€ 358,05	€ 362,50
Meerpersoonshuishouden	€ 370,50	€ 375,10

² Peildatum 30 juni 2024.

Paragraaf Financiering

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen** en **beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* **Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015)** (in 2019 op actualiteit beoordeeld)

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie. Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Het Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden.

Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtaak van de **Gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtaak van het **College** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de Gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het College verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2025 – 2028 (opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 25 van de financiële verordening gemeente Vaals (vastgesteld op 22 april 2024) verschaft het College in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. De onrust in het Midden Oosten en de oorlog in Oekraïne zijn

allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken. Het geven van een rentevisie is er niet makkelijk op geworden.

Medio september 2024 is de rente voor een lening van 10 jaar 2,96 % (was in september 2023 3,61 %) en de rente voor een lening van 25 jaar 3,05 % (was 3,63 %).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 3,00 % (2025 - 2028) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 4,00 %. Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 3,5% aangehouden. Met deze rentepercentages is gekozen voor een redelijk defensief (risicomijdend) rentebeleid.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2025 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:

a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2025	€ 44.496.200
b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet voor 2025	€ 3.782.177

Voor 2024 bedroeg de limiet € 3.637.000.

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt per kwartaal plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan.

De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3^e kw. 2023	4^e kw. 2023	1^e kw. 2024	2^e kw. 2024
Vlottende middelen	4.108.000	5.440.000	4.196.000	3.985.000
Vlottende schuld	123.000	2.000	131.000	44.000
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	3.985.000	5.438.000	4.065.000	3.941.000
Kasgeldlimiet	3.244.000	3.244.000	3.637.000	3.637.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) limiet	7.229.000	8.682.000	7.702.000	7.578.000

Renterisico van de vaste schuld

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2025 – 2028				
<i>Bedragen * € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Renterisico:				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	2.000	2.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	2.000	2.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	1.600	1.600	1.600	1.600
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.600	1.600	1.600	1.600
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.600	1.600	1.600	1.600
Rente-risiconorm:				
8. Begrotingstotaal	44.496	42.520	41.865	42.156
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	8.899	8.504	8.373	8.431
Toets rente-risiconorm:				
10. Rente-risiconorm	8.899	8.504	8.373	8.431
7. Renterisico op vaste schuld	1.600	1.600	1.600	1.600
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	7.299	6.904	6.773	6.831

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. Om gelijke tred te houden met de afschrijvingstermijnen hebben de geldleningen, die de afgelopen 10 jaar zijn afgesloten een looptijd van 25 jaar. Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Financieringsbehoefte

Voor de jaren 2025 t/m 2028 is de inschatting, dat € 8.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Het is zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5 % in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 4,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk).

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2025	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 3.000.000	2006	€ 840.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 870.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 800.000	4,5%	2032
€ 10.000.000	2011	€ 3.250.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 5.900.000	1,99%	2039
€ 10.000.000	2019	€ 7.800.000	0,76%	2044
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 0				

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de Gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente over de kapitaallasten de komende jaren:

2025 → 1,35%
 2026 → 1,25%
 2027 → 1,15%
 2028 → 1,05%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Renteschema commissie BBV

De commissie BBV beveelt aan om het renteschema, zoals opgenomen in de notitie rente 2016, op te nemen in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Renteschema begroting 2025					
		2025	2026	2027	2028
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	391.766	345.884	299.931	254.190
b.	Externe rentebaten	-567	-501	-434	-368
	Saldo	391.199	345.383	299.497	253.822
c.					
	Rente grondexploitatie	-72.459	-44.065	-13.556	-12.486
	Rente projectfinanciering	0	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	318.740	301.318	285.941	241.336
d1					
	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2					
	Rente voorzieningen	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	318.740	301.318	285.941	241.336
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	321.114	300.343	290.145	246.823
f.	Renteresultaat op taakveld treasury	-2.374	975	-4.204	-5.487

Paragraaf Verbonden partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen: de zogenoemde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Naast het bestuurlijk en financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij een publiek belang behartigt. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

Verbonden partijen kunnen gemeenschappelijke regelingen of deelnemingen (bijvoorbeeld vennootschappen, stichtingen en verenigingen) zijn. Naast "verbonden partijen" heeft de gemeente ook nog relaties met andere derde partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat de volgende doelen haalbaar zijn:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen met behorende bijdragen voor de periode 2025 t/m 2028:

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

	Naam verbonden partij	2025	2026	2027	2028
1.	Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD; Veilig Thuis; JGZ)	€ 669.643	€ 669.643	€ 669.643	669.643
2.	Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg	€ 72.576	€ 72.576	€ 72.576	72.576
3.	Omnibuzz	€ 318.861	€ 327.980	€ 338.487	349.279
4.	Regionale samenwerking leerplicht en RMC	€ 93.023	€ 93.023	€ 93.023	93.023
5.	Regionale samenwerking leerlingenvervoer	€ 29.450	€ 29.450	€ 29.450	29.450
6.	Reinigingsdiensten Rd4	€ 1.373.372	€ 1.373.372	€ 1.373.372	1.373.372
7.	RUD Zuid-Limburg	€ 168.604	€ 168.604	€ 168.604	168.604
8.	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten	€ 1.335.794	€ 1.335.794	€ 1.335.794	1.335.794
9.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	€ 1.626.595	€ 1.477.483	€ 1.265.495	1.131.268
10.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	€ 275.211	€ 298.812	€ 309.582	n.b.
11.	Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg	€ 4.848	€ 4.848	€ 4.848	4.848
12.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	€ 1.115.362	€ 1.153.283	€ 1.187.329	1.222.530
13.	Het Gegevenshuis	€ 144.175	€ 149.654	€ 155.340	161.243
	Vennootschappen en coöperaties				
14.	Enexis Holding NV	-	-	-	
15.	CSV Amsterdam BV	-	-	-	
16.	Rd4 NV	-	-	-	
17.	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	-	-	-	
18.	WML				

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

NAAM	1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	<p>De GGD Zuid Limburg is een gemeenschappelijke regeling, die is ingesteld door de gemeenten in Zuid-Limburg. Gemeenten hebben de taak om de lokale publieke belangen op het gebied van publieke gezondheid te behartigen. Gemeenten bepalen het gezondheidsbeleid en voeren hierop regie. De GGD adviseert gemeenten, levert data en kennis, verbindt partijen en is aanjager van processen die moeten leiden tot een betere gezondheid van de Zuid-Limburgers. Ook zorgt de GGD voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid en aanvullende taken die door de gemeenten aan de GGD zijn opgedragen. De GGD Zuid Limburg kent 3 programma's: GGD, Jeugdgezondheidszorg en Veilig Thuis. De taken van de GGD staan beschreven in het dienstverleningspakket en hebben een wettelijke grondslag in respectievelijk de Wet publieke gezondheid, de Wet ambulancezorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De GGD Zuid-Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.</p>		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Jaegers.		
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in 2025 van €669.643 (GGD € 194.404 Veilig Thuis € 147.810, JGZ € 308.362, RVP € 19.067) op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.
FINANCIËEL RESULTAAT		2025	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Door deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwonertal door de gemeenten gedragen.		

ONTWIKKELINGEN	Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) zijn nieuwe landelijke ontwikkelingen die een veranderende rol vragen van de GGD. Ook de doorontwikkeling van Trendbreuk en de trendbreukopgave zelf, de versterking van infectieziektebestrijding pandemische paraatheid (VIPP), de inrichting van een gezonde leefomgeving en de versterking van de kennis- en adviesfunctie zijn opgaven die in de toekomst veel van de GGD zullen vragen. Dat brengt een nieuwe rol en positie van de GGD. Naast het uitvoeren van de wettelijke taken, krijgt de GGD de rol van procesregisseur, die namens de 16 Zuid-Limburgse gemeenten het voortouw neemt in deze ontwikkelingen. De GHOR wordt per 1 januari 2025 overgedragen aan de VRZL.
----------------	---

NAAM	2. Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	<p>De deelnemende gemeenten zijn een onderlinge samenwerking aangegaan gericht op de doelstellingen zoals verwoord onder de leden 1 en 2 van dit artikel en op basis van de uitgangspunten zoals verwoord onder de leden 3 tot en met 6 van dit artikel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het zorgdragen voor een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van de jeugdhulptaken, zoals vastgelegd in de beleidsplannen Jeugd van de deelnemende gemeenten, met inachtneming van de bepalingen van de Jeugdwet. 2. Het delen van kennis en expertise in de regio die nodig zijn voor de ontwikkeling en uitvoering van het jeugdhulpbeleid. 3. De samenwerking wordt zodanig ingericht dat zij garant staat voor continuïteit en duurzaamheid van de jeugdhulp. 4. In de vormgeving van deze gezamenlijk uit te voeren jeugdhulp wordt maximaal aangesloten op de wijze van inrichting van de lokale jeugdhulptaken in de deelnemende gemeenten. 5. De deelnemende gemeenten behouden hun eigen bestuurlijke structuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden gericht op een goede dienstverlening aan de eigen bevolking en ruimte voor het behoud van eigen identiteit in de uitvoering van de nieuwe jeugdhulptaken. <p>Deze centrumregeling betreft de taken die de centrumgemeente voor de deelnemers verricht ten behoeve van de verwerving van de dienstverlening van de jeugdhulp zoals omschreven in artikel 4 van deze regeling.</p>
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2025: € 72.576) voor ingekochte zorg op basis van feitelijk gebruik via de centrumgemeente en de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. Besluitvorming verloopt via bestuurlijk overleg.

RISICO'S	Er bestaat binnen de Jeugdwet nog steeds een risico op nagekomen kosten uit eerdere jaren via de alternatieve route alsmede correcties (met terugwerkende kracht) die door de accountant van de Centrumregeling worden doorgevoerd. Op sommige onderdelen zoals Jeugdzorg Plus alsook de gecertificeerde instellingen wordt regionaal gestuurd met het risico dat er lokaal niet tijdig informatie voorhanden is. Tevens spelen hier ook regio-overstijgende afspraken die de sturing beïnvloeden. Al deze elementen vallen binnen de kosten (en afrekeningen) Jeugdwet die we vanuit de Centrumregeling Maastricht ontvangen.
ONTWIKKELINGEN	In 2024 is het beleidskader Jeugd Zuid-Limburg door de gemeenteraad vastgesteld. Een van de uitgangspunten in dit beleidsplan is dat gemeenten meer 'in control' komen. Bekostiging van de jeugdhulp die gemeenten inkopen hangt samen met dit uitgangspunt. Bekostiging vraagt om inkoop. Deze inkoop wordt in Zuid-Limburg samengedaan met gemeente Maastricht als centrumgemeente. De huidige zorgcontracten voor jeugdhulp in het kader van de Jeugdwet in de regio lopen af en er zal in 2024 gekeken moeten worden naar eventuele nieuwe aanbieders.

NAAM	3. Omnibuzz		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Sittard-Geleen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Omnibuzz is een Gemeenschappelijke Regeling die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het vraag afhankelijk vervoer in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) voor 30 Limburgse gemeenten. De bijna 39.500 klanten zijn inwoners die van hun gemeente een indicatie voor vervoer hebben gekregen. De dienstverlening is gericht op optimalisatie van het vervoer voor zowel de reizigers als de deelnemende gemeenten. Omnibuzz voert tevens in een aantal gemeenten ander kleinschalig vervoer uit in opdracht van die gemeente(n). Het doel van Omnibuzz is: 'Het bieden van de beste service op het gebied van (aangepast) vervoer.' Hierbij ligt een sterke focus op het bieden van (maatwerk-)oplossingen voor vervoersvragen van klanten. Omnibuzz zorgt dat klanten - ook diegenen die daarbij ondersteuning nodig hebben - optimaal gebruik kunnen maken van het vervoer en daardoor kunnen blijven participeren. De uitdaging is deze functie binnen de financiële kaders te blijven vervullen. Hiervoor wordt ingezet op efficiënt vervoer en de eigen kracht van klanten.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Beesel, Bergen (L), Brunssum, Gennep, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Simpelveld, Venlo, Venray, Voerendaal, Weert en Beekdaelen.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Jaegers		
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2025: € 318.861) op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025

	eigen vermogen	€ 924.500	€ 918.375
	vreemd vermogen	€ 5.575.298	€ 5.117.079
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het eigen vermogen is begroot door een zo goed mogelijke inschatting te geven van de reserves en voorzieningen op basis van de nu bekende risico's.		
ONTWIKKELINGEN	<ul style="list-style-type: none"> - De impact van COVID-19 is provinciaal nog steeds merkbaar in de vorm van een lagere vervoersvraag, maar de verschillen tussen gemeenten nemen toe en de voorspelbaarheid neemt af. Dit maakt het moeilijk om begrotingen strak op te stellen op basis van algemene uitgangspunten. Om goed te kunnen begroten is onderzoek, analyse en meer maatwerk op gemeenteniveau nodig. Dit inzicht heeft onder andere geleid tot een aanpassing van de financiële uitgangspunten, waarbij Omnibuzz 2019 als peiljaar loslaat en de begrotingen baseert op de volumes van het laatste volledige jaar (2023). De verwachting is dat daarmee de forse overschrijdingen op de begrotingen, zoals nu in een aantal gemeenten het geval is, voor de komende jaren voorkomen worden. Het leidt anderzijds wel tot een structureel hogere begroting voor deze gemeenten. - Aanpassingen in de lijnvoering in Limburg leiden tot steeds meer gebieden waar de afstand tussen het OV en de voordeur toeneemt. Doordat ook het OV met personeelstekort en bijbehorende kwaliteitsverlies te kampen heeft, biedt het OV in afnemende mate een passend en/of aantrekkelijk alternatief voor mensen met een beperking. Deze ontwikkeling staat haaks op de gezamenlijke ambitie om OV gebruik onder klanten juist te stimuleren en de instroom van nieuwe klanten te beperken. Omnibuzz spant zich daarom optimaal in om de integratie met het OV te bevorderen en het OV aantrekkelijk te maken voor de klanten. De insteek van Omnibuzz is het minimaliseren van deze gevolgen voor Omnibuzz en het optimaliseren van het aanbod van openbare vervoersoplossingen, zodat deze ook voor (potentiële) klanten van Omnibuzz passend zijn. - De problemen met het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerde chauffeurs houdt aan en kan serieuze vormen aannemen als het vervoersvolume verder aantrekt, iets dat Omnibuzz in een aantal gemeenten al constateren. Dit onderwerp krijgt de volledige aandacht en vraagt vanwege de omvang en impact ook aanpassingen aan de systeemkant, zoals de toepassing van piekspreiding. - De toename van demotie of verward gedrag bij de doelgroep heeft gevolgen voor de uitvoering van het vervoer en de dienstverlening via de telefoon. Het uitvoeren van ritten en het verwerken van rit- en informatieaanvragen kost hierdoor gemiddeld meer tijd. Dit is een ontwikkeling die Omnibuzz concreet terugziet in de oplopende gemiddelde gesprekstijd. Een daling in het aantal telefonische contacten leidt hierdoor niet noodzakelijk tot minder bezetting aan de telefoon. Aangezien deze tendens voorlopig doorzet, zet Omnibuzz nog nadrukkelijker in op het gebruik van digitale kanalen, zoals Mijn Omnibuzz, om de druk op de telefonische dienstverlening te beperken. Omnibuzz volgt hiermee de landelijke tendens, zoals onder andere blijkt uit de handreiking van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met betrekking tot de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer. Hierin staat onder andere: "Om een compacte, efficiënte overheid te realiseren met hoogwaardige dienstverlening, is 		

	digitalisering een vereiste en is het digitale kanaal het voorkeurskanaal. Het uitgangspunt is: digitaal waar het kan". Uiteraard houdt Omnibuzz hierbij altijd rekening met de (on-)mogelijkheden van de klanten.
--	--

NAAM	4. Regionale samenwerking leerplicht en RMC
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Vaals onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct. Ook is de continuïteit van de uitvoering van de functie gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden. Daarnaast worden de scholen en instelling meer betrokken in het verdere proces en zien ze sneller resultaat van hun melding.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding (2025: € 93.023) voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehouders overleg adviseert hierin.
RISICO'S	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.
ONTWIKKELINGEN	De uitvoering is belegd bij Team Onderwijs van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Leerplicht, RMC en VSV vormen één inhoudelijk en organisatorisch geheel om schoolverzuim en schooluitval tegen te gaan. Naast haar uitvoeringstaken heeft het Team Onderwijs intensieve contacten met het Rijk en de onderwijspartners in RMC-regio 39 Zuid-Limburg. Dit in het kader van de gemaakte afspraken in het Regionaal Programma 'Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten en aandacht voor kwetsbare jongeren'. Doel is om in samenspraak preventieve beleidsmaatregelen uit te voeren op scholen, die bijdragen aan het terugdringen van schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten. Beleidsmatig stelt de gemeente Maastricht zich als taak om samenhang te waarborgen tussen de aanpak LP-RMC/VSV en het regionale Beleidsplan Jeugd. Getracht wordt o.a. om voortijdige schoolverlaters en kwetsbare jongeren toe te leiden naar regulier werk. De gemeente Vaals zorgt hierbij voor de lokale afstemming met de jeugdconsulenten c.q. samenwerking met WijVaals in relatie tot de uitvoering van de leerplichttaken (met name op de basisscholen in Vaals en Vijlen) en hebben hiervoor contact met de leerplichtambtenaar van de gemeente Maastricht.

NAAM	5. Regionale samenwerking Leerlingenvervoer
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken van het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Vaals, Maastricht, Meerssen, Valkenburg a/d Geul, Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is. (2025: € 29.450)
RISICO'S	Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.
ONTWIKKELINGEN	Na het rapport van de Kinderombudsman van augustus 2019 genaamd: "Als de weg naar Passend Onderwijs niet passend is" heeft de VNG een nieuwe modelverordening aangeboden. De aanleiding voor de nieuwe modelverordening had weliswaar geen wettelijke grondslag, maar kwam voort uit de ontwikkelingen die in het sociaal domein en specifiek in het passend onderwijs spelen. Er was behoefte aan meer afstemming met Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, maar ook aan ruimte voor meer maatwerk voor leerlingen. De nieuwe modelverordening geeft inhoudelijk geen nieuw beeld maar wel de weg naar de beslissing geeft een wijziging in aanpak aan. In de mogelijke nieuwe werkwijze moet er in gesprek worden gegaan met de aanvragers om duidelijk te maken welke voorziening het meest passend is. Rekening houdende met de vraag vanuit het kind en de mogelijkheden vanuit de verordening. Dit geeft ons wellicht ook een mogelijkheid om in samenspraak met de ouder/verzorger de voorziening op een andere wijze in te vullen.

NAAM	6. Reinigingsdiensten Rd4		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks bestuur: Wethouder Verbeek		
FINANCIËEL BELANG	Bij Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht (2025 € 1.373.372). Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten.		
VERMOGEN	X 1.000 geconsolideerd	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	€ 3.629	€ 4.226
	vreemd vermogen	€ 45.880	€ 48.998
FINANCIËEL RESULTAAT	X 1.000 geconsolideerd	2025	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Een risico bij de gemeente ligt aan de inkomstenkant. Indien het vaste en variabele tarief van de afvalstoffenheffing verkeerd wordt geschat en/of het aantal ledigingen dat aan inwoners in rekening wordt gebracht te laag is, dan betekent dit een extra financieel risico. Bovendien bestaat het risico bij het doorberekenen van ledigingen dat niet alles kan worden doorberekend (bijvoorbeeld bij een verhuizing). De gemeenten dekken deze resterende risico's af in hun egalisatiereserves. Bij het samenstellen van de begroting is gekozen voor een aantal verdeelsleutels waarbij er schattingen zijn gemaakt op basis van eigen ervaringen en ervaringen van derden. Belangrijke parameters hierbij zijn het afvalvolume, de vullingsgraad van de containers en het aanbodpercentage van de containers. Indien de realiteit slechter is dan begroot dan kan dit voor de gemeente een financieel risico betekenen.		
ONTWIKKELINGEN	In 2022 is gestart met de uitvoering van het Grondstoffenplan 2022-2026. Speerpunten voor 2025 zijn verdergaande communicatie- en motivatieprojecten om afvalscheiding verder te stimuleren conform de gestelde ambities. Een belangrijk onderdeel is de nieuwe app die momenteel in ontwikkeling is. Hiermee kunnen we interactief met onze burgers communiceren. De ontwikkeling van deze app is in samenwerking met de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg geïnitieerd. Intrinsieke motivatie van burgers om deel te nemen aan een circulaire economie en verbetering van de kwaliteit van de grondstoffen zijn speerpunten van de		

	plannen. Daarnaast zullen er campagnes gestart worden om dumpingen bij ondergrondse afvalcontainers tegen te gaan en zullen eventuele mogelijke investeringen gedekt worden uit de resultaten van het beter scheiden van afval.
--	---

NAAM	7. RUD Zuid-Limburg									
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam									
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht									
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuvadvis op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.									
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer									
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.									
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks en algemeen bestuur : Burgemeester Leunessen									
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2025: € 168.604) aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd. Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer.									
VERMOGEN	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>01.01.2025</th> <th>31.12.2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 1.089</td> <td>€ 1.089</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 2.508</td> <td>€ 2.508</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025	eigen vermogen	€ 1.089	€ 1.089	vreemd vermogen	€ 2.508	€ 2.508
X 1.000	01.01.2025	31.12.2025								
eigen vermogen	€ 1.089	€ 1.089								
vreemd vermogen	€ 2.508	€ 2.508								
FINANCIËEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2025	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2025									
financieel resultaat	€ 0									
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.									
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet. Voor 2025 verwacht RUD te zijn warmgedraaid om in hun dagelijkse werkzaamheden om te gaan met de nieuwe wet- en regelgeving, nieuwe werkwijzen, en de nieuwe samenwerkingsafspraken met opdrachtgevers. De implementatie van de wet zal tot ver na de datum van inwerkingtreding gevolgen blijven hebben voor de inzet van de organisatie, de medewerkers en de opdrachtgevers en ketenpartners. Vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet is de projectmatige aanpak van de implementatie binnen onze organisatie stap voor stap losgelaten en zijn de resterende implementatie-werkzaamheden intern overgedragen naar de lijn. In 2025									

	<p>zullen verschillende aspecten die samenhangen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet nog aandacht vragen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de omzetting van een inrichtingenbestand naar milieubelastende activiteiten en de implementatie daarvan in de VTH-systemen. Hiermee is in 2023 gestart en met een verwachte doorlooptijd tot eind 2025. Het volgende thema betreft de ondersteuning van de deelnemers bij het ontwikkelen van hun omgevingsvisies en omgevingsplannen. RUD verwacht dat er in 2025 een groeiend beroep zal worden gedaan op hun VTH-kennis bij het opstellen van omgevingsplannen. In het verlengde hiervan bevinden zich ook eventuele aanpassingen aan de zogeheten "bruidsschat" die gemeenten wellicht willen maken.</p>
--	--

NAAM	8. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht – Heuvellandgemeenten (SZMH)
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul
BESTUURLIJK BELANG	De regeling is bestuurlijk gezien een 'lichte' regeling: Wethouder Kompier
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten (2025: € 1.335.794) voor de uitvoering van het vastgestelde meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel. Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverlenings-overeenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten.
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Een aandachtspunt is dat door gewijzigde jurisprudentie en maatschappelijke opvattingen over fraudebestrijding, het steeds meer tijd kost om onderzoeken af te ronden. Zo ligt de bewijslast steeds meer bij de gemeente en staat de menselijke maat hierbij centraal. Dit betekent dat meer onderzoeksmethodes angewend moeten worden om een fraudeonderzoek af te ronden. Dit heeft met name invloed op de resultaten van de onderzoeken. Ook is het een trend dat het bestand stijgt, met name door de toename van het aantal jongeren tot 27 jaar. Deze stijging is bij SZMH lager dan het landelijk gemiddelde. Bij het merendeel van de uitkeringsgerechtigden is sprake van een zogenaamde lage werkfitheid, langdurige uitkeringsafhankelijkheid, laag opleidingsniveau, een fragiele balans in de financiële bestaanszekerheid, belemmeringen op meerdere leefgebieden in combinatie met een hogere begeleidingsbehoefte. Vanuit de ESF-gelden worden programma's voortgezet of opgestart. Voorbeelden hiervan zijn natuurlijk Samen Actief en het starten met financial coaches, zodat met inwoners gesproken kan worden over het tegengaan van schulden en welke beïnvloeding het aanvaarden van werk heeft op de financiële stabiliteit van de inwoner.

NAAM	9. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	<p>WOZL heeft tot doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het voorzien in het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsintegratie voor ingezetenen, die blijkens een door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. - Uitvoering geven aan de door de deelnemende Gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet. 											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier											
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2025: € 1.626.595) in de kosten van het Werkvoorzieningsschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningsschap.											
VERMOGEN	<p>WOZL hanteert het uitgangspunt dat zij niet over een eigen weerstandsvermogen hoeft te beschikken.</p> <table border="1" data-bbox="571 1070 1177 1258"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>01.01.2025</th> <th>31.12.2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 5</td> <td>€ 0</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 66</td> <td>€ 52</td> </tr> </tbody> </table> <p>De algemene reserve is geraamd op €0. Een eventueel resultaat in het voorgaande jaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve en in het volgende jaar onttrokken om vervolgens terug te geven aan de deelnemende gemeenten.</p>			X 1.000	01.01.2025	31.12.2025	eigen vermogen	€ 5	€ 0	vreemd vermogen	€ 66	€ 52
X 1.000	01.01.2025	31.12.2025										
eigen vermogen	€ 5	€ 0										
vreemd vermogen	€ 66	€ 52										
FINANCIËEL RESULTAAT	<table border="1" data-bbox="571 1393 970 1518"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>			X 1.000	2025	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2025											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningsschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningcourant, door de gemeenten gegarandeerd. Via de begroting(wijzigingen) kan de gemeenteraad steeds toetsen in hoeverre WOZL op schema ligt met het verwezenlijken van de afgesproken doelstellingen.											
ONTWIKKELINGEN	<p>Het doel van de WOZL is het voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door het UWV afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. De marktbenadering vindt plaats in volledige afstemming met het Werkgeversservicepunt Parkstad (WSP Parkstad). Hieruit volgt de volgende primaire opdracht voor GR WOZL;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een zo klein mogelijke beschutte werkomgeving. 											

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Zo maximaal mogelijke detacheren in uitvoering. 3. Marktbenadering met werkgeversservicepunt Parkstad (WSP Parkstad) 4. Geen eigen risicovolle en kapitaalintensieve activiteiten. 5. WSP parkstad detachering BV naadloos aansluiten of integratie in WSP Parkstad. 6. Duurzame plaatsing op de passende werk met bijpassend rendement. 7. Beperk tekortfinanciering voor gemeenten zoveel mogelijk. <p>De WOZL geeft uitvoering van haar taken via verbonden partijen WOZL Beschut 2.0 BV en uitvoeringsorganisatie WSP Parkstad Detacheringen BV, Relim en de Werkmeester.</p>
--	---

NAAM	10. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)														
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam														
VESTIGINGSPLAATS	Roermond														
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschaps-belastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.														
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening														
DEELNEMENDE PARTIJEN	Het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.														
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier														
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage 2025 € 275.211 van Vaals in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelsystematiek. Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie.														
VERMOGEN	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;"></th> <th style="width: 20%;">01.01.2025</th> <th style="width: 20%;">31.12.2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>X 1.000</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 1.190</td> <td>€ 1.190</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 590</td> <td>€ 302</td> </tr> </tbody> </table>				01.01.2025	31.12.2025	X 1.000			eigen vermogen	€ 1.190	€ 1.190	vreemd vermogen	€ 590	€ 302
	01.01.2025	31.12.2025													
X 1.000															
eigen vermogen	€ 1.190	€ 1.190													
vreemd vermogen	€ 590	€ 302													
FINANCIËEL RESULTAAT	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 50%;">2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>X 1.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>				2025	X 1.000		financieel resultaat	€ 0						
	2025														
X 1.000															
financieel resultaat	€ 0														
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en in														

	rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelssystematiek.
ONTWIKKELINGEN	Net zoals veel verbonden partijen geeft de BsGW aan dat er veel landelijke 'problematiek' is. Daar vallen stijgende proceskostenkosten onder maar ook toenemende armoede en wetswijzigingen. De BSGW heeft te kampen met ontwikkelingen in de bedrijfsvoering. Daar staan thema's zoals Krapte op de arbeidsmarkt, een wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel waterschappen, de herziening van de kostenverdeelmethode, verbetering archiefbeheer, de ontwikkeling naar een SOR, Informatievoorziening en ICT, robotisering en artificial intelligence (AI) en het Ondernemings- en Ontwikkelplan (OOP) centraal.

NAAM	11. Veiligheidsregio Zuid-Limburg		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De missie van de veiligheidsregio Zuid-Limburg is om de bewoners en de gemeenten Zuid-Limburg zo veilig mogelijk te maken en te houden. Om deze missie te volbrengen moet de veiligheidsregio de risico's in de regio kennen en daarop voorbereid zijn. Ook moet de veiligheidsregio paraat zijn en slagkracht leveren. Dat doen ze samen met burgers, bedrijven en instellingen. Dit kunnen ze alleen waarmaken met een professionele, vitale en wendbare organisatie met vakbekwame, initiatiefrijke teamplayers die lef tonen. Dit zijn dan ook de kernwaarden.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Burgemeester Leunessen		
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2025: € 1.115.362) op basis van de verdeelsleutel. Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	€ 6.360	€ 5.896
	vreemd vermogen	€ 29.424	€ 27.275
FINANCIËEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	<p>In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt gedragen. Er zijn een aantal risico's volgens de VRZL.</p> <p>Deze risico's zijn in een 9-tal thema's onder te verdelen. Deze thema's zijn;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. CAO-ontwikkelingen 2. Technologische ontwikkelingen 3. Milieueisen 4. Datalekken / informatiebeveiliging 5. Krapte op de arbeidsmarkt 6. Omgevingswet 7. Wet open overheid (Woo) 8. Huisvestigingsbeleid bestuurlijke dialoog 9. Verlofsparen <p>Risicomanagement zal 'going concern' blijven en het beoordelen daarvan heeft een cyclisch karakter.</p>		
ONTWIKKELINGEN	Crisisbeheersing en rampenbestrijding is in de komende jaren volop in beweging. Enerzijds zijn er de meer traditionele risico's in de regio waar ze op voorbereid moeten blijven en bij moeten acteren. Dat er steeds meer nieuwe risico's bijkomen, waarbij ontwikkelingen elkaar snel opvolgen, zorgt voor een dynamische agenda. Anderzijds moet de veiligheidsregio zich voorbereiden op en acteren bij langdurige crises. Dit vraagt om een andere kijk op		

	voorbereiden en een breed inzetbare crisisorganisatie, waar ze de komende jaren mee aan de slag gaan.
--	---

NAAM	13. Het Gegevenshuis		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Landgraaf		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het Gegevenshuis ontzorgt (lokale) overheden op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimtegerelateerde (Basis)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. Hiermee kunnen (lokale) overheden voldoen aan wettelijke verplichtingen op dit gebied en kunnen dienstverlening en bedrijfsvoering kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief worden uitgevoerd.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal, Sittard-Geleen en het Waterschap Limburg. Daarnaast werkt Het Gegevenshuis ook in opdracht van de gemeenten Beesel en Valkenburg a/d Geul, de Stadsregio Parkstad Limburg, de Brandweer Zuid-Limburg en het Regionaal Orgaan Woningcorporaties (ROW) Parkstad Limburg.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier		
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2025: € 144.175) op basis van een jaarlijks overeen te komen dienstverleningsovereenkomst.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.20 25	31.12.20 25
	eigen vermogen	€ 169	€ 169
	vreemd vermogen	€ 1.058	€ 1.058
FINANCIËEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en de aflossing van geldleningen waarbij de verhouding tot ieders bijdrage aan de regeling als verdeelsleutel geldt. Voor uittreden geldt een opzeggingstermijn van één jaar, echter na een minimale deelname van vier kalenderjaren.		
ONTWIKKELINGEN	Het kunnen realiseren van de overeengekomen dienstverlening aan de deelnemers van Het Gegevenshuis heeft altijd de hoogste prioriteit. Door de in verhouding vele vacatures betekent dit dat er soms verschuivingen noodzakelijk zijn waardoor op andere projecten temporisering noodzakelijk is. Zo konden bijvoorbeeld op het gebied van doorontwikkeling digital twin, onderzoek huisvesting/werkplekconcept en professionalisering archivering niet die voortvarendheid in stappen worden gezet zoals voorzien. Met de invulling van de vacatures wordt de hoop uitgesproken dat de oorspronkelijk geplande stappen tijdig kunnen worden gezet. Een van de aanbevelingen uit de pilot Digital Twin was het doen van nader onderzoek naar de inwinning. Daarbij gaat het om de inzet van nieuwe technieken en middelen voor 2D én 3D inrichting, maar ook om de inrichting van de processen en de gevolgen voor de beheerclusters. Samen met de Smart Service Campus		

wordt onderzocht in hoeverre in samenwerking met andere overheden en bedrijven verdere digitalisering mogelijk is, waarbij ook nadrukkelijk de inzet van 3D-data onderwerp van onderzoek is. Het hiervoor genoemde onderzoek inwinning is eveneens sterk op de mogelijkheden van innovatieve inwinningstechnieken gericht. Het gebruik van geodata in de diverse domeinen wordt steeds verder ontwikkeld, veelal samen met de (beleids)verantwoordelijke medewerkers van de deelnemers. Bij het sociaal domein en zeker bij milieu en klimaatvraagstukken is een toename van de vraag bij deelnemers waarneembaar. Voor grensoverschrijdende beleids- en uitvoeringstaken zijn in opdracht van Parkstad Limburg de stappen richting samenwerking met de stad Aken gezet. Er is een basiskaart in ontwikkeling die over de grenzen met Duitsland en België heen gaat en voor allerlei beleidsterreinen inzetbaar is. Met S-Lim, een samenwerkingsverband van de Belgisch Limburgse gemeenten, wordt onderzocht op welke onderdelen samenwerking tot voordeel kan leiden.

NAAM	14. Enexis Holding NV		
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)		
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).		
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder: Wethouder Kompier		
FINANCIËEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniëntentoeslag.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	€ N.B.	€ N.B.
	vreemd vermogen	€ N.B.	€ N.B.
	* per 30/06/ 2023		
FINANCIËEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ 0	
	* per 30/06/2023		
RISICO'S	Enexis is financieel gezond en heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment bijna 50% eigen vermogen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde		

	dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.
ONTWIKKELINGEN	<p>Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De AvA heeft ingestemd met aanpassing van het strategisch plan in verband met de nieuwe wet collectieve warmtevoorziening. Enexis treft op basis daarvan voorbereidingen voor een actieve rol bij de ontwikkeling van initiatieven in haar verzorgingsgebied.</p> <p>In het strategisch plan is verder gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes.</u> _Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. - <u>Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie.</u> Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. - <u>Klanten weten wat ze aan ons hebben.</u> Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. <p>Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties</p>

NAAM	15. CSV Amsterdam BV
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Deze organisatie vervult drie doelstellingen: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)
FINANCIËEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.

VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	€ 484.349	€ 0
	vreemd vermogen	€ 6.5	€ 0
<p>Op 25 april 2024 hebben de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met een aanvullende kapitaalstorting van € 400.000 voor CSV Amsterdam BV. Deze kapitaalstorting zal worden verrekend met de financiële vereffening bij de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. (identieke aandeelhouders). In bovengenoemde cijfers is deze verrekening meegenomen. In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De inhoudelijke zitting bij de Rechtbank staat gepland op 3 september 2024. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024) zal, in overleg met de Aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet. In de begroting voor het jaar 2025 is in bovenstaand overzicht rekening gehouden dat de vennootschap zal worden beëindigd. In bovenstaand overzicht is geen rekening gehouden met een eventuele éénmalige bate voortvloeiend uit een positieve uitspraak van de Rechtbank voor CSV.</p>			
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ -20.000	
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.		
ONTWIKKELINGEN	De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.		

NAAM	16. Reinigingsdiensten Rd4 NV
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening

DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. In 2025 wordt een dividend verwacht van € 10.500,-											
VERMOGEN	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000 geconsolideerd</th> <th>01.01.2025</th> <th>31.12.2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 3.629</td> <td>€ 4.226</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 45.880</td> <td>€ 48.998</td> </tr> </tbody> </table>			X 1.000 geconsolideerd	01.01.2025	31.12.2025	eigen vermogen	€ 3.629	€ 4.226	vreemd vermogen	€ 45.880	€ 48.998
X 1.000 geconsolideerd	01.01.2025	31.12.2025										
eigen vermogen	€ 3.629	€ 4.226										
vreemd vermogen	€ 45.880	€ 48.998										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X1.000</th> <th>2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>			X1.000	2025	financieel resultaat	€ 0					
X1.000	2025											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.											
ONTWIKKELINGEN	De basis voor de begroting is het opgestelde Strategisch meerjarenplan 2022-2026 (SMP) met het motto 'Samen Steeds Slimmer'. Hierin heeft RD4 verdeeld over 7 thema's strategische doelstellingen gedefinieerd. In de begroting 2025 zijn de benodigde activiteiten en middelen opgenomen om de plannen uit dit SMP te realiseren. In lijn met dit plan is ook het Grondstoffenplan 2022-2026 opgesteld per gemeente. Hiermee geeft RD4 vorm aan het afval-/grondstoffenbeleid van de Rd4-gemeenten. Vanaf 2025 zal ook de dienstverlening van het volledige Basispakket worden gedaan voor de gehele gemeente Beekdaelen. De dienstverlening voor de voormalige gemeente Schinnen wordt overgenomen van RWM. De financiële vertaling hiervan is in de begroting meegenomen.											

NAAM	17. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent). Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)

BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)									
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Betreffende deelneming is in de boekhouding opgenomen met een boekwaarde van € 1,-.									
VERMOGEN	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>01.01.2025</th> <th>31.12.2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table> <p>Op 25 april 2024 hebben de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met een aanvullende kapitaalstorting van € 400.000 voor CSV Amsterdam BV (identieke aandeelhouders). Deze kapitaalstorting zal worden verrekend met de financiële vereffening bij de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. In bovengenoemde cijfers is deze verrekening meegenomen.</p>	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025	eigen vermogen	€ 0	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2025	31.12.2025								
eigen vermogen	€ 0	€ 0								
vreemd vermogen	€ 0	€ 0								
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X1.000</th> <th>2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	X1.000	2025	financieel resultaat	€ 0					
X1.000	2025									
financieel resultaat	€ 0									
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.									
ONTWIKKELINGEN	Op 25 april 2024 hebben de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met een aanvullende kapitaalstorting van € 400.000 voor CSV Amsterdam BV. Deze kapitaalstorting zal worden verrekend met de financiële vereffening bij de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. (identieke aandeelhouders). In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De inhoudelijke zitting bij de Rechtbank staat gepland op 3 september 2024. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024) zal, in overleg met de Aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet. In de begroting voor het jaar 2025 is rekening gehouden dat de vennootschap zal worden beëindigd.									

NAAM	18. WML
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (BV)
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket

	bedraagt € 18.152, en betreft 4 aandelen van nominaal groot € 4.538. Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2025	31.12.2025
	eigen vermogen	€ n.b.	€ n.b.
	vreemd vermogen	€ n.b.	€ n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2025	
	financieel resultaat	€ n.b.	
RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.		
ONTWIKKELINGEN	De kerntaak van WML N.V. is het duurzaam en doelmatig leveren van leidingwater aan inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg middels een openbare drinkwatervoorziening. Het leidingwater is van drinkwaterkwaliteit, is 24 uur per dag beschikbaar en wordt geleverd onder de juiste druk. WML stelt de openbare drinkwatervoorziening veilig, beschermt bronnen en stimuleert duurzaam gebruik van water. WML, statutair gevestigd in Maastricht, is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen in het bezit zijn van de Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg. De grootste aandeelhouder is de Provincie Limburg met 21,8% aandelen-bezit. De overige aandelen zijn naar inwoneraantal verdeeld over de 31 gemeenten in Limburg.		

Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed) welke gebruikt worden voor een (strategische) ontwikkeling. Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee op een gewenste toekomstige ontwikkeling gestuurd kan worden. De grondpositie bestaat uit een aantal zogenaamde 'grondexploitaties'. Dat zijn locaties welke in ontwikkeling komen dan wel zijn. Eenmaal afgerond is geen sprake meer van exploitaties.

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in mogelijke provinciale, regionale en lokale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van het grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's komen uiteindelijk uit in de Algemene Reserve en zijn daarmee van grote invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Conform de BBV-voorschriften moeten mogelijk te verwachten tekorten op een grondexploitatie direct als 'verlies' worden genomen (ten laste van de algemene reserve). Daarentegen mogen te verwachten overschotten op een grondexploitatie pas als 'winst' worden genomen op het moment dat ze ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd (ten gunste van de algemene reserve).

De grondpositie van de gemeente Vaals bestaat momenteel uit de volgende grondexploitaties (onderhanden projecten).

Grondexploitaties	Boekwaarde begin 2025	Ontwikkelingen in 2025	Boekwaarde eind 2025	Ontwikkelingen na 2025	Resultaat-verwachting
Hekkert-terrein	€ 1.000.000		€ 1.000.000	- € 965.000	€ 35.000 V
Von Clermontpark	€ 748.000	-€ 533.000	€ 215.000		€ 215.000 V
Locatie Beemderlaan	€ 383.000	€ 110.000	€ 493.000		
Esso-locatie	€ 597.000				€ 597.000 V
Vijlen Zuid-Oost fase 3	€ 648.000	-€ 1.109.000	- € 461.000		€ 461.000 W
Gebiedsontw. Selzerbeek	€ 153.000	€ 75.000	€ 228.000	n.n.b.	n.n.b.
Vereinshoes koperstraat	€ 224.000	- € 295.000	- € 71.000		€ 71.000 W
Omgeving zaal Lemiers	€ 1.026.000		€ 1.026.000	- € 1.290.000	€ 264.000 W
	€ 4.799.000		€ 3.027.000		

De restant boekwaarde (verlies) op het Hekkert-terrein kan voorsnog binnen de grondexploitatie worden opgevangen. Daarbij gaan we echter nog steeds uit van een verkoopprijs van € 1.000.000, waarvan echter steeds meer de vraag is of dit nog realistisch is. Het nadeel/restant boekwaarde Von Clermontpark zal, zoals hieronder aangegeven, getoetst moeten worden aan de actuele waarde (middels een taxatie). De overige winsten en het verlies op het project Esso komen t.z.t. ten laste/ten gunste van de Algemene Reserve.

Hekkert-terrein

Omschrijving

Het Hekkert-terrein dankt zijn naam aan het voormalige bedrijventerrein van Opel-garage Hekkert aan de Sneeuwberglaan. Het terrein is ca. 2.700 m² groot en een aantal jaren geleden volledig opgeschoond/gesaneerd door de gemeente.

Beleidskader

Gemeente-begrotingen (incl. begroting 2024).

Doel

Nadat in het verleden enkele initiatieven voor het realiseren van studentenhuisvesting op deze locatie niet haalbaar zijn gebleken, is besloten deze richting niet meer te kiezen. Een concrete nieuwe ontwikkelingsrichting is nog niet afgesproken. Vooralnog wordt gekeken naar een samenhang met de nog op te stellen Gebiedsvisie Selzerbeek.

Cijfers

Boekwaarde van dit object is € 1.000.000, echter realisatie hiervan is afhankelijk van de ontwikkeling (alleen haalbaar bij gestapelde woningbouw).

Boekwaarde begin/eind 2025: € 1.000.000 (geen ontwikkeling in 2025)

Ontwikkelingen na 2025: uitgaande van verkoop voor woningbouwontwikkeling € 35.000 advisering/bijdragen in ontwikkeling (bv. inrit buren) en € 1.000.000 verkoopopbrengst

Eindresultaat: nadeel/tekort van € 35.000

Voortgang:

Op zich beweegt weinig m.b.t. dit terrein. Meerdere keren is er door diverse partijen (o.a. een groep lokale jongeren) geïnformeerd naar de mogelijkheden voor het realiseren van grondgebonden woningbouw. Tot op heden echter nog zonder een concreet vervolg. De huidige boekwaarde (richtinggevend voor de verkoopprijs) speelt hierbij ook een rol. Verder ligt er nog een afspraak met het naastgelegen bedrijf/woning om, afhankelijk van de vormgeving van het nieuwbouwplan, de inritconstructie e.d. bij de buren aan te passen.

Von Clermontpark

Omschrijving

Het stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van een omvangrijk terrein waar voorheen o.a. de naaldenfabriek Muva stond. Na realisatie van onder andere het appartementengebouw de Drapenier, de commerciële plint, de parkeergarage en de WoZoCo resteert nog voor ontwikkeling een langgerekte strook grond achter de vijver, vanaf de Beemderlaan tot aan de WoZoCo, groot ca. 6.500 m². Laudy Vastgoedontwikkeling ontwikkelt deze strook tot woningbouwlocatie.

Beleidskader

Gemeente-begrotingen (incl. begroting 2024).

Doel

De ontwikkelingsrichting bij dit project sluit aan bij de uitkomsten van de Woonvisie 2017 en Woonbehoefteonderzoek 2019, waarbij ingezet wordt op een mix van woningen voor diverse doelgroepen. Specifiek wensen we met deze ontwikkeling het aanbod aan koopwoningen voor starters, gezinnen en senioren te vergroten. De prijsklasse van de diverse woningen is gericht op het midden-segment.

Cijfers

27 gestapelde appartementen, 16 grondgebonden stadswoningen en 6 vrije (bouw-)kavels (totaal 49)

Oorspronkelijke planning was 44 appartementen, respectievelijk 8 stadswoningen en 12 patiowoningen (totaal 64)

Verkoopprijzen: appartementen ca. € 420.000 (gemiddeld 100 m²), stadswoningen € 385.000 (gemiddeld 140 m²) en bouwkavels ca. € 175.00 (gemiddeld 400 m²)

Terrein Von Clermontpark is in 2023 verkocht voor € 2 miljoen, in 2024 wordt € 1.467.000 van de koopsom ontvangen, in 2025 de resterende € 533.000

Boekwaarde begin 2025: € 748.000 (na ontvangst gedeelte koopsom € 1.467.000 in 2024)

Resterend gedeelte € 533.000 van koopsom wordt in 2025 ontvangen, waarna er een boekwaarde resulteert van € 215.000

Middels taxatie zal de actuele waarde van de resterende gemeentelijke gronden in dit project moeten worden bepaald, waarna het eventueel te hoge deel van de boekwaarde als verlies moet worden afgewaardeerd (t.l.v. Algemene Reserve in 2025/2026).

Voortgang

In april 2023 is een verkoopovereenkomst gesloten met Laudy Vastgoedontwikkeling m.b.t. de strook in het Von Clermontpark. Na de planvoorbereiding, uitwerking van benodigde tekeningen en onderzoeken zijn medio 2024 de omgevingsvergunningen verleend voor de 16 grondgebonden woningen en het appartementencomplex. Ten behoeve van de 6 bouwkavels zal eind 2024/begin 2025 een Omgevingsplan voorliggen aan de gemeenteraad. De verkoop loopt voortvarend. Inmiddels is ruim 80% van de woningen, en zijn alle appartementen verkocht. Op alle bouwkavels rust reeds een optie tot koop. In de 2e helft van 2024 is gestart met de bouwwerkzaamheden en naar verwachting zal het gehele project medio 2026 worden afgerond.

Locatie Beemderlaan

Omschrijving

Dit betreft het voormalige Van Houten gebouw, dat jarenlang in gebruik is geweest als bedrijfsverzamelgebouw. Hoewel het gebouw al sinds de jaren '90 op de nominatie staat om te slopen, is het tot heden steeds ingevuld. Momenteel met diverse sociaal-maatschappelijke initiatieven. Het gebouw is echter in zodanige technische staat dat sloop de meest economische variant is.

Beleidskader

Gemeente-begrotingen (vanaf begroting 2025).

Doel

De afgelopen jaren is ingezet op een mogelijke ontwikkeling van een gemeenschappelijke voorziening, al dan niet in combinatie met woningbouw dan wel zorgwoningen. Nu de gemeente café/zaal De Suisse verworven heeft met het oog op accommodatiebeleid, is nieuwbouw hiertoe op deze plek niet meer aan de orde. De koers wordt vooralsnog gezet op sloop en inrichting als parkeerterrein, in combinatie met uitbreiding van de naastgelegen supermarkt Lidl.

Cijfers

Uitbreiding Lidl met ca. 290 m² vloeroppervlakte

Realisatie 71 parkeerplaatsen op terrein Lidl (deels gemeente) t.b.v. cliënten Lidl en 35 op terrein gemeente als algemene parkeerplaatsen, dit betekent een toevoeging van 48 parkeerplaatsen op het huidige aantal van 58

Boekwaarde begin 2025: € 383.000

Investeringen in 2025: € 10.000 voor onderzoek en advies, € 100.000 voor het slopen van het gebouw en aanleg/inrichting van het nieuwe parkeerterrein

Verkoop/verhuur grond aan Lidl vooralsnog p.m. geraamd

Resterende boekwaarde: € 493.000

Middels taxatie zal de actuele waarde van de resterende gemeentelijke grond in dit project moeten worden bepaald. Mocht daaruit blijken dat de boekwaarde te hoog is dan zal het meerdere als verlies moeten worden afgewaardeerd (t.l.v. Algemene Reserve in 2025/2026).

Voortgang

Tijdens een raadsessie in het voorjaar van 2024 is uitgesproken om de ontwikkeling van deze locatie vooralsnog te richten op het slopen van het gebouw, een deel van het vrijkomende terrein te gebruiken voor de uitbreiding van Lidl en het overige deel voor het realiseren van openbare parkeerplaatsen. De sloop kan pas plaatsvinden nadat er voor de huidige gebruikers van het gebouw (voor zover mogelijk) adequate vervangende huisvesting is gevonden. We verwachten niet eerder dan eind 2025 te slopen. De uitbreidingsplannen van Lidl zouden in 2026 worden gerealiseerd. Lidl wenst een deel van het gemeentelijk terrein (noordkant) te huren voor het realiseren van extra parkeerplaatsen voor hun klanten. Het andere deel (zuidkant) wordt ingericht als openbare parkeerterrein. Een klein deel van het terrein wordt verkocht aan Lidl (strook met de uitbreiding tot aan de inrit), onder de voorwaarde dat de gemeente bij een eventuele verkoop van het gehele terrein door Lidl, het recht van eerste koop heeft.

Voormalige Esso-locatie

Omschrijving

De gemeente heeft in 2017 het object voormalig Esso-tankstation inclusief omliggend terrein en bedrijfsgebouwen aan de Maastrichterlaan/Jos Francotteweg gekocht. De locatie zal door woningstichting Vanhier Wonen uit Voerendaal worden ontwikkeld tot woningbouwlocatie.

Tevens wordt in deze ontwikkeling betrokken het resterende deel van het voormalig klooster, pand Maastrichterlaan 83.

Beleidskader

Gemeente-begrotingen (incl. begroting 2024).

Doel

Bedoeling van de aankoop in 2017 was om enerzijds een onveilige en kwalitatief slechte locatie te saneren naar een woningbouwlocatie, passend bij de vraag uit de gemeenschap. De ontwikkelingsrichting bij dit project sluit aan bij de uitkomsten van de Woonvisie 2017 en Woonbehoefte-onderzoek 2019, waarbij ingezet wordt op het aanbod van sociale huurwoningen aan de bovenkant van het sociale segment.

Cijfers

34 sociale huurappartementen in 2 appartementenblokken

Oorspronkelijke planning ging uit van 37 woningen in 3 blokken

Terrein is in 2021 verkocht voor € 600.000, verwachte betaling eind 2024

De gemeente zorgt voor sloop en sanering, ontvangt daartoe een Provinciaal subsidie van

€ 267.500 (maximaal)

Verwacht tekort op deze ontwikkeling: € 597.000, waarvan reeds eerder € 500.000 afgedekt via voorziening (zie paragraaf Grondbeleid)

Koopprijs pand Maastrichterlaan 83 is € 150.000

Voortgang

In 2024 is het bestemmingsplan m.b.t. het nieuwe ontwerp (2 appartementenblokken) onherroepelijk geworden. Eind september is gestart met de bouwwerkzaamheden. Tegelijkertijd met het boren van de funderingspalen is de resterende sanering uitgevoerd. Naar verwachting zal het project in de eerste helft van 2026 worden opgeleverd. De kosten op dit project vallen fors tegen, zoals ook eerder gemeld is. Vooral de omstandigheid dat het voormalige Esso-object en bijbehorende gebouwen ingesloten/ingebouwd lag tussen woningen maakte de sloop erg gecompliceerd. Bovendien is gebleken dat veel funderingen van omliggende (te behouden) muren zodanig beperkt waren, dat geïnvesteerd moest worden in aanvullende maatregelen. In de Risico-paragraaf is rekening gehouden met het tegenvallende resultaat op dit project.

Vijlen Zuid Oost fase 3

Omschrijving

In het uitbreidingsplan Vijlen Zuid Oost zijn in het verleden 2 fasen van woningbouw gerealiseerd. Er ligt nog een stuk gemeentegrond en tevens nog grond in eigendom van VOC Vastgoedontwikkelingscentrum. Beide eigenaren werken samen aan een toekomstige ontwikkeling van woningbouw (fase 3).

Beleidskader

Gemeente-begrotingen (incl. begroting 2024).

Doel

De ontwikkelingsrichting bij dit project sluit aan bij de uitkomsten van de Woonvisie 2017 en Woonbehoefteonderzoek 2019, waarbij ingezet wordt op een mix van woningen voor diverse doelgroepen. Specifiek wensen we met deze ontwikkeling het aanbod aan woningen voor starters, gezinnen en senioren te vergroten. De prijsklassen van de diverse woningen zijn gericht op het midden-segment en het midden-hoogsegment (alle grondgebonden en koop).

Cijfers

7 grote ('niveau-') gezinswoningen (woonkamer/keuken op 1e etage), koopprijs gemiddeld € 489.000

4 patiowoningen voor senioren, koopprijs gemiddeld € 369.000

6 starterswoningen (2x3), koopprijs gemiddeld € 419.000

2 tweekappers, koopprijs gemiddeld € 535.000 en 3 vrije bouwkvavels, koopprijs gemiddeld € 275.000 (totaal 22)

Oorspronkelijke planning was 8 gezinswoningen, 4 patiowoningen, 6 starters, 2 tweekappers en 3 bouwkvavels (totaal 23)

Gezamenlijke Grondexploitatie met VOC

Boekwaarde begin 2025: € 648.000

In 2025 wordt naar schatting nog voor ca. € 100.000 aan kosten gemaakt (civiel techniek, grondverwerking etc.). Daarnaast verwachten we een totale opbrengst ad € 1.585.000 te realiseren met de verkoop van de woningen. Ten laste van deze opbrengst zal vervolgens nog de huidige boekwaarde moeten worden afgetrokken, zodat, rekening houdend met de genoemde kosten, uiteindelijk een 'winst' op dit project verwacht wordt van ca. € 461.000 (na afronding project t.g.v. de Algemene Reserve).

Voortgang

Vanaf de start van dit initiatief blijkt een grote behoefte aan koopwoningen uit de lokale omgeving (met name uit de kern Vijlen). In 2024 zijn de benodigde ruimtelijke procedures afgerond en is gestart met de verkoop van de woningen. Na afronding van de voorbereidende bouwwerkzaamheden zal de daadwerkelijke realisatie van de woningen start in het voorjaar van 2025. Geschatte doorlooptijd is ruim 1 jaar, zodat de oplevering medio/najaar 2026 wordt verwacht.

Gebiedsvisie Selzerbeek

Omschrijving

Het gebied aan de Selzerbeek- en Sneeuwberglaan, tussen de outdoor-kartingbaan en jongerencentrum Fraiche, kenmerkt zich tweeledig. Aan de noordkant is sprake van teruglopende industrie, tegen een prachtige natuur/achtergrond, de Sneeuwberg. De zuidkant kenmerkt zich, met name in de buurt van de Grenslandhal en de Jardon-locatie, als een stevig verstedend gebied met een enigszins desolate uitstraling. Hier ligt een opgave voor de gemeente om na te denken over een visie voor toekomstige ontwikkeling.

Beleidskader

Raadsbesluit Opstellen Gebiedsvisie Selzerbeek - juli 2023. Starten proces voor een Gebiedsvisie.

Doel

De gebiedsvisie moet een sturingsinstrument vormen voor het gemeentebestuur om toekomstige initiatieven voor ontwikkeling in dit gebied te kunnen richten op een gewenste samenhangende ontwikkeling van het hele gebied. Daarbij heeft de gemeente voor ogen om aan de noordkant een mix van woontypes te realiseren, waarbij wonen in het groen/verbinding met de natuur voorop staat. Het gaat dan om woningen in het midden- en hoogsegment. Aan de zuidkant wenst de gemeente de 'stedelijke rand' op een kwalitatieve manier af te ronden, ook met verschillende woontypen, in het midden- en lagere segment.

Cijfers

De raad heeft een bedrag van € 250.000 (voorbereiding- en onderzoekskosten) beschikbaar gesteld via de grondexploitatie Selzerbeekgebied.

Boekwaarde begin 2025: € 153.000

Voor 2025 houden we rekening met een bedrag van € 75.000 voor nog te maken kosten van onderzoek, advisering etc. Daarmee komt de boekwaarde uiteindelijk uit op € 228.000, passend binnen het raadsbesluit van juli 2023. Deze kosten zullen gecompenseerd worden door bijdragen van derden in de verdere ontwikkeling van dit gebied, net als toekomstige kosten van aan-/verkopen.

Voortgang

In 2024 heeft de raad zich enkele malen via een informatieve sessie gebogen over de diverse aspecten

van een dergelijke gebiedsontwikkeling. Dit moet uiteindelijk leiden tot het vaststellen van een visie (op hoofdlijnen) in 2025. De eerste initiatiefnemers melden zich inmiddels. Van belang is om daarbij de (nog formeel vast te stellen) visie steeds in ogenschouw te nemen. Naast het gebied langs de Selzerbeek is o.a. ook de zogenaamde Jardon-locatie en voormalige sporthal binnen deze ontwikkelingsvisie betrokken. De voormalige sporthal (Grenlandhal) is begin 2024 verkocht aan Holland Steen BV met het oog op een ontwikkeling van een 20-24 appartementen voor jongeren. Daartoe worden momenteel de plannen verder uitgewerkt.

Vereinschoes Koperstraat

Omschrijving

De gemeente heeft in 2015 het Vereinschoes, zijnde café met bovenwoning, in eigendom overgenomen van de Stichting Ons Volkshuis. Het gebouw dient al decennia lang als verenigingsgebouw. De aankoop had een strategisch doel: mogelijk betrekken van dit pand en terras bij de ontwikkeling van het Koningin Julianaplein.

Beleidskader

Begroting 2022: mede vanuit bezuinigings-/efficiency overwegingen is de bestuurlijke koers gericht op het vervreemden van het gebouw.

Begroting 2025: vooralsnog aanhouden gelet op het proces rondom Accommodatiebeleid.

Doel

Tijdens een raadsessie m.b.t. strategische ontwikkellocaties heeft de raad uitgesproken dit object vooralsnog aan te houden als verenigingslokaal/gemeenschapsvoorziening, gelet op het nog lopende proces rondom Gemeentelijk Accommodatiebeleid. Dat betekent dat het vooralsnog verhuurd wordt aan de exploitant. In de loop van 2025 zal het genoemde proces rondom Accommodatiebeleid worden afgerond en wordt wederom ingezet op verkoop. Dit laatste met name ook omdat het gebouw nogal wat onderhoud behoeft.

Cijfers

Boekwaarde begin 2025: € 224.000

Verwacht wordt het gebouw te kunnen verkopen voor € 300.00. Rekening houdend met € 11.000 afschrijving en € 15.000 aan nog te maken onderhoud en begeleiding bij verkoop, resteert dan uiteindelijk een boekwinst van € 71.000 (in 2025 t.g.v. de Algemene Reserve).

Voortgang

Vooralsnog wordt het gebouw aangehouden en verhuurd aan de exploitant. Eventuele verkoop zal pas worden overwogen en opgestart na afronding van het proces Accommodatiebeleid.

Omgeving zaal Lemiers

Omschrijving

De gemeente heeft in 2023 het object café/zaal Oud Lemiers aangekocht, inclusief een aantal omliggende/aangrenzende woningen. Mogelijk dat daarmee een ontwikkeling van woningbouw kan worden gerealiseerd, maar vooralsnog wordt eerst ingezet op de functie gemeenschaps-voorziening.

Beleidskader

Raadsbesluit oktober 2023: aankoop objecten om in eerste instantie de gemeenschapsvoorziening in Lemiers te behouden. Middels een participatief traject met gebruikers en bewoners beoordelen of de voorziening op deze locatie moet blijven/worden uitgebouwd. Afhankelijk van de uitkomst van dat traject zou eventueel ook een ontwikkeling naar woningbouw optioneel kunnen zijn.

Doel

Vooralsnog wordt ingezet op het continueren van de functie gemeenschapsvoorziening/verenigingslokaal. Een participatief traject met inwoners/gebruikers moet uitwijzen wat de toekomstige behoeften zijn m.b.t. een dergelijke gemeenschapsvoorziening, of een upgrading op deze locatie nodig is dan wel of een andere locatie mogelijk geschikter is.

Cijfers

Aanschafwaarde objecten Lemiers-Rijksweg 20, 18, 16 en Van Thimusstraat 2A in totaal € 990.000.

Boekwaarde begin/eind 2025: € 1.026.000

Vooralsnog gaan we (rekenkundig) uit van een ontwikkeling tot woningbouw in 2026 (nodig om de mogelijke effecten van de grondexploitatie te berekenen). Hierbij betrekken we ook een mogelijke ontwikkeling van de locatie BMA Lemiers.

We rekenen met een opbrengstwaarde van € 600.000 (verkoop) voor de locatie aan de Rijksweg en € 1.500.000 voor de locatie BMA. Rekening houdend met planontwikkeling, advisering, sloop etc. komen de kosten uit op ca. € 260.000. Dat zou een bruto-voordeel opleveren van € 1.840.000. Rekening houdend met de restant boekwaarden zou uiteindelijk een positief resultaat (winst) van € 264.000 ontstaan.

Let wel: dit geldt indien besloten zou worden tot woningbouwontwikkeling. Mocht het café/zaal ook in de toekomst op deze locatie een gemeenschapsvoorziening blijven, dan zal de boekwaarde moeten worden opgevoerd als 'materiaal vast actief' en zal jaarlijks daarover moeten worden afgeschreven. Dan maakt het geen deel meer uit van de grondexploitatie.

Voortgang

Primair is bij overname gezorgd voor het continueren van het beheer t.b.v. het gebruik door verenigingen. Daarna heeft een uitgebreid participatie-traject plaatsgevonden, dat in het najaar van 2024 is afgerond. Op grond van de uitkomsten daarvan zullen uiteindelijk keuzes gemaakt moeten worden (mede in het licht van het eerder genoemde Accommodatiebeleid).

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering) en voorzieningen (groen, openbare verlichting en gebouwen) binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meter aan wegen binnen de bebouwde kom, 47.000 meter aan wegen buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkante meter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 24 van de financiële verordening gemeente Vaals 2024 (vastgesteld op 22 april 2024) wordt in deze paragraaf, conform artikel 12 van het BBV, een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

In de begroting 2025 worden de regulier (jaarlijks terugkomende) kosten c.q. klein onderhoud ten laste van de exploitatie gebracht. De kosten voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. De voorziening moet wel toereikend zijn om de lasten van groot onderhoud (o.b.v. een meerjarig onderhoudsplan) voor de gehele planperiode te dekken. Daarvoor is een jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatie benodigd die wordt bepaald op basis van de beheersplannen die volgen uit de volgende onderdelen.

2. Ontwikkelingen

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Een goede openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van de gebruikers van de openbare ruimte. De openbare ruimte wordt ook komend jaar beheerd en onderhouden op basis van wettelijke regels, zorgplicht en de bedoelde functionaliteit en kwaliteit zoals die in de beheervisie en -plannen is benoemd.

In de onderstaande tabel is het overzicht van de beheer- en beleidsplannen opgenomen.

Overzicht beheer- en onderhoudsplan	Vastgesteld	Looptijd t/m (Jaar)
Wegen	2024	2028
Riolering	2024	2028
Groen	2024	2028
Openbare verlichting	2016	2025

De vastgestelde beheersplannen geven op korte termijn (4 jaar) aan welke onderhoudsmaatregelen in welk jaar genomen worden om het kapitaalgoed in stand te houden. Ook wordt hierbij inzichtelijk gemaakt welke financieringsbehoefte er is op korte termijn. De vastgestelde beheersplannen worden -indien nodig- geactualiseerd en het beheersplan Openbare Verlichting wordt opnieuw opgesteld.

De beheersplannen zijn gebaseerd op een technische controle en/of schouw van het areaal in het terrein en geven een realistisch beeld van de uit te voeren werkzaamheden en de hiervoor benodigde budgetten.

In 2020 is de Integrale Beheervisie openbare ruimte vastgesteld. In 2025 starten we met het actualiseren van deze Beheervisie.

Bovenop de reguliere aanpassing van de budgetten aan het prijspeil 2024, bestaat bij alle kapitaalgoederen het risico dat zich extra kostenstijgingen voordoen. Dit als gevolg van sterk stijgende grondstofprijzen, materieel- en materiaalkosten. Als dit risico optreedt zijn de beschikbare middelen niet toereikend voor de beoogde werkzaamheden en kan sprake zijn van consequenties voor de leefbaarheid en het veilig gebruik van de openbare ruimte. Zo nodig volgt in de voorjaarsnota een voorstel voor aanpassing van de budgetten.

3. Riolering

Beleidskader

De gemeente Vaals zet zich in voor een duurzaam en effectief beheer van het rioolstelsel om een veilige en gezonde leefomgeving te kunnen waarborgen. In lijn met de integrale visie van de gemeente is het "Masterplan" ontwikkeld, dat als leidraad dient voor het toekomstig onderhoud en beheer van het rioolstelsel. Het beleid voor de periode 2025-2028 is gericht op een structurele aanpak van inspecteren en onderhouden van de riolering. Verdere diepgang in het beleid hierover is vormgegeven in het 'Beheer en onderhoudsplan rioleringen 2024-2028'.

Het beheer en onderhoud van de riolering binnen de gemeente Vaals is gericht op twee aspecten die samen een terugkerende cyclus vormen. Deze aspecten zijn: inspectie en reparatie. In 2022 is een raamovereenkomst voor Reiniging en Inspectie (2022-2026) op de markt gebracht. Besloten is om op basis van dit raamcontract een volledige nulmeting van het rioolstelsel te laten uitvoeren. De uitkomst dient als basis voor het nieuwe onderhoudsplan.

In het begin van 2025 zal deze nulmeting afgerond zijn. Dit markeert het startpunt van een nieuwe onderhoudscyclus waarin de gemeente Vaals een systematische aanpak hanteert: eerst inspecteren vervolgens repareren. Op basis van de verzamelde gegevens uit de nulmeting wordt in 2025 een nieuwe aanbesteding voorbereid voor het repareren van rioolgebreken. Door deze raamovereenkomsten apart op de markt te brengen, kan de gemeente Vaals samenwerken met partijen die gespecialiseerd zijn in ieder aspect van het onderhoud en beheer van het rioolstelsel.

Door het hanteren van deze onderhoudscyclus wordt meer grip gehouden op het onderhoud en de inspectie van het riool, evenals op het beheer van de verzamelde data. Dit gestructureerde proces stelt de gemeente in staat om effectief en efficiënt te reageren op vastgestelde gebreken. Bovendien biedt deze aanpak de flexibiliteit om specifieke gebreken te combineren met andere geplande werkzaamheden zoals wegconstructies, waardoor overlast voor bewoners wordt verminderd en kosten worden bespaard. Daarnaast kunnen kleine schades worden gemonitord en op het juiste moment worden aangepakt. Deze methodiek zorgt niet alleen voor een duurzaam en goed functionerend rioolstelsel, maar draagt ook bij aan een kosteneffectieve manier van werken binnen de gemeente Vaals.

Na de inspectie en het verzamelen van gegevens over de staat van het rioolstelsel, worden de gevonden schades geanalyseerd en ingedeeld in drie categorieën: reparatie, monitoring en vervanging. Reparatie betreft het repareren of relinen (buis-in-buis methode) van beschadigde rioolonderdelen. Deze onderdelen worden direct aangepakt om de functionele integriteit van het rioolstelsel te waarborgen. In de categorie monitoring houdt men zicht op bepaalde onderdelen die lichte schade vertonen maar geen onmiddellijke reparatie vereisen. Hiervoor wordt een monitoringsplan opgesteld. Deze riooldelen worden mogelijk vaker geïnspecteerd om de schadeontwikkeling te volgen en tijdig in te grijpen indien nodig. Onderdelen die schade vertonen maar tevens in een gebied liggen waar in de toekomst een (weg)reconstructie plaatsvindt worden vervangen door deze te integreren in deze werkzaamheden. Dit zorgt voor een efficiëntere uitvoering en kostendaling door gecombineerde werkzaamheden.

Hoewel de focus ligt op preventief onderhoud, is het onvermijdelijk dat er incidenten en spoedeisende reparaties plaatsvinden. De gemeente Vaals heeft daarom een protocol voor het snel en effectief afhandelen van spoedreparaties aan het rioolstelsel. Deze spoedreparaties zijn gericht op het minimaliseren van overlast voor de bewoners en het waarborgen van de operationele integriteit van het rioolstelsel. Incidenten zoals verstoppingen, verzakkingen of acute breuken worden hierdoor zo snel mogelijk aangepakt.

De toekomstvisie voor de riolering in de gemeente Vaals voor de periode 2025-2028 richt zich op een systematische en integrale aanpak van onderhoud en beheer, waarbij preventie, tijdige reparatie en het gebruik van gespecialiseerde partijen centraal staan. Door middel van de nulmeting, regelmatige inspecties en een proactief onderhoudsplan, streeft de gemeente naar een duurzaam en betrouwbaar rioolstelsel dat voldoet aan de behoeften van haar inwoners en de uitdagingen van de toekomst.

Financiële Consequenties

De rioolheffing in de gemeente Vaals dient 100% kostendekkend te zijn. Dit wil zeggen dat de opbrengsten van de rioolheffing gelijk dienen te zijn aan de beheer en onderhoudskosten. Echter als blijkt dat dit percentage boven de 100% uitkomt bij het opstellen van de jaarrekening, zal het positieve restant toegevoegd worden aan de voorziening egalisatie rioolheffing. Dit saldo wordt meegenomen in het te bepalen tarief rioolheffing van het daarop volgend begrotingsjaar.

De tweede voorziening betreft de voorziening riolering. Deze voorziening dient als buffer om grote onvoorziene uitgaven op te vangen. Indien de gemeente Vaals subsidies dient uit te keren die betrekking hebben op het afkoppelen van regenwater dan komt dit ook ten laste van deze voorziening.

In onderstaande tabel zijn de Onderhoudslasten en kapitaallasten weergegeven.

Riolering*	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Onderhoudslasten	€ 316.000	€ 317.000	€ 316.000	€ 316.000
Kapitaallasten	€ 451.000	€ 480.000	€ 482.000	€ 469.000
Totaal	€ 767.000	€ 797.000	€ 798.000	€ 785.000

* Deze cijfers zijn zonder werkzaamheden in de tyrellsestraat

4. Groen

Beleidskader

Beheer en onderhoud inzake de groenvoorziening van de gemeente Vaals is te verdelen in vier categorieën. Deze categorieën zijn: beheer beplanting, beheer grassen, beheer bomen en beheer van onkruidbestrijding. Het gewenst onderhoud niveau van alle categorieën betreft een B niveaustatus. Deze status wil zeggen dat er alleen klein onderhoud nodig is om het niveau te handhaven.

Beheer beplanting:

Het huidige kwaliteitsniveau van de beplanting is voor een deel achterstallig te noemen. Diverse plantvakken lopen op het einde van hun levensduur en moeten gerenoveerd worden. Daarnaast is gebleken dat het jaarlijks structureel opnieuw inplanten van beplanting op plaatsen waar andere planten zijn weggefallen, in het verleden niet altijd heeft plaatsgevonden.

De plantenvakken met vaste planten, volgens het GreentoColour-concept (hierna: G2C) van Griffioen Wassenaar, worden sinds april 2023 weer op kundige wijze onderhouden en inmiddels is er begonnen met het renoveren van enkele van deze vakken. Het jaarlijks inboeten van beplanting en het omvormen en/of renoveren van plantvakken zal de komende jaren (2025-2028) een structureel onderdeel gaan uitmaken van het groenbeheer.

Beheer Grassen:

Het huidige kwaliteitsniveau van de grassen is over het algemeen voldoende en heeft een onderhoudsstatus B Niveau. Het beheer is op dit moment traditioneel te noemen en buigt niet volledig met de uitdagingen van dit moment mee. Hier liggen kansen ter vergroting van de biodiversiteit welke momenteel nog niet genomen worden. Indien deze kansen worden benut dan zou de onderhoudsstatus een A niveau bereiken. Hier zal in de aanbesteding t.b.v. het maaien van de gazons (2025-2027) rekening mee worden gehouden.

Onderdeel van de beheergroep Grassen zijn ook de grassportvelden. De kwaliteit van de grassportvelden wordt een keer in de drie jaar gekeurd door een extern deskundige instantie (Kiwa). In 2024 is de inspectie wederom uitgevoerd, door onder andere het nemen van grondmonsters. Hieruit volgt een rapportage van de kwaliteit van de sportvelden, met daaraan gekoppeld onderhouds- en bemestingsadviezen. Deze adviezen zijn leidend bij het aanbesteden van het groot onderhoud van de sportvelden voor 2025-2027. Daarnaast is het van belang dat het uitspuiten van de veld drainages op de velden weer onderdeel deel wordt van het maatregelen pakket.

Beheer Bomen:

Het huidige kwaliteitsniveau van ons bomenbestand is verminderd. Uit de Boom Veiligheidscontrole (BVC) van 2023 blijkt dat er een achterstand is in het uitvoeren van beheermaatregelen. Naast dat er een aantal bomen moeten worden geveld blijkt dat in voorgaande jaren geen cyclisch en vakkundig bomenbeheer plaats heeft gevonden.

Om structuur te krijgen in het beheer zal er een bomenbeheerplan gemaakt gaan worden. Dit bomenbeheerplan voorziet in een duidelijke visie en werkwijze met de daaraan gekoppelde prioriteiten en kosten. Streven is om het boombeheerplan begin 2025 klaar te hebben.

In de praktijk zal een deel van de uit te voeren werkzaamheden uitgevoerd gaan worden door gespecialiseerde aannemers. Dit brengt extra kosten met zich mee waarin nu nog niet in is voorzien. Een ander deel van de werkzaamheden kan uitgevoerd worden door de buitendienst.

Beheer Onkruidbestrijding:

Nadat er vanaf 2016 geen chemische onkruidbestrijding meer mag plaatsvinden in het openbare groen is er gezocht naar een goed alternatief hiervoor. In gemeente Vaals werkt men momenteel met heet water. De resultaten zijn goed te noemen en het aantal meldingen/klachten over de onkruidbestrijding zijn beduidend minder geworden sinds men in 2023 is afgestapt van onkruidbestrijding met hete lucht en branden. Het huidige onderhoudsniveau heeft momenteel het gewenste B niveau. De komende jaren is het streven om dit beheer te handhaven.

Financiële Consequenties

Het beheer en onderhoud van regulier groen betreft de categorieën beplanting, grassen, bomen en onkruidbestrijding. In 2025 is voor dit onderhoud een bedrag van € 475.000 begroot.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudslasten en kapitaallasten weergegeven.

Groen	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Onderhoudslasten	€ 475.000	€ 487.000	€ 487.000	€ 487.000
Kapitaallasten	€ 81.000	€ 73.500	€ 76.000	€ 76.000
Totaal	€ 556.000	€ 561.000	€ 563.000	€ 563.000

5. Gebouwen

Beleidskader

In 2022 zijn door Bremen Bouwadviseurs B.V. de meerderjaren onderhoudsplannen voor de gemeentelijke gebouwen geactualiseerd. Doel van de opdracht is om een duidelijk beeld te krijgen van de huidige staat van onderhoud van het gemeentelijke vastgoed. Daarbij wordt tevens een realistisch beeld gegeven in de onderhoudsactiviteiten en kosten voor de komende 10 jaar.

In 2025 worden onder andere werkzaamheden uitvoeren aan het pand van de gemeentewerf conform MJOP. Op diversen locaties worden de technische installaties en het schilderwerk aangepakt. Het past binnen de visie om de panden te verduurzamen en naar het gewenste onderhoudsniveau te brengen tijdens de looptijd van deze MJOP periode tot en met 2026.

De gebouwen in het beheer van de gemeente Vaals zijn onder te verdelen in een aantal groepen. Het onderhoudsniveau van ieder gebouw is de maatstaf in welke groep het gebouw thuis hoort. Zo zijn Bergzicht, de Raadskelder, het fractiehuis, het gemeentehuis, de Kopermolen, BMA Vijlen en de Brede school gebouwen die in goede staat verkeren.

De Obelisk, Fraiche, de gemeentewerf en de monumenten zijn gebouwen waar groot onderhoud dient plaats te vinden om het onderhoudsniveau naar het gewenste niveau te tillen.

Om beleidstechnische redenen is de keuze gemaakt om een aantal gebouwen in stand te houden en enkel regulier onderhoud uit te voeren. Deze panden zijn de Auw Sjoel, Beemderlaan HFD, BMA Lemiers en uitvoeringszaal Lemiers.

Specifiek voor de Auw Sjoel en de BMA Lemiers is er een instandhoudingsplan opgesteld. Een instandhoudingsplan houdt in dat eventuele gebreken inzichtelijk worden gemaakt. Aan de hand van het plan wordt gekeken naar noodzakelijk onderhoud die binnen de gestelde instandhoudingsperiode uitgevoerd dient te worden. Op basis van de thema's bedrijfsvoering en veiligheid/gezondheid wordt dit beoordeeld. De instandhoudingstermijn is gesteld op 5 jaar. Dit is de periode 2022 tot en met 2026 en verwerkt in het meerjarig onderhoudsplan.

Tot de laatste groep behoren de volgende panden: de Grenslandhal, Hopschet 2, het Vereinschoes, het oude Licom gebouw en het Esso tankstation. Deze panden staan op de lijst om verkocht of gesloopt te worden. Hier wordt geen onderhoud meer uitgevoerd.

Financiële Consequenties

Het onderhoudsplan Bremen (MJOP, zoals vastgesteld in 2022) is van toepassing op het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening van € 401.000, is geïndexeerd (CPI) en naar rato verdeeld over de verschillende gebouwen. Het begrote en uitgevoerde reguliere onderhoud komt ten laste van de exploitatie.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudslasten en mutatie aan de voorziening onderhoud weergegeven.

Gebouwen	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Onderhoudslasten (ROH)	€ 223.000	€ 223.400	€ 198.000	€ 190.000
Mutatie voorziening onderhoud	€ 401.000	€ 401.000	€ 401.000	€ 401.000
Totaal	€ 624.000	€ 624.400	€ 599.000	€ 591.000

6. Wegen

Beleidskader

De omvang van het verharde oppervlakte binnen het gemeentelijke beheers areaal bedraagt 393.838 m² asfalt verharding en 225.170 m² elementverhardingen, totaal 619.676 m². Uit de meest recente inspectie 2023-2024 blijkt dat we bij 10,9% van de asfalt verhardingen en bij 3,4% van de elementverhardingen een op kwaliteitsniveau D hebben in het onderhoud. Een achterstand inhalen is dan nodig. De komende jaren zetten we daarom verder in op het onderhoud van het areaal en is budget beschikbaar gesteld. De strategie in het beheersplan is erop gericht zo snel mogelijk en uiterlijk binnen de aankomende 4 jaar 90 % van de asfaltverhardingen en 90 % van de elementverhardingen op minimaal kwaliteitsniveaus Basis (B) te brengen.

Degeneratiekosten

Door diverse nutsbedrijven worden degeneratiekosten betaald ter compensatie van ontstane beschadigingen van de door hun uitgevoerde werkzaamheden aan de ondergrondse infrastructuur. De door hun uitgevoerde werkzaamheden betreft het plaatsen van kabels en leidingen. Met deze financiële bijdrage zorgt de gemeente ervoor dat de tijdelijke bestrating voorzien wordt van definitief asfalt.

Na de uitgevoerde werkzaamheden wordt de weg tijdelijk hersteld door de nutsbedrijven. Dit herstel is tijdelijk omdat de gelegde klinkers circa 2 jaar moet inklinken. Daarna kan de weg pas dan definitief worden hersteld. Doordat de eerder uitgevoerde werkzaamheden zoals het plaatsen van kabels en leidingen tot in het fundament van de weg reiken, dient er na die 2 jaar wegrenovatie plaats te vinden. Afhankelijk van de wegrenovatie zal dit in lichtere casussen behoren tot groot onderhoud. Indien de renovatie groter van aard is dan zal dit als investering worden meegenomen. Het tijdstip van definitief herstel wordt gekoppeld aan de tijdsplanning zoals opgenomen in de beheersplannen en het door de raad nog goed te keuren meerjarig investeringsplan. Dit zijn beide onderdelen van het masterplan.

In 2024 is een start gemaakt met de voorbereidingen en het opstellen van een meerjarig Investeringsplan, ook wel bekend als het Masterplan. Hierin worden de toekomstige investeringen inzichtelijk gemaakt waarbij een integrale afweging is gemaakt. In dit plan is integraal een tijdsplanning gemaakt van de meest urgente delen van Vaals waar riool, wegen en groen samen moeten optrekken om zo het meest efficiënt en effectief te zijn.

In de jaarrekening 2022 is bepaald dat de voor het degeneratieherstel benodigde bedragen in het Masterplan worden meegenomen. Bij het opstellen van de begroting 2025 moet dit deel van het Masterplan nog worden uitgewerkt. Hierdoor worden degeneratiekosten die we ontvangen met ingang van het lopende jaar 2024 vastgehouden via de reserve Masterplan tot nadere uitwerking van het Masterplan die is voorzien voor het najaar 2024.

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor de wegen waren in 2023 begroot op € 241.000. De daadwerkelijke kosten bedroegen € 276.000

Voor klein onderhoud wegen, veldwegen en de afhandeling van klachten waren de kosten in 2023 begroot op € 72.000. Daadwerkelijk is hier € 65.000 aan uit gegeven.

In 2023 is er onvoorzien voor € 98.000 ontvangen aan degeneratiekosten, betaald door nuts en telecommunicatiebedrijven. Van dit bedrag is € 15.000 besteed om de schade veroorzaakt door deze bedrijven te herstellen. Het restant is besteed om het asfalt van diverse wegen definitief te herstellen.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudslasten en kapitaallasten weergegeven.

Wegen	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Reguliere onderhoudslasten	€ 122.000	€ 122.000	€ 122.000	€ 122.000
Groot onderhoud*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Kapitaallasten	€ 489.000	€ 584.000	€ 626.000	€ 598.000
Totaal	€ 611.000	€ 706.000	€ 748.000	€ 720.000

* Groot onderhoud in afwachting masterplan openbare ruimte en groot onderhoud wegen

7. Openbare verlichting

Beleidskader

In 2016 is het beheerplan Openbare verlichting vastgesteld. Dit beleid is erop gericht om te streven naar een duurzame openbare verlichting met als gevolg dat de sociale veiligheid en verkeersveiligheid toeneemt en gewaarborgd blijft. De openbare verlichting heeft ook betrekking op het energieakkoord en klimaatakkoord. Het doel is om 50% energie te besparen tot 2030 ten opzichte van 2013. De gemeente Vaals wil haar openbare ruimte bewust verlichten.

Daarom hanteert de gemeente Vaals de volgende beleidsuitgangspunten:

- De openbare verlichting draagt bij aan een sociaal veilige, verkeersveilige en een leefbare openbare ruimte;
- De masten en armaturen zijn kwalitatief goed;
- Per jaar zal er bespaard worden tijdens de gehele beleidsperiode op het totale energieverbruik van de openbare verlichting;
- Het gebruik van duurzame energie en duurzame materialen;
- De openbare verlichting wordt goed beheerd en op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze onderhouden.

In 2024 zijn reeds 1060 stuks PL/TL armaturen reeds vervangen. De komende jaren moeten nog 276 conventionele armaturen worden vervangen in de gemeente Vaals, waarvan 111 op de Maastrichterlaan. Deze 111 armaturen hebben een speciale uitstraling. In de Kerkstraat, Bergstraat en Akenerstraat worden 31 antieke masten en armaturen gerenoveerd en voorzien van ledverlichting.

Financiële consequenties

In 2023 waren de werkelijke onderhoudskosten € 95.000. De begrote onderhoudskosten waren € 98.000. De energiekosten zijn fors duurder uitgevallen. Begroot was € 35.200. De werkelijke kosten zijn € 117.000. De reden hiervan is de onrustige energiemarkt.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudslasten en kapitaallasten weergegeven.

Openbare verlichting	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Onderhoudslasten	€ 96.000	€ 94.500	€ 94.500	€ 94.500
Kapitaallasten	€ 36.000	€ 36.000	€ 34.500	€ 34.000
Totaal	€ 132.000	€ 130.500	€ 129.000	€ 128.500

Paragraaf Wet Open Overheid

1. Inhoud paragraaf

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. De Woo ziet op openbaarmaking van overheidsinformatie en kent een drietal verplichtingen. Het gaat om actieve (uit eigen beweging) en passieve (op verzoek) openbaarmakingsplicht en de informatiehuishoudingsplicht (het duurzaam toegankelijk maken van overheidsinformatie). De openbaarmaking op verzoek is overgenomen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dergelijke verzoeken worden behandeld, zoals dat eerder ook het geval was.

2. Passieve openbaarheid (Woo- verzoeken)

Middels de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) krijgen burgers en bedrijven meer mogelijkheden om via digitale kanalen met de overheid in contact te treden. Waarbij de keuze tussen het volgen van de elektronische weg of de papieren weg blijft bestaan. De gemeente is verplicht om voor elke categorie van formele communicatie een elektronisch kanaal aan te wijzen, waarop burgers en bedrijven de gemeente kunnen bereiken. Dit maakt het noodzakelijk om onze systemen aan te passen. De verwachting is dat de wet op 1 januari 2025 in werking treedt. Met de voorbereidingen op de inwerkingtreding zijn we, zoals ook het geval bij de Woo, aan de slag.

Tevens bestaat een zorgplicht voor de gemeente om inwoners die digitaal niet mee kunnen komen (of niet de middelen hebben om digitaal met de gemeente zaken te doen) ondersteuning te bieden in hun contact met de gemeente. Hiertoe worden steunpunten (informatiepunten digitale overheid) bij bijvoorbeeld de bibliotheek ingericht.

3. Actieve openbaarheid

De verplichte actieve openbaarmaking kent een aantal specifieke categorieën en dit deel van de Woo is nog niet in werking getreden. Naar verwachting zal de eerste tranche van categorieën op 1 november 2024 in werking treden.

Voor de actieve openbaarmaking hebben we intern voorbereidingen getroffen. Zo hebben we voor de digitale informatiehuishouding software aangeschaft ten behoeve van het anonimiseren van documenten.

De actieve openbaarmaking van informatie zal in specifieke verplichte categorieën moeten worden opgenomen.

1. Wet- en regelgeving
2. Organisatiegegevens
3. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraad
4. Bestuurstukken
5. Stukken adviezen
6. Convenanten
7. Jaarplannen- en verslagen
8. Woo-verzoeken en de openbaar gemaakte informatie
9. Onderzoeken
10. Beschikkingen
11. Klachten

Deel 6

Bijlagen

Begroting BBV Taakvelden 2025-2028

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2025 - 2028						
		2025	2026	2027	2028	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning		-20.165.264	-19.720.287	-19.302.483	-19.151.650	
0.1 - Bestuur		1.116.238	1.129.300	1.109.238	1.099.238	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1 Salarissen en sociale lasten		918.278	918.278	918.278	918.278	
3.8 Overige goederen diensten		131.522	151.022	130.960	120.960	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten		20.000	20.000	20.000	20.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden		40.000	40.000	40.000	40.000	
7.3 Afschrijvingen		6.349	0	0	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente		89	0	0	0	
0.2 - Burgerzaken		1.112.465	1.120.193	1.126.079	1.126.079	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1 Salarissen en sociale lasten		743.560	743.560	743.560	743.560	
3.8 Overige goederen diensten		295.980	289.980	298.980	289.980	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk		31.500	31.500	31.500	31.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen		144.175	149.653	155.539	155.539	
7.3 Afschrijvingen		0	0	0	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente		0	0	0	0	
<i>Baten</i>						
3.7 Leges en andere rechten		-102.750	-94.500	-103.500	-94.500	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden		0	0	0	0	
0.4 - Overhead		5.816.195	5.837.050	5.826.086	5.808.242	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1 Salarissen en sociale lasten		3.518.690	3.518.690	3.518.690	3.518.690	
2.1 Belastingen		6.270	6.270	6.270	6.270	
3.5.1 Ingeleend personeel		45.000	45.000	45.000	45.000	
3.8 Overige goederen diensten		2.056.181	2.094.457	2.103.031	2.098.031	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk		5.500	5.500	5.500	5.500	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden		1.500	1.500	1.500	1.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen		9.250	9.250	9.250	9.250	
7.2 Mutatie voorzieningen		103.421	103.421	103.421	103.421	
7.3 Afschrijvingen		136.481	120.972	105.251	94.364	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente		15.502	13.590	9.773	7.816	
<i>Baten</i>						
3.5.2 Verhuur personeel aan derden		-100	-100	-100	-100	
3.6 Huren		-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	
3.8 Overige goederen diensten		-21.800	-21.800	-21.800	-21.800	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk		-15.700	-15.700	-15.700	-15.700	
4.3.2 Bijdragen gemeente		-32.000	-32.000	-32.000	-32.000	
0.5 - Treasury		-55.030	-71.910	-43.687	-44.611	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1 Salarissen en sociale lasten		56.160	56.160	56.160	56.160	
2.1 Belastingen		436	436	436	436	
3.8 Overige goederen diensten		10.532	10.719	10.771	10.771	
5.1 Rente		391.766	345.884	299.931	254.190	
7.2 Mutatie voorzieningen		1.513	1.513	1.513	1.513	
7.3 Afschrijvingen		6.054	7.206	6.881	7.007	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente		2.318	2.290	1.901	1.707	
<i>Baten</i>						
3.8 Overige goederen diensten		-200	-200	-200	-200	
5.2 Dividenden en winsten		-120.092	-118.932	-118.932	-118.932	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente		-403.517	-376.986	-302.148	-257.263	
0.61 - OZB woningen		-1.680.820	-1.664.820	-1.660.820	-1.660.820	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1 Salarissen en sociale lasten		0	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten		10.925	10.925	10.925	10.925	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen		75.729	91.729	95.729	95.729	
4.4.8 Oninbaar GB		8.622	8.622	8.622	8.622	
<i>Baten</i>						
2.2.1 belastingen op producenten		-1.776.096	-1.776.096	-1.776.096	-1.776.096	
0.62 - OZB niet-woningen		-596.396	-596.396	-596.396	-596.396	B&D
<i>Lasten</i>						
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen		26.921	26.921	26.921	26.921	
4.4.8 Oninbaar GB		2.790	2.790	2.790	2.790	
<i>Baten</i>						
2.2.1 belastingen op producenten		-626.107	-626.107	-626.107	-626.107	

0.63 - Parkeerbelasting	-801.000	-801.000	-801.000	-801.000	W&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-727.000	-727.000	-727.000	-727.000	
3.8 Overige goederen diensten	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	
0.64 - Belasting overig	-27.861	-27.860	-27.861	-27.861	B&D
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	30.500	30.500	30.500	30.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	6.300	6.300	6.300	6.300	
4.4.8 Oninbaar GB	339	340	339	339	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	
2.2.2 belastingen op huishoudens	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-25.999.549	-25.281.579	-25.878.802	-26.519.389	B&D
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-25.999.549	-25.281.579	-25.878.802	-26.519.389	
0.8 - Overige baten en lasten	808.494	586.735	1.485.680	2.164.868	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	486.101	752.580	1.014.296	1.267.794	
3.8 Overige goederen diensten	413.307	-10.676	673.645	1.209.937	
7.2 Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	
7.3 Afschrijvingen	9.000	53.016	118.016	118.016	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.928	3.855	3.040	2.660	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-101.842	-212.040	-323.317	-433.539	
0.9 - Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	
0.10 - Mutaties reserves	142.000	50.000	159.000	300.000	B&D
<i>Lasten</i>					
7.1 Mutatie reserves	300.000	50.000	159.000	300.000	
<i>Baten</i>					
7.1 Mutatie reserves	-158.000	0			
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0		B&D
1 - Veiligheid	1.942.317	1.981.233	2.015.195	2.015.161	
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	1.186.063	1.224.649	1.258.611	1.258.577	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	31.500	31.500	31.500	31.500	
3.8 Overige goederen diensten	17.720	17.720	17.720	17.720	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.136.373	1.174.959	1.209.005	1.209.005	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	470	470	386	352	
1.2 - Openbare orde en veiligheid	756.254	756.584	756.584	756.584	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	591.650	591.650	591.650	591.650	
3.8 Overige goederen diensten	142.854	143.184	143.184	143.184	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	6.000	6.000	6.000	6.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	15.750	15.750	15.750	15.750	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	0	0	0		
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.499.937	2.596.972	2.605.790	2.559.459	
2.1 - Verkeer en vervoer	1.927.674	2.019.635	2.029.307	1.983.472	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	381.456	381.456	381.456	381.456	
2.1 Belastingen	2.943	2.943	2.943	2.943	
3.5.1 Ingeleend personeel	85.000	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	575.781	597.945	586.295	598.295	
7.2 Mutatie voorzieningen	286.615	286.615	286.615	286.615	
7.3 Afschrijvingen	584.688	700.540	738.390	693.983	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	69.791	108.736	92.208	78.780	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-58.600	-58.600	-58.600	-58.600	
2.2 - Parkeren	572.263	577.337	576.483	575.987	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	80.000	80.000	80.000	80.000	
2.1 Belastingen	3.350	3.350	3.350	3.350	
3.5.1 Ingeleend personeel	47.500	47.500	47.500	47.500	
3.8 Overige goederen diensten	419.635	419.635	419.635	419.635	
7.3 Afschrijvingen	16.936	21.936	21.936	21.936	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.842	4.916	4.062	3.566	
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer	0	0	0	0	W&V

3 - Economie	-1.547.980	-1.563.655	-1.563.708	-1.563.818	
3.1 - Economische ontwikkeling	17.040	17.040	17.040	17.040	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	17.040	17.040	17.040	17.040	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.339	1.671	1.797	1.805	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	24.680	24.680	24.680	24.680	
2.1 Belastingen	173	173	173	13	
3.8 Overige goederen diensten	36.712	36.759	36.772	36.932	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	
4.4.8 Oninbaar GB	240	240	240	240	
7.2 Mutatie voorzieningen	378	378	378	378	
7.3 Afschrijvingen	1.286	1.574	1.720	1.751	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	224	221	188	165	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	
3.7 Leges en andere rechten	-54.054	-54.054	-54.054	-54.054	
3.8 Overige goederen diensten	-3.300	-3.300	-3.300	-3.300	
3.4 - Economische promotie	-1.566.359	-1.582.366	-1.582.545	-1.582.663	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	9.800	9.800	9.800	9.800	
3.8 Overige goederen diensten	40.335	27.160	24.460	24.460	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	74.139	71.439	74.139	74.139	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	128.225	128.225	128.225	128.225	
4.4.8 Oninbaar GB	93	93	93	93	
7.3 Afschrijvingen	9.421	9.421	9.421	9.421	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	528	396	217	99	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-1.803.000	-1.803.000	-1.803.000	-1.803.000	
2.2.2 belastingen op huishoudens	-25.900	-25.900	-25.900	-25.900	
4 - Onderwijs	803.331	790.920	772.664	766.752	
4.1 - Openbaar onderwijs	0	0	0	0	M&V
4.2 - Onderwijshuisvesting	93.868	93.341	88.578	86.792	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	7.655	7.655	7.655	7.655	
3.8 Overige goederen diensten	5.431	5.781	4.716	4.716	
7.2 Mutatie voorzieningen	567	567	567	567	
7.3 Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	17.547	16.670	12.972	11.186	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	709.463	697.579	684.086	679.960	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	
2.1 Belastingen	27.015	27.015	27.015	27.015	
3.8 Overige goederen diensten	280.435	275.651	270.635	266.511	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	87.623	87.623	87.623	87.623	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	197.500	197.500	197.500	197.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	129.507	118.007	118.007	118.007	
7.2 Mutatie voorzieningen	50.462	50.462	50.462	50.462	
7.3 Afschrijvingen	150.026	150.026	150.026	150.026	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	39.907	37.807	29.330	25.204	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-12.512	-12.512	-12.512	-12.512	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-211.093	-211.093	-211.093	-211.096	
7.5 Overige verrekeningen	-29.407	-22.907	-22.907	-18.780	

5 - Sport, cultuur en recreatie		3.922.534	3.881.918	3.704.998	3.682.087	
5.1 - Sportbeleid en activering		350.080	337.014	266.947	266.881	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	80.100	80.100	80.100	80.100	
3.8	Overige goederen diensten	200.170	187.170	117.170	117.170	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	87.243	87.243	87.243	87.243	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	567	501	434	368	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.2 - Sportaccommodaties		765.961	760.252	756.613	755.652	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	10.532	10.532	10.532	10.532	
3.8	Overige goederen diensten	630.212	625.982	622.608	622.608	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	43.209	43.209	44.859	44.859	
7.2	Mutatie voorzieningen	82.106	82.106	82.106	82.106	
7.3	Afschrijvingen	33.590	32.781	32.781	32.746	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	9.282	8.612	6.697	5.771	
<i>Baten</i>						
3.3	Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720	
3.6	Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250	
3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		860.822	827.411	819.525	801.937	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	123.810	123.810	123.810	123.810	
2.1	Belastingen	21.684	21.684	21.684	21.684	
3.8	Overige goederen diensten	428.921	352.566	393.524	394.413	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	157.609	167.756	167.757	167.757	
7.2	Mutatie voorzieningen	90.746	90.746	90.746	90.746	
7.3	Afschrijvingen	132.409	168.561	197.647	182.773	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	32.193	43.088	51.107	47.504	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-114.350	-114.350	-157.550	-157.550	
3.8	Overige goederen diensten	-12.200	-26.450	-69.200	-69.200	
7.5	Overige verrekeningen	0	0	0	0	
5.4 - Musea		69.715	71.055	68.332	68.135	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	4.900	4.900	4.900	4.900	
2.1	Belastingen	1.985	1.985	1.985	1.985	
3.8	Overige goederen diensten	16.659	18.104	19.782	15.782	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	33.376	33.376	29.376	33.376	
7.2	Mutatie voorzieningen	11.761	11.761	11.761	11.761	
7.3	Afschrijvingen	7.462	7.462	7.462	7.462	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	1.872	1.767	1.366	1.169	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-5.800	-5.800	-5.800	-5.800	
4.3.1	Inkomenoverdrachten - Rijk	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
5.5 - Cultureel erfgoed		47.388	47.716	46.324	46.167	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	181	181	181	181	
3.8	Overige goederen diensten	4.252	4.692	3.492	3.592	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	30.082	30.082	30.082	30.082	
7.2	Mutatie voorzieningen	5.523	5.523	5.523	5.523	
7.3	Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	1.234	1.122	930	673	
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomenoverdrachten - Rijk	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900	
5.6 - Media		288.600	288.600	188.600	188.600	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	
3.8	Overige goederen diensten	101.600	101.600	1.600	1.600	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	167.000	167.000	167.000	167.000	
7.5	Overige verrekeningen	0				
<i>Baten</i>						
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	0	0	0		

5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.539.968	1.549.870	1.558.657	1.554.715	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	625.542	625.542	625.542	625.542	
2.1 Belastingen	23.644	23.644	23.644	23.644	
3.5.1 Ingeleend personeel	75.000	75.000	75.000	75.000	
3.8 Overige goederen diensten	689.106	703.024	703.557	703.557	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	4.070	4.070	4.070	4.070	
7.2 Mutatie voorzieningen	15.504	15.504	15.504	15.504	
7.3 Afschrijvingen	109.878	105.823	115.605	110.898	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	11.074	11.113	9.585	10.350	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-8.200	-8.200	-8.200	-8.200	
3.8 Overige goederen diensten	-5.650	-5.650	-5.650	-5.650	
6 - Sociaal domein	11.164.139	10.907.916	10.855.696	10.792.799	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	2.289.138	2.334.071	2.384.720	2.394.705	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.415.500	1.415.500	1.415.500	1.415.500	
2.1 Belastingen	5.061	5.061	5.061	5.061	
3.5.1 Ingeleend personeel	120.000	120.000	60.000	60.000	
3.8 Overige goederen diensten	2.302.733	336.299	224.980	234.980	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	188.773	188.999	188.999	188.999	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	495.348	620.143	620.143	620.143	
7.2 Mutatie voorzieningen	20.204	20.204	20.204	20.204	
7.3 Afschrijvingen	542	542	542	542	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	152	144	112	97	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-2.203.675	-317.321	-145.321	-145.321	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	-52.500	-52.500	-2.500	-2.500	
6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorziening	268.630	271.630	271.630	271.630	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	40.300	40.300	40.300	40.300	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	167.800	170.800	170.800	170.800	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	24.000	24.000	24.000	24.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	28.000	28.000	28.000	28.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.530	8.530	8.530	8.530	
6.3 - Inkomensregelingen	1.954.884	1.954.884	1.954.884	1.954.884	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	181.000	181.000	181.000	181.000	
2.1 Belastingen	910	910	910	910	
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	35.000	35.000	35.000	35.000	
3.8 Overige goederen diensten	69.336	269.336	69.336	69.336	
4.1.1 Sociale uitkeringen in geld	4.849.882	4.849.882	4.849.882	4.849.882	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.332.432	1.132.432	1.332.432	1.332.432	
4.4.8 Oninbaar GB	265.000	265.000	265.000	265.000	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.778.676	-4.778.676	-4.778.676	-4.778.676	
6.4 - Begeleide participatie	1.767.727	1.622.098	1.524.547	1.426.665	W&E
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	436	436	436	436	
3.8 Overige goederen diensten	33.000	33.000	33.000	33.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.722.031	1.576.402	1.478.851	1.380.969	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	12.260	12.260	12.260	12.260	

6.5 - Arbeidsparticipatie	278.232	278.232	278.232	278.232	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	40.050	40.050	40.050	40.050	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	142.930	142.930	142.930	142.930	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	95.252	95.252	95.252	95.252	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	190.000	190.000	190.000	190.000	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	190.000	190.000	190.000	190.000	
6.71 A- huishoudelijke hulp WMO	1.058.502	1.081.878	1.106.878	1.133.502	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	1.050.000	1.075.000	1.100.000	1.125.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	60.000	60.000	60.000	60.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-51.498	-53.122	-53.122	-51.498	
6.71 B- Begeleiding WMO	688.502	686.878	686.878	688.502	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	450.000	450.000	450.000	450.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	290.000	290.000	290.000	290.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-51.498	-53.122	-53.122	-51.498	
6.71 C- Dagbesteding WMO	0	0	0	0	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	0	0	0	0	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.71 D- Overige maatarrangementen WMO	333.524	353.245	322.927	319.679	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	0	0	0	0	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	333.524	353.245	322.927	319.679	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.72a - jeugdhulp begeleiding	410.000	410.000	410.000	410.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	410.000	410.000	410.000	410.000	
6.72b - jeugdhulp behandeling	500.000	500.000	500.000	500.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	500.000	500.000	500.000	500.000	
6.72c - jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.72d - jeugdhulp zonder verblijf overig	100.000	100.000	100.000	100.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	100.000	100.000	100.000	100.000	

6.73 A - Pleegzorg	150.000	150.000	150.000	150.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0			
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	150.000	150.000	150.000	150.000	
6.73 B - Gezinsgericht	0	0	0	0	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.73 C - jeugdhulp met verblijf overig	850.000	650.000	650.000	650.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0		
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	850.000	650.000	650.000	650.000	
6.74 A - Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	100.000	100.000	100.000	100.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0			
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	100.000	100.000	100.000	100.000	
6.74 B - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	50.000	50.000	50.000	50.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0			
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	50.000	50.000	50.000	50.000	
6.74 C - Gesloten plaatsing	0	0	0	0	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0	0	
6.82 A- Jeugdbescherming	130.000	130.000	130.000	130.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	130.000	130.000	130.000	130.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0		
6.82 B- Jeugdreclassering	45.000	45.000	45.000	45.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0			
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	45.000	45.000	45.000	45.000	
7 - Volksgezondheid en milieu	22.809	4.189	-29.073	-25.440	
7.1 - Volksgezondheid	894.082	868.082	816.082	816.082	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	89.050	89.050	89.050	89.050	
3.8 Overige goederen diensten	115.779	94.779	43.779	43.779	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	689.253	684.253	683.253	683.253	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk					
7.2 - Riolering	-505.629	-513.604	-496.827	-493.593	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	168.480	168.480	168.480	168.480	
2.1 Belastingen	1.308	1.308	1.308	1.308	
3.8 Overige goederen diensten	362.026	362.587	362.743	362.743	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	69.300	69.300	69.300	69.300	
4.4.8 Oninbaar GB	6.277	6.277	6.277	6.277	
7.2 Mutatie voorzieningen	4.538	4.538	4.538	4.538	
7.3 Afschrijvingen	359.640	382.676	406.756	407.134	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	120.161	127.226	105.584	92.213	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastingen op producenten	-1.596.759	-1.635.396	-1.621.213	-1.604.986	
3.8 Overige goederen diensten	-600	-600	-600	-600	
7.2 Mutatie voorzieningen					

7.3 - Afval	-681.377	-680.022	-678.061	-677.662	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	178.203	178.203	178.203	178.203	
2.1 Belastingen	1.199	1.199	1.199	1.199	
3.8 Overige goederen diensten	1.466.638	1.467.153	1.467.295	1.467.295	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	93.800	93.800	93.800	93.800	
4.4.8 Oninbaar GB	8.879	8.879	8.879	8.879	
7.2 Mutatie voorzieningen	4.160	4.160	4.160	4.160	
7.3 Afschrijvingen	23.963	27.132	28.741	29.088	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.621	4.624	3.804	3.246	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-2.313.022	-2.365.354	-2.364.324	-2.363.714	
3.8 Overige goederen diensten	-99.818	-99.818	-99.818	-99.818	
7.2 Mutatie voorzieningen	-50.000	0	0	0	
7.4 - Milieubeheer	300.820	314.820	314.820	314.820	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	3.168	3.168	3.168	3.168	
3.5.1 Ingeleend personeel	65.000	79.000	79.000	79.000	
3.8 Overige goederen diensten	452.048	491.047	64.048	64.048	
4.3.2 Inkomensoverdracht gemeente	0	0			
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	296.604	314.105	168.604	168.604	
7.5 Overige verrekeningen	0	0			
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk					
7.5 Overige verrekeningen	-516.000	-572.500	0	0	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	14.913	14.913	14.913	14.913	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	5.800	5.800	5.800	5.800	
3.8 Overige goederen diensten	15.113	15.113	15.113	15.113	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.358.177	1.120.794	940.921	924.650	
8.1 - Ruimtelijke ordening	1.077.045	874.845	682.984	669.937	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	617.000	617.000	432.000	432.000	
2.1 Belastingen	2.110	2.110	2.110	2.110	
3.5.1 Ingeleend personeel	107.500	25.000	25.000	25.000	
3.8 Overige goederen diensten	211.209	136.209	136.209	126.209	
7.3 Afschrijvingen	62.112	62.112	62.112	62.112	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	79.114	34.414	27.553	24.506	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen	281.132	245.949	257.937	254.713	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	323.000	323.000	323.000	323.000	
2.1 Belastingen	260	260	260	260	
3.5.1 Ingeleend personeel	85.000	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	98.682	88.285	75.273	72.048	
7.3 Afschrijvingen	13.661	2.979	3.116	3.187	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.678	574	437	367	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-14.149	-14.149	-14.149	-14.149	
3.7 Leges en andere rechten	-230.000	-155.000	-130.000	-130.000	
Totale lasten	44.573.284	41.918.684	41.812.583	42.485.298	
Totale baten	-44.573.284	-41.918.684	-41.812.583	-42.485.298	
Saldo	0	0	0	0	

Verplichte beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2025	10,4
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2025	10,33
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	€ 1.178,40
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	5,6% - €630.000
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2025	11,7%

Bron: eigen gegevens

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde Vaals	Waarde NL
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 1.000 inwoners	2023	14	9
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1,0	2,5
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2023	2,0	4,3
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1,5	1,3
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2023	3,4	5,8
Economie – functiemenging	Percentage	2023	28,8%	54,2%
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2023	160,3	197,1
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	12,4	6,3
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	28	27
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2023	2,8%	2,4%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2022	50,4%	46,4%
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2023	307,4	714,7
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1%	1%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2022	7%	6%
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2023	59,5%	73,1%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2022	2%	1%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2023	438,6	344,8
Sociaal domein – lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2023	226,7	191,5
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	11,2%	13,5%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	1,0%	1,1%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2023	0,7%	0,3%
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2023	440	700
Volksgezondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2022	118	148
Volksgezondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2021	11,6%	33,3%
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2024	220	379
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2023	0,9	9,1
VHROSV – demografische druk	Percentage	2024	81,6%	70,4%
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2023	1.005	860
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2023	1.083	942

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Recapitulatie begrotingsevenwicht 2025-2028

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten thema 1	13.732.735	2.208.534	11.524.201	11.656.201	322.000	11.334.201	11.310.041	0	11.310.041	11.309.877	0	11.309.877
Lasten thema 2	8.931.101	673.500	8.257.601	8.915.841	572.500	8.343.341	8.158.509	0	8.158.509	8.084.869	0	8.084.869
Lasten thema 3	9.570.170	14.000	9.556.170	9.411.567	0	9.411.567	9.313.965	0	9.313.965	9.215.977	0	9.215.977
Lasten thema 4	5.697.451	0	5.697.451	4.063.972	0	4.063.972	4.530.342	0	4.530.342	4.859.646	0	4.859.646
Totaal lasten thema's	37.931.457	2.896.034	35.035.423	34.047.581	894.500	33.153.081	33.312.857	0	33.312.857	33.470.369	0	33.470.369
Baten thema 1	-2.825.001	-2.108.534	-716.467	-949.646	-222.000	-727.646	-813.595	0	-813.595	-809.469	0	-809.469
Baten thema 2	-5.465.499	-516.000	-4.949.499	-5.562.968	-572.500	-4.990.468	-4.975.255	0	-4.975.255	-4.958.418	0	-4.958.418
Baten thema 3	-6.644.431	0	-6.644.431	-6.644.430	0	-6.644.430	-6.644.430	0	-6.644.430	-6.644.430	0	-6.644.430
Baten thema 4	-487.191	-100.000	-387.191	-304.771	-100.000	-204.771	-1.812.437	0	-1.812.437	-2.518.361	0	-2.518.361
Totaal baten thema's	-15.422.122	-2.724.534	-12.697.588	-13.461.815	-894.500	-12.567.315	-14.245.717	0	-14.245.717	-14.930.678	0	-14.930.678
Saldo van baten en lasten thema's	22.509.335	171.500	22.337.835	20.585.766	0	20.585.766	19.067.140	0	19.067.140	18.539.691	0	18.539.691
Lasten algemeen dekkingsmiddel	1.088.797	0	1.088.797	3.125.200	0	3.125.200	3.117.467	0	3.117.467	3.117.467	0	3.117.467
Lasten overhead	5.245.946	0	5.245.946	5.266.803	0	5.266.803	5.245.838	0	5.245.838	5.237.995	0	5.237.995
Lasten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Totaal lasten diverse	6.364.743	0	6.364.743	8.422.003	0	8.422.003	8.393.305	0	8.393.305	8.385.462	0	8.385.462
Baten algemeen dekkingsmiddel	-29.016.261	0	-29.016.261	-28.488.468	0	-28.488.468	-27.589.465	0	-27.589.465	-27.589.465	0	-27.589.465
Baten overhead	-29.500	0	-29.500	-29.500	0	-29.500	-29.500	0	-29.500	-29.500	0	-29.500
Baten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	-29.045.761	0	-29.045.761	-28.517.968	0	-28.517.968	-27.618.965	0	-27.618.965	-27.618.965	0	-27.618.965
Saldo van diverse	-22.681.018	0	-22.681.018	-20.095.965	0	-20.095.965	-19.225.660	0	-19.225.660	-19.233.503	0	-19.233.503
Totale saldo van baten en lasten van de thema's en diverse	-171.683	171.500	-343.183	489.801	0	489.801	-158.520	0	-158.520	-693.812	0	-693.812
Stortingen in reserves	300.000	0	300.000	50.000	0	50.000	159.000	0	159.000	300.000	0	300.000
Onttrekkingen aan reserves	-157.500	-157.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-29.183	14.000	-43.183	539.801	0	539.801	480	0	480	-393.812	0	-393.812
Totaal structurele lasten			41.700.166			41.625.084			41.865.162			42.155.831
Totaal structurele baten			-41.743.349			-41.085.283			-41.864.682			-42.549.643
Structurele baten - structurele lasten			-43.183			539.801			480			-393.812

Overzicht incidentele baten en lasten

	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema 1 - Mens en voorzieningen								
C01.41.030 - Opvang Vluchtelingen Oekraïne	1.841.534	1.841.534	0	-	0	0	0	0
C01.55.020 - GALA Samenkracht	62.000	217.000	51.000	172.000	0	0	0	0
C01.55.030 - GALA Sportbeleid	83.000		70.000					
C01.55.040 - GALA Volksgezondheid	72.000		51.000					
C01.56.020 - IZA	50.000	50.000	50.000	50.000				
C01.82.020 - Bibliotheek	100.000		100.000					
Totaal Thema 1	2.208.534	2.108.534	322.000	222.000	0	0	0	0
Thema 2 - Wonen en Verkeer								
C02.40.030 - Geluidssanering BSV	80.000	80.000						
C02.41.025 - Energiek Heuvelland	70.000	70.000	70.000	70.000				
C02.41.035 - Energiek Vaals	18.000	18.000	17.000	17.000				
C02.41.050 - Maatregelen energiearmoede	65.000	65.000	185.000	185.000				
C02.41.060 - Capaciteit Decentrale Overheid Klimaat en Energie	128.000	128.000	145.500	145.500				
C02.41.070 - Nationaal Isolatie Programma	155.000	155.000	155.000	155.000				
C02.15.040 - Omgevingswet	157.500							
Totaal Thema 2	673.500	516.000	572.500	572.500	0	0	0	0
Thema 3 - Werk en Economie								
C03.20.020 - Toeristisch Recreatief Beleid	14.000							
Totaal Thema 3	14.000	-	0	-	0	0	0	0
Thema 4 - Bestuur en Dienstverlening								
	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Thema 4	0	-	0	-	0	0	0	0
Baten gemeente fonds Bibliotheek		100.000		100.000				
Thema 5 - Overhead								
Totaal Thema 5	0	-	0	-	0	0	0	0
Totaal	2.896.034	2.724.534	894.500	894.500	0	0	0	0

Structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

	2025		2026		2027		2028	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
Structurele toevoeging Algemene Reserve	-250.000	0	0	0	-109.000	0	-250.000	0
Structurele toevoeging Degeneratiekosten in reserve Openbare ruimte	-50.000		-50.000		-50.000		-50.000	
Totaal	-300.000	0	-50.000	0	-159.000	0	-300.000	0

Geprognosticeerde meerjarenbalans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Activa							
<u>Vaste activa</u>							
Immateriële vaste activa	94	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	25.748	24.482	24.516	23.687	24.985	23.189	23.189
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	99	133	99	99	99	99	99
Totaal vaste activa	25.941	24.615	24.615	23.786	25.084	23.288	23.288
<u>Vlottende activa</u>							
Voorraden	4.938	5.983	5.983	4.662	3.069	979	979
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	153	7	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	9.397	11.986	6.212	5.831	2.763	4.840	3.633
Overlopende activa	180	865	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	14.668	18.841	12.195	10.493	5.832	5.819	4.612
Totaal activa	40.609	43.456	36.810	34.279	30.916	29.107	27.900
Passiva							
<u>Vaste passiva</u>							
Resultaat boekjaar	4.113	2.241	0	29	-540	0	394
Reserves	6.739	10.310	9.117	9.259	9.309	9.468	9.768
Voorzieningen	2.139	3.434	5.917	4.973	3.867	3.000	2.739
Opgenomen leningen > 1 jaar	21.112	19.472	17.832	16.192	14.552	12.912	11.272
Totaal vaste passiva	34.103	35.457	32.866	30.453	27.188	25.380	24.173
<u>Vlottende passiva</u>							
Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0	0
Bankschulden	0	392	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	3.828	3.945	944	826	728	727	727
Overlopende passiva	2.678	3.662	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal vlottende passiva	6.506	7.999	3.944	3.826	3.728	3.727	3.727
Totaal passiva	40.609	43.456	36.810	34.279	30.916	29.107	27.900

Overzicht Reserves & Voorzieningen 2025-2028

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2025									
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2025	Vermeerderingen in 2025			Verminderings in 2025				Saldo per 31.12.2025
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tgv. exploitatie	onttrekkingen tgv. andere reserves/voorzieningen	onttrekkingen tgv. balansposten vaste activa/investeringen	overige aanvendingen	
Algemene reserve	5.993.600	250.000	0	0	-157.500	0	0	0	6.086.100
Bestemmingsreserves:									
Strategisch Ontwikkelfonds	1.657.748	0	0	0	0	0	0	0	1.657.748
Ontwikkelfonds Buitengebied	400.000	0	0	0	0	0	0	0	400.000
Kwetsbare Groepen	100.000	0	0	0	0	0	0	0	100.000
Overloopposten	387.780	0	0	0	0	0	0	0	387.780
Uniformenfonds	31.151	0	0	0	0	0	0	0	31.151
Re-integratie	224.000	0	0	0	0	0	0	0	224.000
Minimabeleid	31.692	0	0	0	0	0	0	0	31.692
Parkeerbonds	36.102	0	0	0	0	0	0	0	36.102
Openbare Ruimte	255.000	50.000	0	0	0	0	0	0	305.000
Subtotaal bestemmingsreserves	3.123.473	50.000	0	0	0	0	0	0	3.173.473
TOTAAL RESERVES	9.117.073	300.000	0	0	-157.500	0	0	0	9.259.573
Voorzieningen:									
Dubieuze debiteuren	41.614	0	0	0	0	0	0	0	41.614
Egalisatie Rioolheffing	122.929	0	0	0	0	0	0	0	122.929
Egalisatie Afvalstofheffing	260.528	0	0	0	-50.000	0	0	0	210.528
Pensionen gewezen wethouders	1.125.300	0	0	0	0	0	0	0	1.125.300
Verlofsparen	26.343	0	0	0	0	0	0	0	26.343
Onderhoudsplan 2024-2027	2.985.000	0	0	0	-985.000	0	0	0	2.000.000
Uitkering gewezen wethouders	184.000	0	0	0	0	0	0	0	184.000
Voormalig personeel	52.429	0	0	0	0	0	0	0	52.429
Verliezen bestemmingsplannen	500.000	0	0	0	0	0	0	0	500.000
Riolering	140.606	0	0	0	0	0	0	0	140.606
Onderhoud gemeentelijke gebouwen eigendom	142.238	401.571	0	0	-439.018	0	0	0	104.791
Kwaliteitsfonds	19.203	0	0	0	0	0	0	0	19.203
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	0	0	0	0	0	40.040
Wegeninfrastructuur	276.471	276.405	0	0	-146.794	0	0	0	406.083
TOTAAL VOORZIENINGEN	5.916.701	677.976	0	0	-1.620.812	0	0	0	4.973.865
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	15.033.774	977.976	0	0	-1.778.312	0	0	0	14.233.438

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2026 - 2028										
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2026	Mutaties in 2026		Saldo per 31.12.2026	Mutaties in 2027		Saldo per 31.12.2027	Mutaties in 2028		Saldo per 31.12.2028
		vermeerderingen	verminderingen		vermeerderingen	verminderingen		vermeerderingen	verminderingen	
Algemene reserve	6.086.100	0	0	6.086.100	109.000	0	6.195.100	250.000	0	6.445.100
Bestemmingsreserves:										
Strategisch Ontwikkelfonds	1.657.748	0	0	1.657.748	0	0	1.657.748	0	0	1.657.748
Ontwikkelfonds Buitengebied	400.000	0	0	400.000	0	0	400.000	0	0	400.000
Kwetsbare Groepen	100.000	0	0	100.000	0	0	100.000	0	0	100.000
Overloopposten	387.780	0	0	387.780	0	0	387.780	0	0	387.780
Uniformenfonds	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151
Re-integratie	224.000	0	0	224.000	0	0	224.000	0	0	224.000
Minimabeleid	31.692	0	0	31.692	0	0	31.692	0	0	31.692
Parkeerbonds	36.102	0	0	36.102	0	0	36.102	0	0	36.102
Openbare Ruimte	305.000	50.000	0	355.000	50.000	0	405.000	50.000	0	455.000
Subtotaal bestemmingsreserves	3.173.473	50.000	0	3.223.473	50.000	0	3.273.473	50.000	0	3.323.473
TOTAAL RESERVES	9.259.573	50.000	0	9.309.573	159.000	0	9.468.573	300.000	0	9.768.573
Voorzieningen:										
Dubieuze debiteuren	41.614	0	0	41.614	0	0	41.614	0	0	41.614
Egalisatie Rioolheffing	122.929	0	0	122.929	0	0	122.929	0	0	122.929
Egalisatie Afvalstofheffing	210.528	0	0	210.528	0	0	210.528	0	0	210.528
Pensionen gewezen wethouders	1.125.300	0	0	1.125.300	0	0	1.125.300	0	0	1.125.300
Verlofsparen	26.343	0	0	26.343	0	0	26.343	0	0	26.343
Onderhoudsplan 2024-2027	2.000.000	0	-1.068.000	932.000	0	-932.000	0	0	0	0
Uitkering gewezen wethouders	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000
Voormalig personeel	52.429	0	0	52.429	0	0	52.429	0	0	52.429
Verliezen bestemmingsplannen	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000
Riolering	140.606	0	0	140.606	0	0	140.606	0	0	140.606
Onderhoud gemeentelijke gebouwen eigendom	104.791	401.571	-406.407	99.955	401.571	-287.608	213.918	401.571	-590.531	24.958
Kwaliteitsfonds	19.203	0	0	19.203	0	0	19.203	0	0	19.203
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040
Wegeninfrastructuur	406.083	276.405	-310.130	372.358	276.405	-325.444	323.319	276.405	-347.912	251.812
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.973.865	677.976	-1.784.537	3.867.304	677.976	-1.545.052	3.000.228	677.976	-938.443	2.739.761
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	14.233.438	727.976	-1.784.537	13.176.877	836.976	-1.545.052	12.468.801	977.976	-938.443	12.508.334

Investeringsprogramma 2025-2028

Investeringskredieten	jaar investering	Investering	Kapitaallasten			
			2025	2026	2027	2028
Cameravolgsysteem vergaderingen	2025	150.000		30.000	30.000	30.000
Verbeteren beloopbaarheid Von Clermontplein	2025	750.000		13.000	13.000	13.000
Vervanging 5 voertuigen buitendienst	2025	215.000		18.000	34.000	34.000
Parkeerinstallatie	2024	100.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Herstraten Tyrellsestraat	2025	90.000		6.000	6.000	6.000
Veldwegen	2024	105.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten			16.000	83.000	99.000	99.000
<u>Bestaand beleid</u>						
Accommodatiebeleid ontwikkeling Suisse	2025/ 2026	2.575.000	10.000	57.000	99.000	98.000

EMU Saldo

EMU Saldo		2024	2025	2026	2027	2028
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	492	172	-490	159	694
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.804	1.711	1.776	1.820	1.768
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	383	678	678	678	678
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	275	2.199	2.982	100	0
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	0	0	0	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	635	810	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	270	2.227	2.900	0	0
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	240	1.621	1.785	1.545	938
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		2.434	333	-713	1.012	2.202